

18
Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι Α

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

Γ Ε Ρ Α Σ Ι Μ Ο Υ

Τ Ο Υ Ν Ε Ο Υ

Α Σ Χ Η Τ Ο Υ,

ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩ ΚΕΦΑΛΗΝΙΑΣ.

Ψαλλομένη τῇ Κ'. τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΔ ΠΑΡΑ ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ
ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΝΑΥΠΑΙΟΥ.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.

ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΑΥΚΗ.

1854.

*Βενετία
Απ. Γραμμάριον*

45
101

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΜΑΓ'ΝΗΣ ΚΥΡΙΟΥ

ΙΕΡΕΜΙΟΥ

Ὡς ἐκ προσώπου τῆς περιφήμου νήσου Κεφαλληνίας, ἀναφερομένη
 πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
 Κύριον Κύριλλον.

Εγκωμιαζομένου δικαίου εὐφρανθήσονται λαοί, ἡ προφητικὴ ἔλεγε φωνή· ἀλλ' ἡμῖν οὐ μόνον εὐφροσύνην Πνευματικὴν προξενεῖ ἐγκωμιαζόμενος ὁ Ὁσῖος Πατὴρ ἡμῶν ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, ἀλλὰ καὶ εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν ἀμύνητον προτροπὴν· μᾶλλον δὲ ἀνακουφίζει τὸ βάρος τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, καθὼς ἕκαστος τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν ὠφεῖλει τιμᾶν, καὶ ἐπαινεῖν, τοὺς εὐσεβῶς καὶ σεαρέτως ζήσαντας· ὁ γὰρ ἐπαινος, μισθὸς ἐστὶ τῆς ἀρετῆς κατὰ τὸν εἰπόντα· καὶ ὁ ἐπαινὼν τὴν ἀρετὴν, αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸν Θεόν, παρ' οὗ τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀρετή. Διὰ τοῦτο καὶ πρότερον ἀνεφέραμεν ἐκ μέρους τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον· καὶ νῦν συμμίκτω προθυμίᾳ καὶ ἐλπίδι ἔγνωμεν ἀναφέρειν ταῦτα πρὸς τὴν σὴν σεβασμιωτάτην σύνεσιν, δεόμενοι ἱκετικῶς ἀξιῶσαι ἐκδοκιῆσαι συνοδικῶς, τιμᾶσθαι καυνοικῶς, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν Ὁσίων καὶ Ἀγίων ἀνδρῶν καταλεχθῆναι ὁ ἡμέτερος οὗτος Πατήρ.

Ην ὁ Ὅσιος Πατὴρ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ὁρμώμενος, ἐκ χώρας λεγομένης Τρίκκης, ἢ Τρίκκαλα κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν· ἔτυχε γονέων οὐχ ἥττον τὴν εὐσέβειαν εὐγενῶν, ἢ τὸ γένος, καὶ πλουσίων ἀρκούντως. Ἀφ' οὗ ἤλθεν εἰς ἡλικίαν, περιῆλθε καὶ Ἑλλάδα, καὶ Θετταλίαν, καὶ Θράκην, ζητῶν πανταχοῦ τὴν ψυχικὴν τελειότητα· διέτριψεν ἱκανὸν καιρὸν μονάσας ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθω, ἐν ᾧ τοῖς τῆς ἀρετῆς καλλίστοις ἀνδρῶσιν, ἅτα παρὰ τοῖς ἐκείσε ἀσκουμένοις μοναχοῖς ἔγνω, ἑαυτὸν καθωράϊσε· μετὰ δὲ ταῦτα, εἰς τοὺς σεδασμίους τόπους τῆς Ἱερουσαλήμ μετέβη χάριν προσκυνήσεως· ὅπου διαμείνας ἱκανὸν καιρὸν, εἰς τὸν τῆς Ἱερωσύνης βασιμὸν κανονικῶς ἀνεβιδάσθη παρὰ τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Κυρίου Γερμανοῦ· παρ' οὗ καὶ συγχώρησιν λαθὼν, μετέβη εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου καὶ τεσσαρακονθήμερον νῆστις διετέλεσε, κατὰ μίμησιν τοῦ Δεσπότου· καὶ πολλοὺς περιελθὼν τόπους καὶ νήσους, τελευταῖον καὶ τὴν ἡμετέραν νῆσον κατέλαβεν· ἐνθα πολλοὺς διετέλεσε χρόνους, τοὺς πιστοὺς παραινῶν καθεκάστην εἰς τὸ κατὰ Χριστὸν καὶ θεαρέστως ζῆν. Εἰς γηραλαίαν δὲ ἤδη πεφθакὼς ἡλικίαν, καθ' ἑαυτὸν μονάσαι ἠθέλησε· διὸ εὐρών τινα ναὸν πεπαλαιωμένον ἔν τιμι τόπῳ Ὀμαλᾷ καλουμένῳ, ἀνήγειρε τοῦτον, καὶ ἐκ βάρων ἀνεκαίνισε, καὶ εἰς διαγωγὴν ἰδίαν ἀνφοδόμησεν. Ἀλλ' οἱ ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ προέχοντες, γνῶντες τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν, ἠνάγκασαν αὐτὸν ἀποδεχθῆναι τὰς ἐκείνων θυγατέρας, ὅσαι δηλαδὴ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν ἠσπάζοντο, καὶ θεαρέστως βιοῦν προείλοντο· ἐδέχθη τὸ τοιοῦτον βάρος εἰς ψυχικὴν ὠφέλειαν ὁ Πατὴρ· καὶ συνήχθησαν τὸ πρῶτον τινές, ὥς καὶ διετέλεσε διδάσκων τὴν μοναδικὴν καὶ Ἀγγελικὴν πολιτείαν χρόνους οὐκ ὀλίγους. Οὗτος ὁ ἅγιος Πατὴρ διετέλεσε χρόνους τριακόντα, τί ἐν τῇ ὠκοδομηθείσῃ παρ' αὐτοῦ μονῇ, τί ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἄρτου τὸ σύνολον μὴ γευσάμενος, ἀλλὰ διέζη ὁσπρίοις μόνον ὀλίγῳ ὕδατι βεβεργμένοις, καὶ συνεχῶς δακρύοις καὶ προσευχαῖς καὶ ἀγρυπνίαις ἑαυτὸν καθήgniζε. Καί ποτε

τῆς νήσου ὑπ' ἀνομβρίας πασχούσης, διὰ προσευχῆς ὑετὸν καταγαγὼν αὐτὴν ἐθεράπευσεν. Οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ δαιμονῶντας ἰάσατο· ὧν τὰ πάθη καὶ τὰ ὀνόματα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. Πιστεύεται βεβαίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἐνταῦθα χριστιανοῖς, διαφυλαχθῆναι τὴν νῆσον ταύτην ἀναιχμαλώτιστον ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν μάχης διὰ προσευχῆς τοῦ αὐτοῦ Πατρός. Τὰ δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ θαύματα, εἴ ἔστι τις ἐκ ταύτης τῆς νήσου, ὅς μὴ μετέλαβεν ἐκ τούτων, ἢ τις τῶν ἐκείνου συγγενῶν, γέγονεν ὅμως θεατῆς πολλῶν θαυμάτων. Γυνή τις δαιμονιζομένη ἤχθη εἰς τὴν τοῦ Ἀγίου μονὴν θεραπείας χάριν, ἣτις εὐχερείας λαχοῦσα, καὶ ὑπὸ σατανικῆς ἐνεργείας κινουμένη, κατέπεσεν εἰς φρέαρ βαθύτατον· ἀλλ' ἐπιφανέντος τοῦ Ἀγίου, οὐ μόνον διεσώθη τοῦ πνιγμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνοχλοῦντος ταύτην δαίμονος ἡλευθερώθη. Ἐκοιμήθη δὲ οὗτος ὁ Ὅσιος ἐν ἔτει τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ 1579. Αὐγούστου 15. Ἐπειδὴ δὲ ἦν ἀδύνατον κρύπτεσθαι ἢ τοῦ Ἀγίου ἀρετῇ, διὰ τοῦτο μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον ἡβουλήθησαν ποιῆσαι ἀνακομιδὴν τοῦ Λειψάνου, ἣτις καὶ γέγονε παρὰ τοῦ Ἐξάρχου τοῦ τότε τὸν Θρόνον τῆς βασιλευούσης πόλεως Κυρίου Ἱερεμίου κανονικῶς, καὶ νομίμως κατέχοντος, ἐν ἔτει 1581. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἐναντίων πρὸς κατηγορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κινούμενοι ἐλάλουν ἀσέβειαν, ἠναγκάσθημεν προσταγῇ τοῦ Μακαρίτου Φιλαδελφείας Κυρίου Γαβριὴλ αὐτίς ἐνταφιάσαι, ὁ καὶ γέγονεν, ἐάσαντες τὸ Ἱερόν ἐκεῖνο Λείψανον ἐν τῇ γῇ μέχρι τῆς τοῦ Φιλαδελφείας διορίσεως, καὶ πάλιν δευτέραν ποιήσαντες ἀνακομιδὴν, εὐρομεν τὸ αὐτὸ Λείψανον ἀκέραιον, πᾶσαν εὐωδίαν ἐκπέμπον καὶ ἰάματα· ἔμεινε δὲ ἐν τῇ γῇ τὸ τοῦ Ἀγίου Λείψανον, τί πρῶτον, τί ὕστερον, χρόνους δύο, καὶ μῆνας ὀκτώ.

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ.

Ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παχώ-
μιος.

Φραγκίσκος ὁ Μεταξᾶς καὶ Οἰκονόμος.

Ζαχαρίας Ἱερεὺς ὁ Βαλιάνος καὶ Σκευοφύλαξ.

Δανιὴλ Ἱερομόναχος ὁ Μαρκέτος.

Ματθαῖος Ἱερεὺς ὁ Στελιανός.

Θεόδωρος Ἱερεὺς ὁ Πνιατόρος καὶ Πρωτοπαπᾶς.

Θεοχάρις Ἱερεὺς ὁ Βάλσαμος.

Ἀλέξανδρος Ἱερεὺς ὁ Βάλσαμος.

Ἀντώνιος Ἱερεὺς ὁ Βάλσαμος.

Ἰωάννης Τζιμάρης μαθητὴς τοῦ Ἁγίου.

Πέτρος Κώμης μαθητὴς τοῦ Ἁγίου.

Ἰωάννης Βαπτιστὴς ὁ Μεταξᾶς.

Ἀγγελος Κόκκινος.

Θεόδωρος Χαλκιόπουλος μαθητὴς τοῦ Ἁγίου.

Ἀντώνιος Βάλσαμος μαθητὴς τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΕΛΕΩΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, τοῖς κατὰ Χριστὸν
πολιτευομένοις, χάρις καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οὔσιον ἅμα, καὶ τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματι
(εἴπερ τι ἄλλο) λυσιτελέστατον φαίνεται, τοὺς ἀρετῇ δια-
πρέψαντας ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, καὶ μετὰ τὴν ἀπο-
βίωσιν τελεταῖς ἐτησίοις, καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρε-
σθαι. Ἐκεῖνο μὲν, ὅτι ἡ πρὸς τοὺς ἀγαθούς τῶν ὁμοδού-
λων τιμὴ, ἀπόδειξιν ἔχει τῆς πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην εὐ-
νοίας, ὡς πού κάλλιστα φιλοσοφῶν ὁ Καισαρείας διδάσκει
Βασίλειος, καὶ ὅτι ὁ τοῖς κατ' ἀρετὴν βεβιωκόσιν ἀπονεμό-
μενος ἔπαινος δι' ἀρετῆς εἰς Θεὸν ἀναφέρεται, παρ' οὗ πᾶ-
σα ἀρετὴ εἰς ἀνθρώπους, οἷά πού Θεολογῶν ἀποφαίνεται
Γρηγόριος ὁ τῆς Θεολογίας ἐπώνυμος· πρόσθιος δέ, ὅτι καὶ
ὡς χρέος ἡμῖν τοῖς τοιούτοις ἀφοσιωτοῖς ὁ ἔπαινος, ἵνα
μηδενὶ μηδὲν ὀφείλωμεν κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. Λυ-
σιτελέστατον δέ τοῖς πᾶσιν ὁμοίως, ἐπειδὴ ὁ περὶ τὰ κα-
λὰ ἔπαινος τοὺς ῥαθυμωτέρους ἐγείρειν τε πέφυκε, καὶ
παραδύγειν εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν αὐτῶν, τοὺς δέ φι-
λοπονωτέρους ἀνιμαιοτέρους ἐργάζεσθαι· οὐδὲν γὰρ οὕτως

οἷδε πόθον ψυχαῖς τήν τε ἀρχὴν παραγαγεῖν, καὶ προα-
γαγεῖν παρηγμένον, ὡς εὐφημία περὶ τὰ εὐφημούμενα,
τοῖς μὴ παντάπασι βεβλακνεμένοις καὶ νωθροῖς τὴν διά-
νοιαν· ὅσοι δὲ ἐπὶ ποσὸν ἀρετῆς ἤδη προβεβηκότες τυγ-
χάνουσι, τούτοις εὐφροσύνην οὐ τὴν τυχοῦσαν χαρίζεται ἡ
περὶ τοὺς ἀγαθοὺς εὐφημία, εἰ δεῖ Σολομῶντι πείθεσθαι,
Εἴγνωμιαζομένου δικαίου λέγοντι, εὐφραίνεσθαι τοὺς λαοὺς.
Πρόσθες δὲ, ὡς οὐδὲ μικρὰ συμβάλλεται εἰς ἀντίληψιν ἡ-
μῶν ἐν περιστάσεσιν ἢ πρὸς τοὺς σεβασμῶς τελευτήσαν-
τας ἀνδρας τιμῇ, εἰ χρή τοῖς ὀρωμένοις ἐξεικάζειν τὰ ἀό-
ρατα τῆς μεγαλουργίας τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ οὐκ ἄχρηστος τῇ
ἀγαθοδοτίδι τοῦ Θεοῦ προνοία τῶν υἱικῶν αἰτιῶν ἡ τάξις
ἐπὶ τῶν ὀρωμένων εἰς διεξαγωγήν, καὶ διοίκησιν τοῦ παν-
τός, εἰκὸς ἐστὶ καὶ πρὸς διανομὴν τῶν ὑπὲρ φύσιν χαρισ-
μάτων τοῦ τελεταρχικοῦ Πνεύματος μὴ παντάπασιν ἀχρή-
στους εἶναι τὰς τῶν θείων ἀνδρῶν πρεσβεύσεις καὶ μεσι-
τείας. Πρὸς δὴ ταῦτα, καὶ ἀπιδοῦσα ἀνέκασθαι ἡ τῶν εὐ-
σεβῶν ὁμήγυρις, ἐν εἰκόσι καὶ λόγοις τῶν θιαρέστως πολι-
τευσανμένων τὰς πράξεις καὶ τὰ κατορθώματα ἐκτίθεσθαι
εἴωθε, πρὸς οὓς ἀπευδύνειν τε καὶ ῥυθμίζειν τῶν πιστῶν
ἐκαστος ἔχοι τὸν ἑαυτοῦ βίον. Ἐπειδὴ οὖν καὶ ἐν τοῖς
καθ' ἡμᾶς χρόνοις εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁσίως, καὶ θιαρέστως
βιώσαντα τὸν ἐν τοῖς Ὁμαλοῖς καλουμένοις χωρίοις τῆς
νήσου Κεφαλληνίας Θεῖον ΓΕΡΑΣΙΜΟΝ, τύπον γενέσθαι τοῦ
κατὰ Χριστὸν πολιτεύματος, καὶ θείας ἀρετῆς χαρακτῆ-
ρα, οὐπερ αἱ ἐν βίῳ ἀρεταί τε καὶ κατορθώματα, οὐ μόνον
ὑπ' ἀνθρώπων θαυμάζονται, καὶ πανταχοῦ κηρύττον-
ται παρὰ τῶν εἰδόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Θεοῦ πολλῶ μᾶλλον
ἐπιθεβαιοῦνται, καὶ ἐπισφραγίζονται καθ' ἐκαστὴν τοῖς
θαύμασιν, ὅσα εἰς ὠφέλειαν τῶν δεομένων καὶ καταφευ-
γόντων εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ τέμενος ἡ μεγαλόδωρος τοῦ ἀ-
γαθαρχικοῦ Πνεύματος ἀπεργάζεται χάρις, ἡμεῖς καὶ εὐ-
σεβεῖν προθυμούμενοι τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ τὴν προσ-
ήκουσαν ἀπονέμειν τοῖς θείοις ἀνδράσι τιμὴν, καὶ τῆς

κοινῆς τῶν πιστῶν ὠφελείας προνοοῦμενοι, συνῶδῳ τοῖς
πρὸ ἡμῶν θείοις Πατράσι τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας εἴδει
κατακολουθοῦντες, Συνοδικῶς θιασπίζομαι, διορίζομεθα,
καὶ ἐν Ἀγίῳ διακελευόμεθα Πνεύματι, γνώμῃ καὶ τῶν
παρευρεθέντων Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν, τοῦ τε Ἀντιο-
χείας, καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων, Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν,
καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν
καὶ συλλειτουργῶν, Ἀρχιεπισκόπων τε καὶ Ἐπισκόπων,
καὶ τιμωτάτων Κληκῶν, ἵνα ὁ προῤῥηθεὶς ἐν Ἀγίοις
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, ἐτησίῳ Ἱεροτελεστείαις καὶ ἀγιστείαις τι-
μῶτο, καὶ ὕμνοις ἐγνωμίων γεραίροτο, καὶ ἐν ἀριτιμῷ τῶν
ὁσίων καὶ ἀγίων ἀνδρῶν καταλέγοιτο ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς
τὸ ἐξῆς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οὐ μόνον ἐν τῇ νήσῳ τῶν
Κεφαληναίων, ἀλλ' ἐπὶ πάσης τῆς ἀπὸ περάτων ἕως πε-
ράτων τῆς Οἰκουμένης τῶν εὐσεβῶν Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ μὴ
προσδεξάμενος τὴν Συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν, ἢ ὅλως
ἀντειπεῖν τολμήσας, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν,
ἀποκοπτέος τῆς τῶν εὐσεβῶν ὁμηγύρεως, καὶ τοῖς πᾶσιν
ἔστω ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης, κατὰ τὴν τοῦ Εὐαγ-
γελίου φωνήν· εἰς γὰρ αἶδιον μνῆμην καὶ διηγεῖται τοῖς
πᾶσιν ἀσφάλειαν τὰ παρόντα Κανονικῶς τε καὶ Συνοδι-
κῶς ἀποφηνάμενοι ἐπιδεδώκαμεν. Ἐν ἔτι ἐπτάκις χιλιο-
στῷ ἑκατοστῷ τριακοστῷ, Μηνὶ Ἰουλίῳ, Ἰνδικτικῶνος πέμ-
πτης.

Κύριλλος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος
Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Γωακεῖμ ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης Ἀντιοχείας.

Θεοφάνης ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ.

Οὐ Κυζίκου Παρθεένιος.

Οὐ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης.

Οὐ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Γαβριήλ.

Οὐ Ἀγχιάλου Παρθεένιος.

Οὐ Ἀδριανουπόλεως Ἀντίμος, ὁ μετέπειτα Πατριάρχης
χρηματίσας.

Οὐ Νεοκαισαρείας Βενέδικτος.

Οὐ Ἀρχιεπίσκοπος Προικονήσου Κλήμης, καὶ ἄλλοι πλείστοι.

Ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παρθεένιος
μαρτύρομαι εἶναι ἀντίγραμμα ἐκ τοῦ ἀρχετύπου
τοῦ ἐνταῦθα εὕρισκομένου.

ΜΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΩ Κ'.

ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

Γ Ε Ρ Α Σ Ι Μ Ο Υ

Τοῦ Νέου Ἀσκητοῦ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνίας.

Εἰς τὸ, Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν Στίχος ἡ. καὶ στιχολογεῖται
τὸ, Μακάριος ἀνὴρ, οἱ τρεῖς Ψάλμοι, Στιχηρὰ προσόμοια.
Ψῆχος Α'. Πανεύφημοι Μάρτυρες ὑμᾶς.

Πάτερ ΓΕΡΑΣΙΜΕ τὰ σὰ θεία κατορθώματα, ἀνθρώπων
γένος ἐξέστησαν, καὶ κατεπλάγησαν, ἅπαντα Ἀγγέλων,
τὰ σεπτὰ στρατεύματα, μεθ' ὧν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν τε-
λούντων σου, αἰεὶ τὴν ἐνδοξον, θείαν μνήμην καὶ σωτήριον,
μνημονεύων μὴ παύσῃ πρὸς Κύριον.

Πάτερ ΓΕΡΑΣΙΜΕ ἡ σὴ στάσις ὁλονύκτιος, καὶ τῶν
δακρύων ἡ ἔκβλυσις, πάσας κατέσβεσε, σαρκικὰς
ὀρέξεις, πρὸς Θεὸν πτερούμενος, καὶ νοῦν καὶ τῆς καρδίας
τὰ ὄμματα, ὃν καθικέτευσεν δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν,
τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Πάτερ ΓΕΡΑΣΙΜΕ φωτὸς θείου ἐμφορούμενος, κατα-
τρυφᾶς τελειώτατα, τῶν ἐπιλάμψεων, καλλονῆς ἁ-
ρήτου, καὶ θείας μεθέξεως, ἣ νῦν λαμπροφανῶς παριστά-
μενος, Χριστὸν δυσώπησον, δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν,
τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Τὸν Θεοειδῆ ἀσκητὴν, καὶ νεοφανῆ ἐκ τῆς ἐώας ἀστέρα
Θεῖον ΓΕΡΑΣΙΜΟΝ εὐφημήσωμεν· οὗτος γὰρ ἔτι ζῶν
μεγάλως ἠγωνίσαστο, ταῖς ἐπαγρύπνοις αὐτοῦ στάσεσιν,
αἰμέσως παριστάμενος τῷ Κυρίῳ· διὸ καὶ μετὰ θάνατον
ἡ θεία σορὸς αὐτοῦ, τοῖς προσιοῦσιν ἀενάως πηγάζει τὰ
θαύματα, ὑπὲρ ὧν καὶ πρεσβεύει ἀδιαλείπτως Χριστῷ τῷ
Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Εἰσοδος. Τὸ, Φῶς ἱλαρόν, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Ζήτηι εἰς Ὅσιον. Ἀποστίχου. Ἦχος Β'.

Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σὲ νεκρόν.

Οὔτε σε ἐκ τῶν δε τῶν φθαρτῶν, Μάκαρ ὁ διάπυρος
ἔρως Θεοῦ ἐξήρπασε, τότε σου τὴν ἔφεσιν πᾶσιν ἀνέ-
στηκας, καὶ αὐτῷ ἠκολούθησας, μακράν φυγαδεύων, εἰς
ἐρημον ἄβυσσον, ἐν ᾗ ὡμίλει Χριστῷ· ὃν νῦν δυσωπῶν μὴ
ἐκλείπης, ὑπὲρ τῶν αἰεὶ σε τιμώντων, καὶ μακαριζόντων
Γερῶτατε.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος.

Νέος ἀνεδείχθης ἀσκητῆς, καὶ θαυματουργὸς Θεοφόρε,
ἐχθρὸν σφαξάμενος, τὸν μισανθρῶπότητον καὶ δο-
λιχάτην, τὸν εἰς ὕψος καυχώμενον, καὶ γένος ἀνθρῶπων,
παμπῆδην γελάσαντα καὶ ἀπατήσαντα· ὅθεν τὴν ἀγίαν
σου μνήμην, πόθῳ ἐκτελοῦντες Θεόφρων, ὕμνοις ἐορτάζο-
μεν ἐκαστοτε.

Στίχ. Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.

Πᾶσαν τρικυμίαν τῶν παθῶν, Πάτερ κατεμάραντας
σφόδρα τῇ ἐγκρατεῖα σαρκὸς, ἄλλος ὥσπερ ἄσαρ-
κος ἐν γῇ ἠγωνίσαι, τὰς ὀρέξεις νεκρώσας σου, τοῖς πόνοις

καὶ μόχθοις, θείον καταγώγιον γέγονας Πνεύματος· ὅθεν
σου τὴν πάνσεπτον μνήμην, ἡμῶν ἐκτελούντων προσφῶρες,
μέμνησο πολύτλα παμμακάριστε.

Δόξα. Ἦχος Πλ. Δ'. Τῶν μοναστῶν τὰ πλήθη.

Καὶ νῦν. Δέσποινα πρόσδεξαι.

Μετὰ τὸ, Νῦν ἀπολύεις. Τροπάριον. Ἦχος Δ'.

Τῆς μονῆς τὸν προστάτην καὶ ἐν σαρκὶ Ἀγγελον, καὶ
θαυματουργὸν Θεοφόρον, νεοφανέντα ἡμῖν, ἐπαινέσω-
μεν πιστοί, ὅτι ἀξίως ἐκ Θεοῦ ἀπέλκεν ἱαμάτων τὴν
ἀένναον χάριν, ῥώννυσι τοὺς νοσοῦντας, δαιμονῶντας ἰᾶται·
διὸ καὶ τοῖς τιμῶσιν αὐτὸν βρῦει ἱάματα.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Εἰς τὴν Λιτὴν, τὰ παρόντα ἰδιόμελα. Ἦχος Δ'.

Οὔτε ἐξεδήμησας Θεοφόρε ΓΕΡΑΣΙΜΕ πρὸς τὸν σὸν πλά-
στην, καὶ δημιουργὸν Χριστὸν τὸν Θεόν, παρῆσαν
αἱ ὅσαι μονάζουσαι, θρηνοῦσαι καὶ λέγουσαι· διδάσκαλε
μὴ ἐάσης ἡμᾶς ὀρφανὰς, αἷς δι' οἷκτον ἐδόμησας τὸ θεῖον
μονιδριόν, ἐν ᾧ αἱ προστρέχουσαι τῶν βιωτικῶν θορύβων
διασώζονται· διὸ πρέσβευε Θεομακάριστε Χριστῷ τῷ Θεῷ
τοῖς εὐσεβῶς ἐκτελοῦσι τὴν μνήμην σου, δωρηθῆναι ἡμῖν
ἱλασμόν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος ὁ αὐτός.

Δεῦτε ἅπαντες πιστοί πρὸς τὸν ὅσιον δράμωμεν ΓΕΡΑ-
ΣΙΜΟΝ, οὗ τὰ παλαισμάτα, καὶ τὰς θείας ἀριστείας
ἐκμιμούμενοι, τοῦτον ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς καταστέψωμεν,
βοῶντες, καὶ λέγοντες πρὸς αὐτόν· μὴ ἀποκάμης ταῖς
πρεσβείαις σου Πάτερ δεόμεθα, πρεσβεῦειν τῷ πάντων
δοτῆρι Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς τῶν Ὁρθοδόξως τελούντων
τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μνήμην σου.

Ἦχος ὁ αὐτός.

Πάτερ ΓΕΡΑΣΙΜΕ νέος ἀθλητῆς τοῖς παλαίσμασι τῆς συνειδήσεώς σου ἀναδειχθεῖς, ὄργανον γέγονας τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, οὗ τῇ ἐλλάμψει μονὴν ἐν βάρων θείαν ἐμπνευσθεῖς, ἀνήγειρας, καὶ ὠκοδόμησας, ἐν ᾗ τὰς εὐχὰς σου προσανεπέμφω Θεῷ· διὸ αἱ ἐν αὐτῇ ἀσχοῦσαι μοναστριαὶ τὴν σὴν ἐτήσιον ὁλοσχερῶς ἐκτελοῦσαι μνήμην, γεραίρουσι τὸν σὲ δοξάσαντα Κύριον· ὃν ἐκτενῶς ἱκέτευε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς τῶν Ὁρθοδόξως ἐκτελούντων σου τὸ μνημόσυον.

Δόξα. Ἦχος Πλ. Α'.

Βασιλεῦ οὐράνιε, οἶδα πόσα δύνασαι ἐκτελεῖν θαυμάσια, τὸν θεῖόν σου καταπλουτίσας ΓΕΡΑΣΙΜΟΝ τὸν θεόφρονα· πεφυτευμένος γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου, ἐξήντησε δικαίως, καὶ τῆς Κεφαλῆς ἐπλήθυνε τὰ πνευματικὰ σπέρματα· ὑπογραμμὸς καὶ τύπος αὐτῇ, καὶ ἡμῖν ταῖς θείαις ἀρεταῖς γεγόμενος. Διὸ ταῖς τοῦ σοῦ Ὁσίου ἱκεσίαις, ὡς παρρησίαν ἔχοντος πολλήν, τῆς βασιλείας σου ἀξιώσον ἡμᾶς τοὺς πίστει, καὶ πόθῳ ἐορτάζοντας τὴν ἀεισέβαστον μνήμην αὐτοῦ.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι Α Τ Ο Υ Ο Ρ Θ Ρ Ο Υ .

Εἰς τὸν Ὁρθρον, εἰς τὴν α'. καὶ β'. Στιχολογ. Κάθισμ. τοῦ Ἀγίου Σάββα. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν πολυέλεον. Εἴτα τὸ α'. Ἀντίφωνον τοῦ τετάρτου Ἦχου. Τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὰ ἐξῆς κατὰ τάξιν εἰς Ὅσιον. Εἴτα ὁ Κανὼν φέρων τὴν δετὴν ἀκροστιχίδα, χωρὶς τῶν Θεοτοκίων. Μέλω γέρας τιμῆν ἀσκητὴν Νέον.

Ἦχος Α'. Ὁ Εἰρμός.

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε.

Μηδεὶς σου ἄλλος ΓΕΡΑΣΙΜΕ, νεοφανὴς ἐφάμιλλος γέγονε, βίον ἐναθλῶν ἀσκήσεως, ἐνθρον θειωρίαν ἀξιωθεῖς, θείας ἐπιπνοίας, ὡς ὁ θειὸς Μωϋσῆς πανσόφως ἐνδοξε.

Ενθους ἐγένου πανόλβιε, ἐν θείαις προσευχαῖς σου ἐστάμενος, θεὸν ἐνορῶν παντέλειον, ὄμματι διανοίας καθαρτικῶς. Ὅθεν συναυλίζῃ, τοῖς ὁσίων ἀσκητῶν Πάτερ σικηνώμασι.

Λαμπρὸς ὁ βίος σου ἐνδοξε, εἰς ἅπαντα τὸν Κόσμον ἐξέλαμψε, φαιδρῶς καταστίλβων Ὅσιε, θείαις σου ἀριστεταῖς πλουτοποιεῖ, τῶν ἀπαυγασμάτων, τῶν ἐκ Θεοῦ τοῦ πάντα λόγῳ τεκτάναντος.

Θεοτοκίον.

Σαρκὸς φανεῖς ὁμοιώματι, ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς παναμώμητε, ἐκ σοῦ τεχνηθῆναι ἠυδόκησε, πᾶσαν τὴν ἁμαρτίαν τὴν τοῦ Ἀδάμ, Πάναγνε καὶ Εὐας, ἀπέεμε διὰ σοῦ, Θεοχαρίτῳ Δέσποινα.

ᾠδὴ Γ'. Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων.

Πᾶσάν σου τὴν σάρκα, ὑπετάξω νηστείαις τῷ πνεύματι, καὶ κακουχίαις τῶν δαιμόνων, καὶ ἐνέδρας ταῖς τούτων, σαυτὸν, Πάτερ καθηράμενος· ὁλοσχερῶς ἐκολλήσῃς Χριστῷ, τῷ σὲ καταστέψαντι.

Ωφης ἐκ κοιλίας, καταγωγίον θείον τοῦ Πνεύματος, φωταγωγούμενος ταῖς τούτου ἐπιπνοίαις Παμμάρκαρ, ἐνδεν φωτὸς ἐμπλεως γεγόμενος, καὶ θεία λάμψει τὸν νοῦν Πάτερ ἀγαζόμενος.

Γένος σου θεόφρων, καὶ πατρίδα καὶ πλοῦτον κατέλιπες, ἀκολουθήσας ἐκ καρδίας προσταγαῖς τοῦ Δεσπότου· ἐνδεν τούτῳ παριστάμενος, καθικετεύεις αὐτὸν ἐκτενῶς, ὑπὲρ τῶν ὑμνούντων σε.

Θεοτοκίον.

Η' Ἀγιωτέρα, γενομένη τῶν ἄνω Δυνάμεων, σὺ εἰ Παρθένη θεοτόκε, προστασία καὶ σκέπη τῶν σοὶ προστρέχόντων Ἀχραντε· μὴ οὖν παρίδῃς ἡμᾶς ἐκτενῶς, αἰνὸν σοι προσάγοντας.

Κάθισμα. Ἦχος Α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Τὸν Νέον Ἀσκητὴν καὶ σεπτὸν ὑπηρέτην, Χριστοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς ἐκ Παρθένου τεχθέντος, αὐτὸν ἀνυμνήσωμεν, καὶ συμφώνως δοξάσωμεν· οὗτος ἐφθασεν εἰς οὐρανίους θαλάμους, καὶ ἀπήλειφε τὰ τῶν καμάτων ἀφθόνως βραβεῖα τὰ τίμια.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Πανύμνητε Ἀγνή Παναγία Παρθένη, ἡ μόνη τῶν πιστῶν προστασία καὶ σκέπη, ἡμᾶς περιφρούρησον μεσιτείαις σου πάντοτε, πρὸς τὸν Κύριον τὸν σὸν Υἱόν, καὶ Δεσπότην, ὅπως εὖροιμεν ἀμαρτημάτων τὴν λύσιν ἐν ὥρᾳ τῆς κρίσεως.

ᾠδὴ Δ'. Ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί.

Εφθασας Ἀγγέλων τὴν πληθύν, βιώσας ὑπὲρ ἀνθρώπου, καὶ ἀριστεύσας ἐν γῇ ὡς ἄσαρκος, ἐδείχθης τοῖς μονασταῖς θείον ὄντως ἔσοπτρον, πάσης λαμπηδόνας ἀποπέμπον, τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, θείαις ἀγλαΐαις κοσμούμενος.

Ράβδος σου ἡ θεία καὶ σεπτὴ, θαυμαμάτων πλήρης γέγονε· καὶ νοσημάτων πάντων ἐκείστοτε, ἀπήλαινε τὰ θεινά πάθη, καὶ οἰδήματα, τῶν μετ' εὐλαβείας προσπιπτόντων αὐτῇ ἐξ εἰλικρινοῦς Πάτερ Θεοφόρε ψυχῆς αὐτῶν.

Αγῶνας ἐνθιέους ἐπὶ γῆς Παμμάρκαρ ἐκτετέλεικας, δικαιοσύνης νόμῳ, ἐπόμενος, καὶ πόνων τὴν ἀμοιβὴν ἀπάσας καρπούμενος, τοὺς τῆς ἀρετῆς καρπούς ἐδρέψω, καὶ ἐκομίσω ἐκεῖ τῶν θείων σου ἀνίων τὸν Στέφανον.

Θεοτοκίον.

Αγίων Ἀγγέλων στρατιαὶ ὑμνήσαι οὐ δεδύνηται, καὶ κατ' ὀξίαν ἐγκωμιάσαι σε τοῦ πάντων Δημιουργοῦ Μητέρα τὴν Ἀσπύλον· ὃν ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ δυσώπει κινδύνων καὶ πειρασμῶν, ἐλευθερωσῆναι τοὺς δούλους σου.

ᾠδὴ Ε'. Θεὸς ὢν εἰρήνης.

Σαρκὸς ἔξω Πάτερ ἐγένου αἰεὶ, ἀρετὴν ἐξασκήσας τὸν αὐτὸν καὶ βίον ἀνεπίληπτον τελέσας ἐμφανῶς, πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ, τὰ σὰ ἐκμιμουμένοις κατορθώματα θεία, μάκαρ Θεόληπτε ΓΕΡΑΣΙΜΕ.

Τὴν σὴν πολιτείαν ἀνθρωπίνους νοῦς, ἐννοῆσαι θεόφρων οὐκ ἔσχυσε, καὶ τρόπους τῶν ἀγώνων σου τῶν θείων καὶ σεπτῶν, οὓς περ ἐπολιτεύσω ἔτι ζῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύων Θεῷ τῷ πάντων Βασιλεύοντι.

Γδὼν σου τὸ ἀπλαστον ὁ πάντων Θεός, καὶ ἡσύχιον Πάτερ καὶ ἄκακον, ἐδόξασεν, ἐτίμησε στεφάνοις ἀρετῶν· ἐνθα περιχορεύεις οὐρανίοις παστάσιν, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύων Θεῷ τῷ πάντων Βασιλεύοντι.

Ο Λόγος Παρθέने ἐκ σοῦ προσελθὼν, ἀπορρήτως ἀφράστως ἐπέφανε, καὶ αὖθις σε κατέλιπεν Ἀγνήν καὶ καθάραν, ὡς περ ἡς πρὸ τοῦ Τόκου, καὶ ἐν τόκῳ Παρθένης, καὶ μᾶλλον μετὰ τόκον μένεις Ἀγία Ἀειπάρθενος.

Ῥδὴ δ'. Σπλάγχων Ἰωάνν.

Μέγα καὶ φρικτὸν ἐτέλεις τεράστιον, ἐν κόσμῳ σοφὴ καὶ ἐν μονῇ σου τὸ πρὶν· καὶ τὸ Σῶμά σου τὸ σεπτὸν καὶ σεβάσιμον Ὅσιε, ἐνεργεῖ καὶ μετὰ θάνατον ὡς πρότερον, ἔμπνουν, καὶ ζῶν τὰ μυστήρια, διετέλει αὐλὼς ἐκίστοτε.

Ηρθης ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος αἰθέριον, Ἀγγέλοις συνὼν καὶ ἀγαλλόμενος, καὶ κατέλιπες μοναζούσαις τὴν θείαν εὐλόγησιν, εἰρηνεύειν ταύτας καὶ τὴν μνήμην σου, Μάκαρ, ἐκτελεῖν σοι πάντοτε, ἵνα εὖροιεν χάριν καὶ ἔλεος.

Εδου σου εἰς γῆν τὸ σκῆνος θεόπνευστε, καὶ ἐν οὐρανοῖς τὸ θεῖον πνεῦμά σου, μεταβέβηκεν ἐκ φθορᾶς εἰς ἀθάνατον εὐκλειαν, καὶ Τριάδι τῇ Ἀγίᾳ νῦν παρίσταται· ἥ περ καὶ πρεσβεύεις πάντοτε, ὑπὲρ πάντων τῶν πίστει ὑμνούντων σε.

Θεοτοκίον.

Λάμπρον ἐν ἐμοὶ τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον, Παρθέने Ἀγνή ἀειμακάριστε, καὶ Πανάμωμε, μεσιτείαις σὸν Υἱὸν ἱκέτευσον, καὶ δυσώπησον αὐτὸν θεοχαρίτωτε, δοῦναί μοι τελείαν ἄφεςιν τῶν κακῶν, ὧν αὐτὸν παρεπίκρανα.

Κοντάκιον. Ἦχος Δ'. Ἐπεφάνης σήμερον.

Εγκρατεῖα Ὅσιε τὸν νοῦν καθάρας, καὶ ἀγνεῖα σώματος καταλαμπρύνας τὴν ψυχὴν, ἀνεπτερώθης πρὸς ἀληκτον, καὶ θείαν δόξαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

ΜΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ Κ'.

ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΟΥ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΣΚΗΤΟΥ.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ καλλιστον ἤρατο κλέος.

Ἐκ τῆς ἀνωθεν ἀγλαῆς εὐκασμίας.

Ἐντος πινυτός ἐκθανε φῶς δεκάτῃ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.

Οὗτος ὁ ὀσιος καὶ νεοφανὴς ἀστὴρ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, ἐκ τῆς περιφήμου Πελοποννήσου ἀνέτειλεν ἐξορμώμενος· ἐκ κώμης λεγομένης Τρίκκης, κατὰ δὲ τὴν κοινὴν συνήθειαν Τρίκκαλα λεγομένης· τούτου δὲ γονεῖς εὐσεβεῖς καὶ εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι σφῆδρα ἐτύγχανον· ὧν ὁ μὲν Πατὴρ Δημήτριος, ἡ δὲ Μήτηρ Καλὴ ὠνομάζοντο, τοῦ πικρὴν δὲ Νοταράδες. Γεννηθεῖς τοίνυν ὁ Μακάριος ἐξ αὐτῶν, εὐθὺς εἰς τὴν Ἱερῶν γραμμάτων ἐκδίδοται μάθησιν· δεξιᾶς δὲ τυχὼν φύσεως τὴν θείαν γραφὴν ἐκπεπαιδευτο. Ἀπανασταῖς δὲ τῆς πατρίδος, τῇ τῆς Ζακύνθου νήσῳ ἐπιβαίνει, ἐν ᾗ διατρίψας ὀλίγον, ἐξεῖσι ταύτης, καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν περινοστήσας, εἰς Θετταλίαν ἀφίκετο· εἴτ' ἀνεῖσιν ἐκεῖθεν εἰς Εὐξείνου πόντον, μετ' ὃν εἰς Βυζάντιον, καὶ Προποντίδα, καὶ Χαλκηδόνα, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τὰ περίξ τοῦ Βυζαντίου εἶασε περιελθὼν ἀνιστόρητά τε, καὶ ἀδιεώρητα· καὶ ἐκεῖθεν ἀπάρας, τὸ ἀγώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθω καταλαμβάνει, ἐνθα τὰ καλλίστα τῆς ἀρετῆς παρὰ τῶν ἐκείσε

ἀσκουμένων Μοναχῶν ἀπερράνισατό τε καὶ ἀπεδρέψατο· διεγνωκῶς δὲ ἐκείθεν ἀπάραι, τοὺς Ἱερους, καὶ σεβασμίης τόπους τῆς Ἱερουσαλήμ καταλαμβάνει, προσκυνῆσαι καὶ αὐτοὺς ἐπειγόμενος, ἔπειτα καὶ τὸ ἅγιον Ὅρος τὸ Σίναιον, καὶ Ἀντιόχειαν, καὶ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ Δαμασκόν, καὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην, καὶ τὴν Ἑῶαν σχεδὸν πᾶσαν εἰπεῖν. Ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ παροικήσας, χειροτονεῖται παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου Πατριάρχου Κυρίου Γερμανοῦ, τοῦ τηνικαῦτα τὸν θρόνον τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου ἰθύνοντος, ὑποδιάκονος, διάκονος, καὶ πρεσβύτερος· πρότερον κανδυλάπτης ἐν τῷ ἀγίῳ Τάφῳ χρόνον ἕνα ποιήσας· ὑπηρετήσε δὲ κἀντούτοις, καὶ τῷ ἀγίῳ τούτῳ Πατριάρχῃ ἔτη δώδεκα· ἐποίησε δὲ καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ τὸ τεσσαρακονθήμερον νῆστις διατελέσας κατὰ μίμησιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὖτις ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον· μὴ δυνηθεὶς δὲ ἐκεῖσε διαμεῖναι μέχρι τῆς αὐτοῦ βιωτῆς, ἔκδοσιν συγχωρήσεως παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου ἡτήσατο ἀπελθεῖν ὅπῃ καὶ βούλοιτο· ἐνθεντοὶ ἀπάρας ἐκείθεν τὴν τῶν Κρητῶν νῆσον, φθάσας ἀφῆκτο, ταύτης δὲ ἐκθὰς εἰς Ζάκυνθον προσαποπλέει, ἐν ᾗ τὴν ἀσκητικὴν διαγωγὴν μετιὼν ἐν πέντε τοῖς ἔτεσι παρωκικῶς, ὡς ἄσαρκος ἐν σαρκὶ ἡγωνίζετο τῇ Θεῷ· δύναμι· ῥωννύμενος· ἐν οἷς χρόνοις τοῖς τῶν ἐβδομάδων μηνσὶν ἦν ἐσθίων ἄνευ ἁλτος κολοκύνθην, τὸν δὲ ἐπίλοιπον χρόνον ὅσπρια ἦν αὐτῷ ἡ τροφή, καὶ αὐτὰ, ἄνευ ἄρτου, βεβρεγμένα· ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ ἡσκεῖτο ὁ Ἅγιος, σπηλαιὸν ἦν, ἐν ᾧ διῆγε μονώτατος. Ἀπῆρε δὲ ἐκείθεν, καὶ εἰς Κεφαλληνίαν τὴν ἀντικρὺ Ζακύνθου νῆσον διεπορθιμύσατο· ἢ καὶ ἐπιθὰς, ἔνδεκα μῆνας ἐν τινὶ τόπῳ σπηλαία καλουμένῳ πρὸς τοῖς πέντε ἔτεσι παρώκησεν· εἶτα προσαναβὰς εἰς τόπον τινα Ὀμαλὰ ὀνομαζόμενον πλησίον κωμοχώρων τυγχάνοντα, εὗρίσκει ναὸν τινα παλαιὸν ἐν αὐτῷ, ὃν περ ἀνανεώσας ἐκ βράθρων, ὠκοδόμησε τοῦτον καὶ μετήγαγεν εἰς Μοναστήριον γυναικεῖον· ἐδείματο δὲ ἐν αὐτῷ καὶ οἰκί-

σκιους, καὶ κέλλας σὺν τῷ τούτων περιτειχίσματι· ἐνθα κανονικὰς εἰκοσιπέντε τῷ ἀριθμῷ συναγήσας, καὶ Νέαν Ἱερουσαλήμ τὸν θεῖον ναὸν ἐπωνόμασε, καὶ ὁσήμεραι τὰς μοναζούσας διετέλει διδασκῶν τὴν πνευματικὴν, καὶ ἰσάγγελον πολιτείαν· ταύταις δὲ συνὼν καὶ αὐλιζόμενος, μεγάλους ἀγῶνας διὰ νηστείας, καὶ κακουχίας τοῦ σώματος, καὶ στάσεως ὁλονύκτου ἐπεδείξατο, ἔφθη δὲ διηνεκῶς τι ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομηθείσῃ μονῇ, τι ἐν ἄλλῳ τόπῳ, πρὶν ἐκεῖσε ἐλθεῖν χρόνους τριάκοντα, ἄρτου τὸ σύνολον μὴ γευσάμενος· καθ' ἡμέρας οὖν ἑαυτὸν, καὶ δάμρυσιν ποταμῆδόν ἀποπλύνας καὶ ἐκκαθάρας, καὶ θαυματῶν χάριν παρὰ Θεοῦ εἰληφώς, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γέγονε καταγωγίον· οὗ τῇ ἐπιλάμψει καὶ αἴγλη ἀνομβρίας οὔσης ὕδωρ διὰ προσευχῆς καταγαγὼν ἱκανῶς τὴν γῆν κατήρδευσεν· ἔτι δὲ καὶ δαιμονῶντας ἰάσατο, καὶ ἀσθενοῦσι τὴν ῥῶσιν ἐχαρίσατο. Φθάσας δὲ εἰς βασιλύτατον γῆρας, καὶ πολλῶν θαυματῶν πλήρης γενόμενος, καὶ γνοὺς τὴν αὐτοῦ τελευτὴν πρὸ ἡμερῶν, καὶ τὰς Μοναστρίας συγκαλεσάμενος, καὶ αὐταῖς συνταξάμενος, καὶ κατηγήσας αὐταῖς, καὶ συγχώρησιν παρ' αὐτῶν ἐξαιτήσας, καὶ ἐπευλογήσας αὐταῖς, καὶ πᾶσι Χριστιανοῖς τὴν τελείαν συγχώρησιν δεδωκῶς, καὶ ἐπευχάμενος τῷ Θεῷ, τὸ πνεῦμα παρέδωκε, ζήσας τὰ πάντα ἔτη ἐβδομήκοντα, καὶ μικρόν τι πρὸς. Ἐζῆσε δὲ ἐξότου εἰς τὴν μονὴν ἀφίκετο, ἐν αὐτοῦς δέκα πρὸς τοῖς ἐννέα· τοὺς δὲ λοιπὰς ἐνθεν κἀκεῖθεν περινοστῶν διετέλεσεν, ὡς ἔφημεν ἀνωτέρω· τὰ δὲ ἄλλα θαύματα, καὶ τὰς ἐν γῇ αὐτοῦ ἔτι ζῶντος παλαίστρας, καὶ αἰρεσίας καὶ ἀγρυπνίας καὶ κατατήξεις τοῦ σώματος, καὶ τὰς δακρύων πηγὰς καὶ ἐπιρροὰς, καὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίους ἀγῶνας καὶ παρατάξεις, αἰδύνατον γραφῇ παραδοῦναι. Ἐκοιμήθη δὲ ὁ Ἅγιος οὗτος ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἐν ἔτει, τῆς ἐνσάρχου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Οἰκονομίας χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ἐβδομηκοστῷ ἐννάτῳ, Αὐγούστου 15. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζεται καὶ ἡ τῆς Θεομήτορος μετὰστασις, διὰ τοῦτο ἡ τοῦ Ἁγίου

τοῦ δε μνήμη μετετέθη τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνός, ἐν ᾗ καὶ Ἀνακομιδὴ τοῦ Λειψάνου αὐτοῦ γέγονε παρὰ τοῦ Πατριαρχοῦ ἐξάρχου ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ τνικαῦτά τὸν ἀποστολικόν τῆς Κωνσταντινουπόλεως διῖθύνοντος θρόνον· τὰ δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ θαύματα, ἃ τὸ Ἱερὸν αὐτοῦ Λεῖψανον ὅσαι ὥραι τυγχάνον διατελεῖ, ἀφίημι ταῦτα λέγειν, καὶ ἐπεκδιηγέσθαι, πάμπολλα ὄντα· ἐνὸς δὲ ὁμως ἀξιομνημονεύτου μνημονεύσαντες, τὰ λοιπὰ καταλείψομεν. Γυνή τις ἐκ δαιμονικῆς ἐνεργείας ἐνδιατρίβουσα τῇ μονῇ εἰς τὸ φρέαρ κατήχθη, καὶ ἀνήχθη ἀβλαβὴς τοῦ Ἁγίου ἐπιφανέντος αὐτῇ, καὶ βαστάζοντος ταύτην· οὗ καὶ τὴν φωνὴν τὴν συνήθη ἀκούσασαι αἱ Κανονικαί, νυκτὸς οὔσης, ἠγέρθησαν κύκλῳ περισκοπούμεναι, εἶπου φωνῆς αὐτῆς τῆς τοῦ Ἁγίου ἀκούσαιεν· ἐζητήσασαι δὲ καὶ τὴν γυναῖκα εὑρεῖν ἐν ᾧ τόπῳ κατῴκει, οὐχ εὔρον· δαίμονι γὰρ ἦν κάτοχος ἡ γυνή, μὴ εὔροῦσαι δὲ τὸ παράπαν αὐτήν, παρακύπτουσι καὶ εἰς τι φρέαρ ἐκεῖ πλησίον, ἰδεῖν μήπου ἐξ ἐπηρείας τοῦ δαίμονος καταπέπτωκε· παρακύψασαι δὲ, ὁρῶσιν αὐτὴν ἐπιφερομένην τοῖς ὕδασιν, ὥσπερ τινὸς ταύτην ἀοράτως βαστάζοντος· ἐξαγαγοῦσαι δὲ ταύτην τοῦ φρέατος, ἔμαθον παρ' αὐτῆς, ὅτι ὁ Ἅγιος ἐπιφανεὺς ταύτην ἐβάσταζεν· οὗ καὶ τῆς ἡδύστης καὶ γλυκείας φωνῆς αὐτῆς κοίτοι ἐγένοντο αἱ Μονάστρια· αἱ τινες τὸ παράδοξον τοῦτο θεωροῦναι, δόξαν τῷ πάντων Σωτῇρι Θεῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ ἀνέπεμψαν, τῷ ἀντιδοξασθῆναι ὑπὸ τοῦ δοξάσαντος αὐτὸν μεγάλου Θεοῦ ζῶντι καὶ τεθνεῶτι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερά ἅττα πλείστα ὡς προεῖρηται μοι τὰ τοῦ Ἁγίου θαύματα, καὶ τεράστια. Διὰ δὲ τὸ πλήθος, τοῦτο μόνον ὡς ἀναγκεῖον εἰς μέσον εἰς μνήμην παρήχθη· τὰ δὲ ἄλλα παρελείψθησαν, τοῦτο μέ, ὅτι τοῖς πιστεύουσιν ἱκανὸν ἐστὶν ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα εἰκόσαι· τοῦτο δὲ, ὅτι τοῖς ἀπιστοῦσιν, οὐδ' ὅλος ὁ λέων φαινόμενος πείσειεν· τοῖς δὲ ἀμφιβόλλουσι, τῷ τοῦ Ἁγίου Λειψάνῳ προσίτωσαν, καὶ ὄψονται οὐ μόνον σῶμα ἀφθόρον τε καὶ ἀκέραιον, ἀλλὰ καὶ πάσης εὐωδίας

καὶ ἰαμάτων πηγὴν ἀνεξάντλητον. Ἦν δὲ ὁ Ἅγιος κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ σώματος ὁμοίος τῷ Ἁγίῳ Θεοδοσίῳ τῷ Κοινοβιάρχῃ, πλήν τοῦ γενείου· ὑπεξάνθιζε γὰρ κατὰ τὸν πώγωνα ὁ Ἅγιος οὗτος. Οὗ ταῖς εὐπροσδέκτοις πρεσβείαις καὶ πρὸς Θεὸν ἰκεσίαις διαφυλαχθεῖσας οἱ τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν ἐντελοῦντες μεγαλείμονες, καὶ μονάζοντες, καὶ ἐντελοῦσαι κανονικαὶ αὐτοῦ μονάστρια, καὶ πνευματικαὶ τούτου μαθητρίαι, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ῥδὴ Ζ'. Οἱ παῖδες εὐσεβεῖα.

Νηφάλιος καὶ φρόνιμος ἐγένου Θεοφόρε πτερούμενος, θείαις ἐμπρέπων καλλοναῖς, μὴ πτούμενος παγίδας, ἀνεβόας, Μάκαρ, τοῦ ἀλάστορος, ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ανέβης εἰς τὸ ὕψος, προτιμήσας τῶν ἐνύλων καὶ γηγένων πάνσοφε, τὰ δι' αἰῶνος ἀγαθὰ, καὶ τὴν ἄρρητον τερπνότητα, ἀνεβόας ψάλλων Ἁγιε, ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Στενὴν καὶ τεθλιμμένην διοδεύσας τρίβον Ὅσιε, τὴν λείαν εὖρες καὶ φαιδρὰν, τὴν ἀνάγουσαν εἰς ὕψος σε μετάρσιον, καὶ βοῶντα ὀλοψύχως τῷ Δεσπότῃ σου, ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Καὶ γλώσση καὶ καρδίᾳ, σοὶ προσφέρω τὴν ὠδὴν Θεσπέσιε, τὴν ταπεινὴν τε καὶ οἰκτρὰν, καὶ θερμῶς ταύτην ὑπόδεξαι, καὶ Χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν αἰεὶ δυσώπησον τοῦ οἰκτεῖρῆσαι, καὶ σῶσαι Θεοφόρε.

Θεοτονίον.

Φιλάγαθε Παρθένε, Θεοτόκε, τὴν ψυχὴν μου κακωμένην πάθεισι, σῶσον καὶ ἴασαι αὐτήν, μεσιτείαις εὐπροσδέκτοις σου, καὶ ἐκ πάσης ἀμαρτίας ἐκπλυνον, ἡ τὸν Θεὸν ἀσπόρως συλλαβοῦσα.

Ῥδὴ Η'. Θαύματος ὑπερφουῖς.

Ηστραψεν ἡ φαεινὴ σου Πάτερ μνήμη, ἀπαυγάζουσα τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ, φωτισμὸν καὶ ἔλεος πᾶσι Χριστιανοῖς, παρρησίᾳ σου Παμμάρκαρ, εὐπροσδέκτῳ αἰεὶ διὸ ἀνυμνοῦντές σου τὴν μνήμην Θεὸν σέβομεν, καὶ ὑπερυψοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Τάγματα καὶ σύστημα ἀζύγων, Ἱερέων καὶ Μοναζουσῶν ἅμα Θεόπτα, τοὺς ἰδρωτάς Ὅσιε, καὶ καμάτους ἐπὶ τῆς γῆς, οὓς ὑπέστης καθορῶντα, σέ τιμῶσιν αἰεὶ. Διὸ ἀνυμνοῦντές σε κραυγάζομεν· εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὴν Κύριον, καὶ ὑπερυψοῦτω εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ηκει σου ἡ πάνσεπτος καὶ Δεῖα μνήμη, τοῦ τιμίου σου Δείου Λειψάνου, συγκαλοῦσα ἅπαντας εἰς ἐστίασιν πνευματικὴν, καὶ θαυμαμάτων προσπηγάζουσιν ἐνέργειαν· διὸ εὐφροσύνῳ σέ γεραίρομεν, εὐλογοῦντες τοὺς ἀγῶνάς σε θαυμάσιε, καὶ ὑπερυψοῦντες αὐτοὺς εἰς τοὺς αἰῶνας.

Θεοτοκίον.

Σέσωσται ἡ πεπτωκυῖα πόλις φύσις τῶν ἀνθρώπων διὰ σοῦ Παρθένε, καὶ Θεῷ διήλεκται τῷ σεπτῷ σου τῷ Τοκεῷ· καὶ τὰ κάτω σὺν τοῖς ἄνω ἀναμίγνυται· διὸ ἀνυμνοῦντές σε δοξάζομεν, τὴν Μητέρα τοῦ Δεσπότου καὶ Πανύμνητον, καὶ ὑπερυψοῦμεν σέ πάντες εἰς αἰῶνας.

Ῥδὴ Θ'. Μυστήριον ξένον.

Νεότητος ἀνδρὸς καὶ κάλλος ἐμάρκανας, τῆς σαρκὸς Πανόλθιε τὰς ἀτάκτους ἀναπαύσεις, καὶ κινήσεις ὑπεριδῶν, ἐν οἷς ἐλαμπρύνθη σου ὁ νοῦς πρὸς Θεόν, καὶ ἡ ψυχὴ, ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Εξαίσιον βίον ὀρῶντές σου Πάτερ, οἱ καλῶς ἀσκούμενοι, σὺν ἅμα καanonικαῖς, ἀπεθανάμασάν σε ἐξιστάμενοι, ἐν ᾧ ὡς περ τις αἰθερίος ἀνέπτης εὐκλεῶς Θεὸν γεραίρων τὸν παντάνακτα.

Ολόφωτον αἴγλην λαβὼν καὶ ἀθανάτον, ἐκ Θεοῦ θεόληπτε ἀπεφάνθης ζῶν, καὶ μετὰ τέλος θαυμάτων ὑπουργός, ἐν οἷς ὑπὲρ πάντων ἐκέτευσον Θεόν, τὸν ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ σὲ καταστέφαντα.

Ναὸν καθαρὸν Θεὸς σε εὐράμενος, μεγάλως ἐδόξασε, καὶ χαρισμάτων χάριν ἐπλούτισε, καὶ ἐστεφάνωσεν, ἐν ᾧ μεσιτεῖς τοῦτον ἐκτενῶς καταπεμφθῆναι τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

Θεοτοκίον.

Απόρρητον τόκον ὁρῶ καὶ παραδόξον, οὐρανὸν τὴν Μητρὰν σου, Θρόνον Χερουβικὸν τὴν νηδύν σου, Παρθένε Μαρία, ἐν ᾗ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος Χριστὸς ὁ Θεός, ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἐξαποστειλάριον. Ἐν Πνεύματι τῷ Ἱερῷ.

Εν ἀρετῇ διέπρεψας, καὶ ἀσκήσει Παμμάρκαρ, σημειοφόρος γέγονας, καὶ λαμπρὸς ὑπερέτης, Χριστοῦ τοῦ Παμβασιλέως καὶ Θεοῦ τῶν ἀπάντων, ᾧ καὶ πρεσβεύεις Θεόφρων ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν δούλων, καὶ ἐκ πόθου τὴν σεπτήν, Δεῖαν σου μνήμην τελούντων.

Θεοτοκίον.

Εν γυναιξὶν ἀνέτειλας, Παναγία Παρθένε, ἐκλελεγμένη ἀχραντε, καὶ Βασιλίσσα κόσμου. Θεὸν γὰρ ἀπεγέννησας τὸν τροφέα τοῦ κόσμου, ὃν ἐκτενῶς ἐκέτευε κινδύνων ῥυσθῆναι πάντας, τοὺς πόθῳ σε γεραίροντας, Θεοδόξαστε Κόρη.

Ἐν τοῖς Αἵνοις, ἱστώμεν Στίχ. δ'. καὶ ψάλλομεν Στιχηρὰ προσόμοια. Ἦχος Πλ. Δ'.

Τί ὑμᾶς καλέσωμεν Ἅγιοι.

Τί σε νῦν προσείπω θαυμάσιε; Ἀσκητὴν; ὅτι γενναίως παρετάξω τοὺς ἐχθρούς. Προφήτην; ὅτι προὔλεγες

τὰ μέλλοντα. Ἀλείπτῃ; ὅτι πᾶσιν ἐχορήγησας· πολλά σου τὰ κατορθώματα, καὶ μείζονα τὰ παλαιά σου· ἐκέτευε τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τί σε ὀνομάσω Θεσπέσιε; χορηγὸν τοῖς ἐνδεέσι, καὶ προστατὴν ὀρφανῶν· καὶ Διδάσκαλον παντοίων νοσημάτων εὐσεβῶν, καὶ Πέλεκυν, ἐκκόπτοντα ζιζάνια, τῆς πλάτης καὶ ἀπάτης τῶν αἰρέσεων· πολλά σου τὰ προτερήματα, καὶ ἄξια τὰ χαρίσματα· ἐκέτευε τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τί σε νῦν προσεῖπω Μακάριε; Οὐρανόν; ὅτι τὴν δόξαν διηγήσω τοῦ Θεοῦ. Ποταμόν; ὅτι ἡρδεύσω πᾶσαν ἄγονον ψυχὴν· ναμάτων ζωηρόντων πηγὴν ἄφθονον, καὶ κῆπον εὐωδέστατον καὶ πάγκαλλον, τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν πόνων σου, ὧν ἐκ Θεοῦ πιστῶς εἴληφας· ἐκέτευε τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τί σε νῦν καλέσω Στερόσοφε; εὐφροσύνην μοναστῶν, καὶ γλυκασμὸν μοναζουσῶν, μεσιτείαν εὐσεβῶν, καὶ ἱερέων πλουτισμὸν, φωστήρα νοητὸν φῶς ἀπαστράπτοντα, κρατῆρα θεία νόματα προχέοντα, τῆς πολιτείας σου Ἅγιε, ὑπέρλαμπρε καὶ Στεόπνευστε· ἐκέτευε τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα. Ἦχος Πλ. Δ'.

Τὰδε λέγει ὁ Ἀβθᾶς πρὸς Μοναστρίαν· τεινία εἰρηνεύετε ἐν ἑαυταῖς, καὶ μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονεῖτε, ἀλλὰ ταπεινώσατε ἑαυτάς, διὰ τὸν ταπεινώσαντα ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς μέχρι καὶ δούλου μορφῆς Κύριον· αὐτὸς γὰρ ἔφη ταπεινοῖς διδόναι χάριν· αὐτὸς ὑμᾶς φυλάξαι ὡς φιλόνητρωπος, παρέχων ὑμῖν ἄφεσιν, καὶ ἰλασμὸν ἀμαρτιῶν, δι' ἐμοῦ ταπεινοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

ΣΤΙΧΟΙ

ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΤΟΥ ΝΑΤΙΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΤΟΥ ΔΕ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ,

ΙΑΜΒΙΚΟΙ.

Τλήμων, ταπεινός, εὐτελής, ῥακινδύτης,

Μητροφάνης, Ναύπλιος ἔξυσ' εὐτόνως,

Πόνον τε μόχθον τῆς δε συγγραφῆς ὅλον.

Ὅν οἱ ἄδοντες ἐν ψυχῆς καταστάσει,

Μέμνησθέ μου βέλτιστοι ἀξιῶ πάνυ,

Ὅπως λάβοιμι ἀμπλακιῶν τὴν λύσιν,

Εἴν ὦρα φρικτῆς τῆς δίκης τοῦ Δεσπότου,

Προστασίαις ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ τοῦ ἐν Μαλᾷ.

Αἴνακτι Χριστῷ δόξα, τιμὴ, καὶ κράτος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ,

ΚΑΙ

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ. Ποίας θρησκείας ὢ ἀνδρῶπε; **ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ.** Χριστιανὸς εἰμί. Α. Καὶ τί ἐστὶ Χριστιανός; Κ. Ὁ κατὰ Θεὸν ζῶν, καὶ εὐσεβῶς, καὶ θεαρέστως, καὶ χρηστῶς πολιτευόμενος. Α. Ἐπὶ τῆς Θεολογίας πόσας φύσεις ὁμολογεῖς; Κ. Μίαν. Α. Ποίαν ταύτην; Κ. Θεότητα. Α. Τί ἐστὶ Θεός; Κ. Οὐσία ἀναίτιος, αἰτία τῶν ὄντων, ἡγούν παντοδύναμος, παναληθής, πάσης αἰτίας, καὶ φύσεως ὑπερούσιος αἰτία. Α. Κατὰ τί διαφέρει ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς; Κ. Κατὰ τὴν ὑπόστασιν, καθὼ ἐστὶν ὁ Πατὴρ ἀγέννητος, ὁ δὲ Υἱὸς γεννητός, ἐκ τοῦ Πατρὸς γάρ. Α. Κατὰ τί διαφέρει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ; Κ. Κατὰ τὴν ὑπόστασιν, καθὼ ἐστὶν ἐκπορευτός. Α. Καὶ πῶς πιστεύεις; Κ. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα, καὶ εἰς ἓνα Υἱὸν Θεὸν τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς γεννηθέντα, καὶ εἰς ἓν Πνεῦμα Ἅγιον παρὰ Πατρὸς ἐκπορευόμενον Θεόν. Α. Καὶ λοιπὸν εἰς τρεῖς Θεοὺς πιστεύεις; Κ. Μὴ γένοιτο. Α. Ἀλλὰ τρεῖς φύσεις; Κ. Οὐχί. Α. Καὶ μὴν τρεῖς Θεοὺς ἡρίδμησας, καὶ πῶς λέγεις μὴ γένοιτο; Κ. Ἀλλὰ εἰ καὶ τρεῖς ἡρίδμησα, ἀλλὰ τὰ τρία διὰ τὸ τρισυπόστατον τῆς ὁμοουσίου τριάδος, καὶ ἀδιαιρέτου λέγω· ἐπεὶ τοιγε εἷς Θεὸς ὁ

Πατὴρ, καὶ εἷς Θεὸς ὁ Υἱός, καὶ εἷς Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ μία Θεότης ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι γνωρίζεται· καὶ μία οὐσία καὶ βασιλεία καὶ δύναμις καὶ φύσις. Α. Τί ἐστὶν οὐσία; Κ. Πρᾶγμα αὐτὸ ὑπαρκτικὸν μὴ δεόμενον ἐτέρῃ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σύστασιν. Α. Τί ἐστὶ φύσις; Κ. Τὸ καθολικὸν πρᾶγμα, καὶ περιεκτικὸν τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑποστάσεων· ἢ οὕτως· ἀληθινῆς ὑπαρξὸς πραγμάτων, ὡς εἶναι οὐσίαν, φύσιν, μορφήν, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Α. Πόσας ὑποστάσεις ἐπὶ τῆς Θεότητος ὁμολογεῖς; Κ. Τρεῖς, Πατέρα, Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα. Α. Τί ἐστὶν ὑπόστασις; Κ. Οὐσία μετὰ τινων ἰδιωμάτων τῷ ἀριθμῷ τῶν ὁμοειδῶν διαφέρουσα, τουτέστι πρόσωπον ὁμοούσιον ἐτέρῳ προσώπῳ σχετικόν. Πρόσωπα δὲ λέγομεν ἐπὶ Θεοῦ, ἀσώματα καὶ ἀσχημάτιστα. Α. Τί ἴδιον ἐκάστη τῶν τριῶν ὑποστάσεων, καὶ τί κοινόν; Κ. Ἴδιον μὲν Πατὴρ, τὸ ἀγέννητον. Υἱοῦ δὲ, τὸ γεννητόν. Πνεύματος δὲ Ἁγίου, τὸ ἐκπορευτόν· κοινόν δὲ, ἡ Θεότης καὶ ἡ Βασιλεία. Α. Πόσας φύσεις ὁμολογεῖς ἐπὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Κ. Δύω, Θεότητα, καὶ ἀνθρωπότητα, ὡς εἶναι τὸν αὐτὸν Υἱόν, Θεὸν τέλειον, καὶ τέλειον ἀνθρώπον. Α. Πόσας φυσικὰς διελήσεις, καὶ ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ ὁμολογεῖς; Κ. Δύω· μίαν Θεϊκὴν, καὶ μίαν ἀνθρωπίνην. Α. Τί δὲ διέλημα Θεϊκόν; Κ. Τὸ καθαρῶς τοὺς λεπρούς, τὸ, θέλω καθαρίσθητι, καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια· καὶ τὸ, Ὑπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. Α. Τί ἐστὶν ἐνέργεια Θεϊκή; Κ. Τὸ σωθῆναι πάντας ἀνθρώπους· καὶ εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν· τὸ, ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομεν. Α. Τί ἐστὶν ἀνθρωπικόν; Κ. Τὸ ζητῆσαι πιεῖν, ὃ καὶ ἐπὶ σταυροῦ γέγονε, καὶ τὸ αἰτῆσαι φαγεῖν, ὡς τὸ, Ἐχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε. Α. Τί ἐστὶν ἐνέργεια ἀνθρωπίνη; Κ. Τὸ ὁδοιπορῆσαι, τὸ κοπιᾶσαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Α. Πόσας ὑποστάσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ὁμολογεῖς; Κ. Μίαν, ὡς εἶναι τὸν αὐτὸν ἓνα Υἱὸν Θεόν, καὶ Υἱὸν τῆς Παρθένου. Α. Κατὰ τί κοινωνεῖ ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι; Κ. Κοινωνεῖ κατὰ τὴν

φύσιν τῆς θεότητος αὐτοῦ, καὶ ὅ ἐστι τέλειος Θεός· κοινω-
νεῖ δὲ καὶ τοῖς ἀνθρώποις, κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπό-
τητος αὐτοῦ, καὶ ὅ ἐστι τέλειος ἄνθρωπος. Α. Τί Θεός;
Κ. Εἰ θέλεις γινῶναι τί ἐστὶ Θεός, καὶ πῶς προσκυνεῖται,
ἀκουσον νουνεχῶς, καὶ γινῶσι τὸ ἀληθές. Πατὴρ, Υἱοῦ, καὶ
Ἁγίου Πνεύματος, μία βουλή, μία σοφία, μία δύναμις· οὐχ'
ὁ μὲν πρὸ αἰώνων, ὁ δὲ μετ' αἰώνας, ἀλλ' ἅμα Πατὴρ,
Υἱός, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον. Υἱὸς ἐν Πατρὶ, καὶ Πνεῦμα ἐν
Υἱῷ, συνῆπται γὰρ ἡ φύσις· ὅθεν μία ἡ φύσις καὶ μία ἡ
θεότης, διαιρουμένη μὲν εἰς τρία διὰ τὰς ὑποστάσεις, εἰς
μονάδα δὲ καταντῶσα, διὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον.

Διὰ τοῦτο, καὶ Πατέρα λέγοντες, καὶ Υἱὸν καὶ Πνεῦμα
Ἅγιον ὁμολογοῦντες, ἓνα Θεὸν λέγομεν· τὸ δὲ Θεὸς ὄνομα,
κοινὸν ἐστὶ τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος· τὸ δὲ Πατὴρ, καὶ Υἱός, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, οὐ κοι-
νὰ ἰδιώματα, ἀλλ' ἰδίαις ἐκάστου ὑποστάσεως· ὁ γὰρ Πα-
τὴρ οὐ λέγεται Υἱός, καὶ ὁ Υἱός οὐ λέγεται Πατὴρ· καὶ τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, οὔτε Πατὴρ, οὔτε Υἱός προσαγορεύεται.
Θεὸς δὲ αἰεὶ ἡ Τριάς ὀνομάζεται. Λέγοντες οὖν τρεῖς ὑπο-
στάσεις, ἥτοι πρόσωπα τρία, οὐ λέγομεν τρεῖς οὐσίας, ἢ
τρεῖς φύσεις, ἢ Θεοὺς τρεῖς, ἀλλ' ἓνα Θεόν, μίαν οὐσίαν,
ἥτοι φύσιν ὁμολογοῦμεν, ἵνα μὴ ἀριανίσωμεν· λέγοντες δὲ
πάλιν οὐσίαν, ἥτοι φύσιν, οὐ λέγομεν μίαν ὑπόστασιν, ἵνα
μὴ σαβελλιανίσωμεν· ἀλλὰ τρεῖς ὑποστάσεις, ἥτοι τρία
πρόσωπα ἐν μιᾷ θεότητι· οὐσίαν μέντοι μίαν, καὶ φύσιν
πιστεύομεν. Θεὸς ἐστὶν ἀδιώρητος οὐσία, ἀκατάληπτος
νοῦς, ἀμήχανον κάλλος, ἀόρατον μέγεθος, ἀπερινόητος δό-
ξα. Υἱός, ἐστὶν ἄρρητον γέννημα, ἀμύθητος λόγος, ἀνυπέρ-
βλητος νοῦς, ἀπαραλλάκτος οὐσία, φύσις ἀνεπιχείρητος·
χαρακτὴρ ἐνυπόστατος. Πνεῦμα ἐστὶ νοερὸν καὶ ἀπλοῦν,
λεπτὸν, σαφές, καὶ τρανὸν, ἀπήμαντον, καὶ ἀμόλυντον,
μονοπρόβλητον, καὶ παντεπίσκοπον. Εἰκὼν τοῦ Πατρὸς ὁ
ἥλιος· ἀκτὶς ἡλίου ὁ Υἱός· θέρμη τῆς ἀκτίνος τὸ Παρά-
κλητον Πνεῦμα· καὶ οὕτως, ἥλιος ὁ Πατὴρ· ἀκτὶς ὁ Υἱός·

ἀΐγλη πυραυγῆς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα· βλέψον ἐπὶ τὸ στοι-
χεῖον τὸ τρισυπόστατον μίαν οὐσίαν, καὶ θαύμασον· καὶ
ὁ μὲν Πατὴρ ὡς ἥλιος οὐδέποτε κατέλιπε τὸν οὐρανόν,
ἐξαπέστειλε δὲ τὸν Υἱόν ὡς ἀκτῖνα, καὶ ἀπαύγασμα ἐπὶ
τῆς γῆς, ὡς δὲ θέρμην τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον περιθάλπειν,
καὶ εὐεργετεῖν τὸν ἄνω, καὶ τὸν κάτω κόσμον.

Καὶ ὥσπερ ὁ ἄρτος, ὃν ἐσθίοντες ἐν τριῶν συνέστηκε,
σίτου, ὕδατος, καὶ πυρὸς γνωρίζομενος, τοιούτῳ δὴ τρόπῳ
ἐννοεῖν χρή καὶ περὶ τῆς ἐνιαίας τρισυποστάτου θεότητος,
μίαν φύσιν, καὶ τρεῖς ὑποστάσεις· ἓνα Θεόν, καὶ τρία πρό-
σωπα. Ὑπόστασις, καὶ πρόσωπον ταῦτό ἐστί. Καὶ ἡ μὲν
οὐσία, ἥτοι φύσις, τὸ κοινὸν χαρακτηρίζει τῶν ὁμοουσίων,
καὶ ὁμοφυῶν ὑποστάσεων· ἡ δὲ ὑπόστασις, ἥτοι τὸ πρό-
σωπον, τὸ ἴδιον ἐκάστου σημαίνει, ὡς ἐπὶ ἀνθρώπου φέρε
εἴπωμεν, ὅτι καὶ πάντες ἄνθρωποι μιᾶς, καὶ τῆς αὐτῆς
φύσεως τῷ εἶδει ἐσμέν· μία καὶ αὕτη φύσις τῆς ἀνθρωπό-
τητος παρὰ πᾶσιν ἐστίν, πάντες γὰρ ἄνθρωποι ἐσμέν ἐν
ψυχῇ τε νοερᾷ, καὶ σώματος συνεστηκότες· πολλοὶ δὲ,
καὶ ἀναρίθμητοι αἱ ὑποστάσεις τῶν ἀνθρώπων· οἷον, Πέ-
τρος καὶ Παῦλος μιᾶς, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως τῆς ἀνθρω-
πίνης εἰσιν, ὑποστάσεων δὲ διαφόρων, καὶ κοινωνοῦσι μὲν
ἀλλήλοις κατὰ τὴν φύσιν, διαιροῦνται δὲ κατὰ τὰς ὑπο-
στάσεις. Πλὴν σημείωσαι, καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ ἄνθρωποι
μιᾶς μὲν εἰσὶ φύσεως τῷ εἶδει, ὁ δὲ Πατὴρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ
Πνεῦμα εἰσὶ φύσεως μιᾶς τῶν ἀρίθμῳ. Διὰ τοῦτο Πέτρος
καὶ Παῦλος εἰσιν οὐ μόνον δύο πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ ἄν-
θρωποι δύο· ὁ δὲ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα εἰσὶ
μὲν τρεῖς ὑποστάσεις, ἀλλ' εἷς, καὶ μόνος Θεός. Ὁ πρέ-
πει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

8
2

P 267 / 35
954

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ,

Ἐν ᾗ δεικνύεται πῶς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως

μετῆνέχθη εἰς Κέρκυραν, καὶ πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων
ἔχει τὸ ἐπ' αὐτοῦ πατρωνικὸν δικαίωμα,

ΠΑΡΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

ιατροῦ καὶ φιλοσόφου Κερκυραίου.

Νῦν δὲ ἐξελληνισθεῖσα μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν

ὁ π ὁ

Ν. Τ. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ καὶ Ν. Β. ΜΑΝΕΣΗ

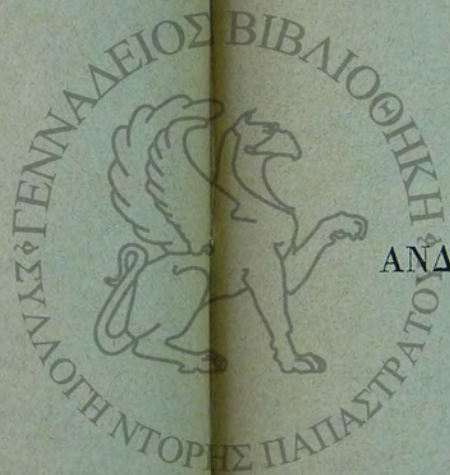
ἐκδίδεται δαπάνῃ τῆς ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

Β Ε Ν Ε Τ Ι Α

ΕΚ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚ. ΤΥΠΟΓ. Ο ΦΟΙΝΙΞ

1880

ΤΗ

ΠΡΟΣΦΙΛΕΣΤΑΤΗ ΜΝΗΜΗ.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΟΥ

ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΑΙ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΩΝ.

Τὸ βιβλίον, οὗτινος τὴν μετάφρασιν ἐπεχειρήσαμεν, δὲν ἔχει βέβαια οὔτε τὰ προτερήματα τῆς ἱστορίας, οὔτε τὰ θέλητρα τοῦ μυθιστορήματος. Ἐν ᾧ τὸ ὕψος αὐτοῦ, μετέχει μόνον τῶν ἐν τῇ ἰταλικῇ φιλολογίᾳ, κατὰ τὴν 15^{ην}. ἑκατονταετηρίδα, ἐπικρατούντων ἐλαττωμάτων, φαίνεται μᾶλλον συντεθειμένον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κτητορικῶν δικαιωμάτων τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἢ πρὸς ἐξιστόρησιν τῶν ἐν αὐτῷ τῇδε κάκεισε ἀναφερομένων γεγονότων. Καὶ ἀπλῶς ὅμως, ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν ἔποψιν θεωρούμενον τὸ πονημάτιον τοῦτο, δὲν εἶναι ἀνάξιον προσοχῆς. Τῷ ὄντι, εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐποχὴν, οὐχὶ μόνον τὰ μεγάλα ἱστορικὰ συγγράμματα, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄκομφοι, πολλάκις δὲ καὶ ἀηδεῖς χρονογραφίαι, τὰ μιζοδόρβα καὶ ἀσύντακτα ἀρχαῖα ἔγγραφα, καὶ αὐταὶ αἱ μυθώδεις τοῦ λαοῦ παραδόσεις, ἀποτελοῦσιν ἐπι-

ζήτητα ἀντικείμενα ἐμβριθοῦς μελέτης, ἀφ' οὗ πράγματι ἀπεδείχθη ὁποῖαν ὠφέλειαν πάντα ταῦτα παρέχουσι πρὸς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τοῦ πνεύματος καὶ αὐτοῦ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν ἐθνῶν. Ἄνευ τῆς βοηθείας ταύτης, δυσκόλως ἀνακαλύπτει τις τὰ μικρὰ μὲν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀσήμαντα ἐκεῖνα καθέκαστα, ἐξ ὧν ὁμως ἐνίοτε χορηγεῖται ἡ ὑπὸ τῶν ἐξόχων συγγραφέων ματαίως ζητηθεῖσα λύσις πολλῶν δυσεξηγήτων ἱστορικῶν προβλημάτων. Ἐκ τῶν μικρῶν καὶ ἀσημάντων ἐκείνων λεπτομερειῶν, ἢ λεπτολογιῶν, δύναται τις νὰ μορφώσῃ καθαράν ἰδέαν καὶ ὀρθὴν κρίσιν περὶ τοῦ χαρακτηῖρος λαοῦ τινός, καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν πρόοδον τάσεως αὐτοῦ. Ἄν δὲ οἱ λόγοι οὗτοι ἰσχύουσι πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀναγνώστας, ἵνα τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποδῇ πρὸς αὐτοὺς εὐπρόσδεκτον, διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους ἰδιαιτέρως ὑπάρχει ὑπὲρ τούτου καὶ ἕτερος λόγος, ἀνώτερος παντὸς ἄλλου, αἱ ἐν τούτῳ δηλαδὴ περιεχόμεναι πληροφορίες περὶ ἐνδόξου καὶ ἱεροῦ λειψάνου, παρέχοντος, σὺν τοῖς ἄλλοις, δι' αὐτῆς τῆς ἀναλλοιώτου καὶ αἰωνίου, οὕτως εἰπεῖν, συντηρήσεώς του, ἀξιοθαύμαστον θέαμα.

Ὁ συγγραφεύς, μᾶλλον γνωστὸς παρ' ἡμῖν διὰ τὴν Γερὰν αὐτοῦ Κατήχησιν, ἥτοι Ἐξήγησιν τῆς

Θείας καὶ Ἱερᾶς Λειτουργίας, τῆς ὁποίας ἡ τελευταία καὶ τελειωτέρα ἐκδοσις εἶναι ἔργον τοῦ ἀόρως ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀφαρπασθέντος πολυμαθεστάτου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν συμπολίτου Ἀνδρέου Μαυρομαμάτου, ἐξέδωκε τὴν Ἐκθεσιν ταύτην ἐν Βενετίᾳ τύποις τοῦ Μορταλίου, ἐν ἔτει 1669, καὶ προσεφώνησεν αὐτὴν πρὸς τὸν τότε Λατῖνον ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχιεπίσκοπον Κάρολον Λάβιαν. Ἐν τῇ προσφωνητηρίῳ ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ Ἁγίου τηρεῖται μετὰ μεγάλης εὐλαβείας ἐν Ῥώμῃ, ὅτι ἄδηλον εἶναι ἂν ἐπέμψθῃ αὐτόθι ἐκ Κερκύρας, ἢ ἐκ Κωνσταντινοπόλεως, ἢ ἐκ Κύπρου, ἐνθα ἐσάφη ὁ Ἅγιος, καὶ ὅτι, ἐκ τῶν πρὸς Χριστόδουλον τὸν Βούλγαριν, ἑαυτοῦ ἀδελφόν, καὶ μετὰ ταῦτα Μέγαν Πρωτοπαπᾶν Κερκύρας, δοθεισῶν πληροφοριῶν παρὰ τῶν μοναχῶν τοῦ τάγματός τοῦ Ἁγίου Φιλίππου τοῦ Νερίου, ὅτε ἐφοῖτα ἐν τῷ ἐκεῖσε ἐκπαιδευτηρίῳ, δηλοῦται, ὅτι ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Η΄. ἐδώρησε τὸ λείψανον εἰς τὸν Καρδινάλιον Βαρόνιον, ἀφιερῶσαντα αὐτὸ εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῶν μοναχῶν ἐκείνων (*).

(*) Κατὰ τι τῶν εἰς Ἱταλίαν ταξιδεύων μου σχετισθεῖς μετὰ Ῥωμαίου ἐπισκόπου καὶ λόγου γενομένου περὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου, ἤκουσα παρ' αὐτοῦ διηγούμενου, ὅτι ἐν τινι τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίᾳ ἐσώζετο εἰς

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐκθέσεως· περὶ δὲ τῶν σημειώσεων καὶ τῶν προσθηκῶν, τὰς μὲν ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίως πρὸς εὐκρινεστέραν τῶν ἐξιστορουμένων κατὰ ληψιν, τὰς δέ, ἀρυσθέντες ἐξ ἰδιωτικῶν χειρογράφων καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν, δὲν ἐνομίσαμεν περιττάς, διότι τὰ μεταγενέστερα γεγονότα, περὶ ὧν αὗται διαλαμβάνουσι,

τῶν τοῦ Ἁγίου βραχιόνων. Παρακαλέσας ὅθεν αὐτὸν ἵνα μοι παράσχη ἐκτενεστέρας περὶ τούτου πληροφορίας ἔλαβα πράγματι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1872 τὸ ἐξῆς πιστοποιητικὸν γράμμα, ὅπερ μεταφράσας παραθέτω ἑνταῦθα

Ἱεροδ: Κωνστ: Βούλγαρις

Ὁ ὑπογεγραμμένος ἐπίσκοπος Φερεντίνου (ἐπαρχίας Ῥώμης) πᾶσι τοῖς περὶ τούτου ἐνδιαφερομένοις πιστοποιεῖ ὅτι ἐν τῇ Ἀποθήκῃ (Custodia) τῶν Ἱερῶν λειψάνων τῆς ἐν Ῥώμῃ Νέας Ἐκκλησίας τῆς καὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πεδιάδος (S. Maria in Vallicella) καὶ τῶν Φιλιππινῶν ἐπίσης καλουμένης, διατηρεῖται εἰς τῶν βραχιόνων τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Ἐπισκόπου Τριφυθοῦντος καὶ Προστάτου Κερκύρας τοῦ καὶ ἐν τῇ Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ παρευρεθέντος. Πρὸς δὲ ὅτι ὁ ῥηθεὶς βραχίον ὑπάρχει ἐσώκλειστος ἐν ἀρχαίᾳ μεταλλίνῳ λειψανοθήκῃ, βραχιονοειδὲς ἐχούσης τὸ σχῆμα καὶ ἐπιφερούσης ἀναγελυμένην τὴν εἰκόνα τοῦ Αὐτοῦ Ἁγίου κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν ὕφος — Τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν γράμμα βασίζεται ἐπὶ σχετικοῦ ἐγγράφου φέροντος ἡμερομ. τὴν 12ην. τοῦ μεσοῦντος μηνὸς καὶ ἀποσταλέντος μοι παρὰ τοῦ προΐσταμένου τῆς ῥηθείσης Ἐκκλησίας καὶ τῆς σχετικῆς Ἱερογραμματείας — Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν κτλ.

Ἐν Φερεντίνῳ ἐκ τῆς Ἐπισκοπικῆς Καθέδρας τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1872.

Ιητουάδως Βιτάλης Ἐπίσκοπος Φερεντίνου.

μέχρι πτώσεως τῆς Βενετοκρατίας, συμπληροῦσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πονήματος τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως.

Κοσμεῖται ἡ Ἐκθεσις ὑπὸ ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν ἐπιγραμμαμάτων, ὧν τὰ δεύτερα, ὡς οὐδεμίαν ἔχοντα ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀξίαν, παραλείπομεν, μετατυποῦντες, μόνον τὰ δύο ἑλληνικά.

Εἰς τὸ ὑπερφυῆς λείψανον τοῦ θαυματουργικωτάτου

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

Τὸ παρὰ τῇ τῶν Κερκυραίων Μητροπόλει.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Καὶ ζῆς ἐν μακάρεσσι, καὶ οὐ βαρὺν ὕπνον ἰαύεις,
Ἄλλὰ φέρεις μορφὴν ἀρτιθανοῦς Σπυρίδων.

Ἄσσα δέ σοι φοιμένῳ σταυρόγραφα ῥήγεα θῆκαν
Λάτριες, εὐθρύπτου σπητρὸς ἄμοιρα πέλει.

Καὶ λιπαρὴν Κέρκυραν ἔχεις, καὶ θαύματα πρήσσεις
Λάτρι φίλε Χριστοῦ, λάτρι φίλε Τριάδος.

Μετθῆτος Καρυόφυλλος Ἐπίσκοπος Ἰκονίου.

ΕΤΕΡΟΝ.

Κύπρος σε Σπυρίδων ἱερώτατε θρέψατο πρόων,
Ἄλλὰ γε Κερκύρα Σῶμα Τεὸν κατέχει.

Ζῶντά σε κείνη δερκομένη σφόδρα τέρπετο πᾶσα,
Αὕτη καὶ θνητὸν πλὴν κατατέρπεθ' ὅλη.

Χριστόδ. Βούλγαρις Πρεσβύτε. Κερκ

ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ.

Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ἱερῶν κειμηλίων, ἅτινα ἐσώζοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτε ἡ σεπτὴ ἐκείνη Αὐτοκρατορία ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Χριστῷ πιστῶν, ἀξιοθαύμαστον ἦτο τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐπισκόπου τῆς ἐν Κύπρῳ πόλεως Τριμυθοῦντος, οὗτινος ἡ μνήμη ἐορτάζεται, ὑπὸ μὲν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῇ 12, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς τῇ 14 Δεκεμβρίου.

Περὶ τοῦ ὁσιωτάτου Σπυρίδωνος ποιοῦσιν ἐνδοξον μνείαν ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ἐν Ἀπολογίᾳ δευτέρᾳ, ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος ἐν τῷ περὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ὁ Εὐσέβιος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ βιβλίον ι', κεφάλαιον γ'. Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς ἐν Βίοις Ἀγίων, ὁ Ρουφῖνος βιβλίον α'. κεφάλαιον ε'. ὁ Σωζόμενος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ βιβλίον α'. κεφάλαιον β'. Νικηφόρος ὁ Κάλлистος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστι-

κῆ ἱστορία, βιβλίον ἡ', κεφάλαια ιε'. καὶ μδ'. Γρηγόριος ὁ Καίσαρ πρεσβύτερος ἐν τῷ περὶ Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὁ Τριφύλλιος ἐν τοῖς Ἰαμβίοις, ὁ Σούριος, τόμῳ ε'. ὁ Λιπομάνος τόμῳ ε', ὁ Βέδας, ὁ Γλυκάς, ὁ Σουΐδας καὶ ἄλλοι (1).

Τὰ περικλεσέστατα αὐτοῦ ἄθλα ἀναφέρονται ἐν συνόψει, οὐ μόνον ἐν τῷ τῶν Ὁρθοδόξων μνηαίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Δυτικῷ μαρτυρολογίῳ. Διεξοδικῶς δὲ γράφων περὶ αὐτοῦ ὁ πολυμαθὴς καρδινάλιος Βαρώνιος, ἀποκαλεῖ αὐτὸν «γενναιότατον ἐξομολογητὴν τῆς πίστεως, ἀρετὴν περιχυγάζομένην ὑπὸ θαυμάτων, ἄστρον φαεινότατον, ἐπίσκοπον στήσαντα τὰ ἐνδοξότατα τρόπαια κατὰ τῆς φιλοσοφικῆς ἀλαζονίας καὶ πρωτουργὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας». Καὶ τῷ ὄντι, τίς, βλέπων τὸ σεπτὸν τοῦ Σπυριδῶνος σῶμα, οὐχὶ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἑκατονταετηρίδας, ἀλλὰ ἐπὶ χίλια τριακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη, διατηρούμενον μέχρι τῆς σήμερον (2) εὐκαμπτον, ἀκέραιον, διαρθρωμένον καὶ ὀρθριον, τίς, βλέπων τοὺς τυφλοὺς φωτιζομένους, τοὺς κερκυνοβλήτους ἀναζωομένους, τοὺς παραλυτικοὺς ἀναρρώωνυμένους, τοὺς κρημνιζομένους βασταχθέντας, τοὺς πεινῶντας ζωοτροφομένους, τοὺς λοιμοβλήτους καθαριζομένους, καὶ τ' ἀναρίθμητα ἄλλα θαύματα, περὶ ὧν αὐτόπται μαρτυροῦσιν οἱ Κερκυραῖοι, δὲν ὁμολογεῖ τὸν ἡμέτερον Ἅγιον, ὑπερφυῆς καὶ ἐξάριστον θαῦμα θαυμάτων;

Ἐξετίθετο κατ' ἔτος πρὸς τοὺς πιστοὺς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, καί, συρρέοντος τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, μετέβαινεν ἐκεῖσε αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς, καί, τῇ συμμεθέξει τοῦ Πατριάρχου, τελουμένης μεγαλοπρεπῶς τῆς θείας

μυσταγωγίας, ἐώρταζεν ἡ ἁγία ἐκείνη καὶ χριστιανικωτάτη Αὐτοκρατορία χαρμοσυνοτάτην πανήγυριν. Ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τοῦ ὀκταήχου ἐκείνου ὕμνου, ὅστις, ποιηθεὶς ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Χρυσάφου τοῦ Δουκὸς καὶ εὐπατριδῶς Βυζαντίου, σώζεται μέχρι τῆς σήμερον, ἔχων ὡς ἐξῆς.

Θεαρχίῳ νεύματι, πάντοθεν τὰ τῶν ἀνθρώπων συστήματα, ἀπὸ οἰκείων δωμάτων φερόμενα, καταλαβόντα τὴν πανέντιμον τοῦ λειψάνου σου θήκην, ἀξίως ἀσπάζονται· αἱ δὲ ὑπέρταται τῶν ἐπὶ γῆς ἀξίαι, σὺν Βασιλεῖ ἡγεμόνι παραγενόμεναι, τὸ θεοφόρον καὶ ἀξιέπαινον σκῆνος ἐξῆδουσαι, τῷ δέει κρατούμεναι, ὑπὲρ ἐπαίνου δὲ ποιούμεναι· καὶ ὁρατῶς ἐκδοῶσι τὴν τῶν ἁσμάτων σοι μελωδίαν, ἰδοὺ ὁ θαυμάσιος Σπυριδῶν νῦν προτίθεται. Ἀρωμεν τοίνυν τὸν ὕμνον, καὶ κατὰ δύναμιν ὑμνήσωμεν τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κλέος. Διὰ τούτου γὰρ ἡ παγενὴς Κωνσταντιανῶν σωτηρία γίνεται. κτλ.

Ἀφ' οὗ δέ, διὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους βουλὰς τοῦ Ὑψίστου, ἐν ἔτει 1453, τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξεπόρθησαν οἱ Τοῦρκοι, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν φευγόντων αὐτῆς οἰκητόρων ἐπροσπάθει νὰ παραλάβῃ ὅ, τι ἠδύνατο πρὸς συντήρησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων, εὐσεβὴς τις πρεσβύτερος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, καλούμενος Γεώργιος Καλοχαιρέτης, παραμείλησας πᾶν ἄλλο πολῦτιμον πρᾶγμα, ἐφρόντισε μόνον νὰ σώσῃ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης καταγίδος τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἐναποθεθειμένα λείψανα Σπυριδῶνος τοῦ Μεγάλου καὶ Θεοδώρου τῆς Αὐγούστης, καὶ θεία συνάρσει ἐκόμισεν ἐκεῖνα ἄθικτα μέχρι τῆς Ἡπείρου (1). Ἐπλημύρει, ἐν ἀπάσῃ τῇ

(1) Ἐκ τῶν συγγραφέων τούτων ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος, ὁ Ρουφῖνος, ὁ Σούριος, ὁ Λιπομάνος καὶ ὁ Βέδας εἶναι Λατῖνοι.

(2) Μέχρι τοῦ ἔτους 1669, ὅτε ἐγράφη ἡ παροῦσα Ἐκθεσις.

(1) Ἐν ἐπισήμῳ τινὶ ἐγγράφῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, συντεταγμένῳ ἐν ἔτει 1613, λέγεται ὅτι Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης ἦτο

Ελλάδι ἡ τουρκικὴ βρβαρότης, καὶ τυχὴν ἀποφεύγων ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβὴς Καλοχαιρέτης, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1386 εἶχεν ἐκουσίως παραδοθῇ εἰς τὸ χριστιανικὸν καὶ ἐλεύθερον κράτος τῆς Βενετίας. Ἀφίχθοντα λοιπὸν εὐτυχῶς εἰς τὴν ἡμετέραν νῆσον, ἅπαντες, εὐπατρίδαι καὶ δημόται, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, Ἕλληνες καὶ λατῖνοι, συνέρρουσαν εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν λειψάνων, καὶ ἅπαντες, μετ' ἀνεκφράστου ἀγαλλιάσεως, ἀνατείνοντες πρὸς τοὺς οὐρανοὺς τὰς χεῖρας, ἀνέπεμπον ταπεινὰς εὐχαριστίας πρὸς τὴν θεὸν πρόνοιαν, τὴν ἐμπνεύσασαν τὴν διάνοιαν τοῦ Καλοχαιρέτου ἵνα φέρῃ ἐκεῖνα ἐν μέσῳ αὐτῶν. Οὗτος δέ, δεξιωθείς

εὐπορος καὶ εὐγενὴς Κωνσταντινουπόλιτης. Ἀπαντῶμεν παρὰ Βυζαντινοῖς τὸ οἰκογενειακὸν τοῦτο ὄνομα ἐπὶ τῆς δεκάτης τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, ὅτε, κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῶν δύο Ἀνδρονίκων, τὸ ἔτος 1321, στρατιώτης τις ὀνόματι Καλοχαιρέτης, ἀποστέλλεται πρὸς Ἀνδρονίκον τὸν Πρεσβύτερον, φέρων ἐπιστολὴν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Νεωτέρου, ἵνα πείσῃ τὸν γέροντα Αὐτοκράτορα ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς λαοὺς τὴν εἰρήνην, παύων τοῦ πρὸς τὸν ἔγγονον πολέμου. (Καντακουζ. Ἱστορ. βιβ. α. κεφ. 25, 26, 27.) Περὶ δὲ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Κέρκυραν μετακομιδῆς τῶν δύο σεπτῶν λειψάνων, σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἐπομένην περίστασιν, ἀναφερομένην ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Μαρμору, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Κερκύρας, ἐκδοθείσῃ τὸ ἔτος 1672, τρία δηλαδὴ ἔτη μετὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Βουλγάρους. Γεώργιος ὁ Καλοχαιρέτης, ἵνα ἐξασφαλίσῃ κατὰ τῆς μανίας τῶν ἀτεβῶν τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα κειμήλια, τὰ ὅποια ἐπεχείρησε ν' ἀνασώσῃ μεθ' ἑαυτοῦ, ἐνέκλεισεν αὐτὰ ἐντὸς δύο σάκκων πληρωθέντων ἀχύρου, καὶ θέσας ἐπὶ ἱπποζυγίου διήγαγεν αὐτὰ ἀνεπηρέαστως διὰ τῆς πορθουμένης ἑλληνικῆς χώρας, διότι οἱ ἀπαντῶντες αὐτὸν ἐπέθιντο εὐκόλως ὅτι τὸ φορτίον ἐκεῖνο οὐδὲν ἄλλο ἦτο, εἰμὴ τοῦ φέροντος κτήνους ἢ τροφῇ. Τοιοῦτοτρόπως ἀφίχθεις εἰς τὰ πρὸς τὴν Κέρκυραν γειτνιάζοντα μέρη τῆς Ἠπείρου, ἔμεινεν ἐν τῇ κώμῃ Παραμυθίας μέχρι τοῦ ἔτους 1456. Marmora, Istoria di Corfù, σελ. 262].

ὑπὸ τῶν Κερκυραίων, μετ' ἄκρας εὐφροσύνης καὶ ἀνοικτίας ἀγκάλαις, διετέλεσεν ἐνταῦθα κατέχων ἐλευθέρως τὰ πολύτιμα ἐκεῖνα λείψανα, ἀπολαύων δὲ τῆς πλήρους ἐκείνης ἡσυχίας καὶ εὐγνωμοσύνης, ἥς δικαίως ἡξιοῦτο ὁ διὰ τοσοῦτου θησαυροῦ πλουτίσας τὴν πατρίδα ταύτην, καὶ περιφρουρήσας διὰ τοιοῦτου προστάτου τὴν ἔνεκα τούτου εὐδαίμονα ταύτην πόλιν.

Ἀποδιώσαντος Γεωργίου τοῦ Καλοχαιρέτου, οἱ τρεῖς αὐτοῦ υἱοὶ καὶ κληρονόμοι, Φίλιππος, Λουκάς, καὶ Μάρκος, ἠθέλησαν νὰ διανείμωσι τὴν πατρικὴν περιουσίαν· ἐν τῇ διανομῇ δέ, οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἔλαβον μόνον τὸ λείψανον τοῦ ἐνδόξου Σπυρίδωνος, ὁ δὲ τρίτος τὸ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας μετὰ ἄλλων λειψάνων. Ἡ διανομὴ αὕτη, συνταχθεῖσα ἑλληνιστὶ εἰς τὰς πράξεις τοῦ δημοσίου συμβολαιογράφου Κερκύρας, Θεοδώρου Βραγιανίτου, ἔχει ὡς ἔπεται (1).

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ, τῇ δεκάτῃ ἐξοδόμῃ τοῦ μηνὸς Μαΐου, Ἰνδικτικῶν δεκάτῃ τρίτῃ. Κύρ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκ μέρους ἑαυτοῦ, ἀφ' ἐνός, καὶ Φίλιππος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκ μέρους ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἀδελφοῦ των Λουκά, ὡς ἐπίτροπός του, ἀφ' ἑτέρου ἀμφοτέρω τὰ ῥηθέντα μέρη παρόντα σωματικῶς καὶ ἐκουσίᾳ των θελήσει, ὡμολόγησαν καὶ εἶπον, ὅτι ἐσυμφώνησαν μετὰξὺ των διὰ τὰ ἱερὰ λείψανα ἅτινα ἔχουν καὶ ἐμοίρασαν αὐτά, καὶ ἔλαβεν ὁ εἰρημένος κύρ Φί-

(1) Σημειοῦμεν ὅτι, μὴ δυνήθentes νὰ εὐρωμεν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον οὔτε τῆς διανομῆς ταύτης, οὔτε τῆς ἐπομένης δωρητηρίου πράξεως περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς Ἀγίας Θεοδώρας, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπαναχάγωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὴν ἐν τῇ Ἐκθέσει δημοσιευθεῖσαν ἰταλικὴν τῶν δύο τούτων ἐγγράφων μετάφρασιν, προστρέχοντες εἰς χρῆσιν λέξεων καὶ φράσεων τινῶν, αἵτινες φέρονται εἰς τὰ ἐπαχόλουθα πρωτότυπα ἑλληνικὰ ἔγγραφα, ληφθεῖσαι πιθανῶς ἐκ τῶν προηγουμένων.

λιππος ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ μέρος τοῦ ἀδελφοῦ του Λουκᾶ, τὰς δύο μερίδας, ἤγουν, ὡς μερίδα αὐτῶν, τὸ ἅγιον λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος τοῦ ἐκ Τριφυθοῦντος· ὁ δὲ εἰρημένος κύρ Μάρκος ἔλαβε, διὰ τὸ μέρος του, τὸ τρίτον, ἤγουν τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας καὶ πάντα τὰ ἄλλα τεμάχια ἁγίων λειψάνων, ἅτινα, τὰ εἰρημένα μέρη ἔχουσιν ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Κορυφῶν, καὶ εἰς ἄλλους τόπους, ὥστε ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἔχη ἕκαστος αὐτῶν ἐξουσίαν νὰ ποιήσῃ κεχωρισμένως εἰς τὴν ἑαυτοῦ μερίδα τῶν εἰρημένων ἁγίων λειψάνων, εἴτι ἂν θέλῃ καὶ βουλευθῇ, ὑποσχεθέντων ἀμοιβαίως ἑκατέρων τῶν μερῶν κρατεῖν καὶ στέργειν τὸ παρὸν νοταρικὸν ἔγγραφον καὶ διατηρεῖν αὐτὸ εἰς αἰεὶ. Μάρτυρες Ζαχαρίας Ἀλαμάνος καὶ Δῆμος Δούμας.

Θεόδωρος Βραγιανίτης δημόσιος Νοτάριος τῶν Κορυφῶν.

Ὁ δὲ Μάρκος ἐδῶρσεν τὸ μερίδιον αὐτοῦ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας, διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, παραχωρήσας τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης εἰς τοὺς τότε συνδίκους. Πατρονομικῶς δὲ δικαίωματι κατέχει καὶ τὴν σήμερον αὐτὸ ἡ κοινότης, ἀποτεθημένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἔνθα ἐπίσης ὑπάρχει καὶ τὸ ἀγιόγραφον τῆς πόλεως.

Ἡ δωρητῆριος πράξις, συντεταγμένη ἐπίσης ἑλληνιστί, ἔχει οὕτως·

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ, ἐντὸς τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Κοινότητος τῶν Κορυφῶν. Οἱ εὐγενεῖς καὶ τιμιότατοι ἄνδρες κύρ Ἀνδρέας Λάντζας, κύρ Λαυρέντιος Δαρμιέρης, καὶ κύρ Γεώργιος Ἀλιάττης, δεχομένου καὶ συναινοῦντος τοῦ κυρίου Δομνίκου Λιπενιότη, οἱ ἀνωειρημένοι ἐτήσιοι σύνδικοι τῆς Κοινότητος τῶν

Κορυφῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀπ' ἐνός, καὶ κύρ Μάρκος ὁ Καλοχαϊρέτης, ὡς κτήτωρ ἱερῶν τινῶν λειψάνων, δηλαδὴ τῆς Ἀγίας Θεοδώρας τῆς Αὐτοκρατορίσσης, καὶ ἄλλων λειψάνων, ἐκ μέρους του, ἀπ' ἐτέρου· τὰ εἰρημένα μέρη παρόντα σωματικῶς ὡμολόγησαν καὶ εἶπον ὅτι συνήλθον ἀμφοτέρω, ἐσυμπρόησαν καὶ εἰς τὰς κατωτέρω συμβάσεις ἤλθον· δηλαδὴ ὁ προρηθείς Μάρκος ὁ Καλοχαϊρέτης, ἐνθυμούμενος τὸ μνημόσυον τῶν προπατόρων του, καὶ διὰ τὸ ἑαυτοῦ μνημόσυον, ἐδήλωσε καὶ εἶπεν, ὅτι ἐδῶρσεν, ἀφιέρωσε, καὶ προσωπικῶς διὰ τοῦ παρόντος ἔγγραφου παρεχώρησε καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν εἰρημένην Κοινότητα τῶν Κορυφῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ εἰς αἰεὶ τὰ προμνησθέντα ἱερά λείψανα, δηλονότι τῆς Ἀγίας Θεοδώρας καὶ ἄλλα, ἅτινα κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀνωειρημένη ἐκκλησίᾳ ἵνα ὅσι καὶ μείνωσι πάντοτε καὶ διηνεκῶς εἰς τὴν ἐντιμωτάτην Κοινότητα τῶν Κορυφῶν κτλ. καὶ οὕτως ἐδήλωσαν. Μάρτυρες, παπᾶ κύρ Εὐρετος Παππαδάτος· κύρ Ἀθανάσιος Σαχούρης· κύρ Λεοντάρης Ἀργίτης· κύρ Ἰωάννης Μακρῆς ἐξ Ἄρτης.

Θεόδωρος Βραγιανίτης Νοτάριος (1).

(1) Ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀνωτέρω πράξις, τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας ἦτο τότε ἀποτεθειμένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν εἶχεν ἀποτεθῆ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Τοῦτο εἰκάζομεν ἐκ τῆς κατωτέρω ἐπιφερομένης δωρητηρίου πράξεως Λουκᾶ τοῦ Καλοχαϊρέτου, ἔνθα οὗτος, ἐν ἔτει 1512, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος μέρους ἀναθημάτων καὶ ἀντιμισθίας ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ὡς ἐπίσης ἀπὸ τοῦ Ἀσωμάτου, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ Τεξιδάρχου Μιχαήλ. Ἰδομεν δὲ ἀνωτέρω, ὅτι διὰ τῆς διανομῆς τῆς κληρονομίας Γεωργίου τοῦ Καλοχαϊρέτου, ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Φίλιππος δὲν εἶχον δικαίωμα εἰς τὸ λείψανον τῆς Ἀγίας Θεοδώρας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Ἐπομένως οὐδὲν ἤθελεν ἔχει νὰ λάβῃ ὁ Λουκᾶς, οὔτε τῶν ἀναθημάτων οὔτε τῆς ἀντιμισθίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου, ἂν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ

Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν τοῦ Μάρκου, ὁ Φίλιππος, ὅστις ἐκληρονόμησε παρ' ἐκείνου ἄλλα τινὰ λείψανα, θεωρῶν ὅτι ἀντί

δὲν εἶχεν ἀποτεθῆ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀλλὰ μόνον τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ὅπερ ἀπετέλει τὴν μερίδα τῆς κληρονομίας τοῦ Μάρκου, καὶ περὶ οὗ ὁ Μάρκος διέθεσεν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1483, δωρήσας αὐτὸ εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας. Κατετέθησαν δὲ τὰ δύο ἱερὰ λείψανα καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Μαρμορᾶς ὅτι ἀφοῦ Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐδώρησεν εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κερκύρας τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας, ἡ κοινότης ἐναπέθεσεν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, καί μιν, πρὶν ἢ ἀνεγερθῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἀπέναντι τῆς Βασιλικῆς Πύλης, ἐν τῷ προαστίῳ τοῦ Σαρρόκου, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου ὡς ἐν παρακαταθήκῃ ἀπέθεσαν ὁ Λουκάς καὶ ὁ Φίλιππος τὴν μερίδα αὐτῶν, ἡγουν τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μετατεθὲν ἔπειτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἀνήκουσαν εἰς τὴν κοινότητα, ὅπερ, ὡς λέγει κατωτέρω ἡ παροῦσα ἔκθεσις, συνέβη ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1489. Ἀναφέρει δὲ καὶ ὁ Μαρμορᾶς ὅτι τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας μετνήχθη ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Λαζάρου εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου ὑπάρχουσαν καὶ τὴν σήμερον ἐν τῇ πόλει. Τοῦτο πιθανῶς ἐγένετο ὅτε κατεδαφίσθησαν αἱ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἐκκλησίαι μετὰ πολλῶν οἰκιῶν. ἵνα ἐγερθῶσι τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἐν αἷς καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, οὗτος τὸ ἀγιογράφον δὲ τῆς κοινότητος, ἐσώζετο ἔπειτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἥτις, σημειωτέον, ἐπικαλεῖται τῶν Ἁγίων Νικολάου καὶ Λαζάρου, ὥστε καὶ τοῦτο πρέχει τὴν εἰκασίαν ὅτι προσέλαβε τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἐκ τῆς ἐκτὸς τῆς πόλεως προὑπαρχούσης τοῦ Ἁγίου ἐκείνου. Τὸ λείψανον τῆς Ἁγίας Θεοδώρας ἔμεινεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου μέχρι τοῦ ἔτους 1740, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν ἀνωμνησθεῖσαν ἐκκλησίαν τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ὅπου εἶχεν ἄλλοτε ἀποτεθῆ καὶ τὸ λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐσχάτως δὲ, τὸ 1841, μετνήχθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Σηλησιώτισσης, ὅπου τὴν σήμερον εὐρίσκεται. Δὲν εἶναι ἔπο σκοποῦ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ἔκειτο παρὰ τοὺς δμῶνους προμαχῶνας· κατεδαφίσθη, δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἐν ἔτει 1808.

τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡφείλετο εἰς τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος νὰ ἐδρεύσῃ εἰς ἄλλην κυρίαρχον πόλιν, ἀπεφάσισε νὰ μεταφέρῃ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα, ὡς ἐπίσης καὶ τ' ἄλλα λείψανα ὅσα εἶχεν, εἰς τὴν περιδοζον πόλιν τῆς Βενετίας, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1489, προσδραμὼν ἕνακα τούτου πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς πολιτείας, ἔλαβε διπλὰ δουκικὰ γράμματα διατάττοντα εἰς τοὺς κυδερνήτας τῆς Κερκύρας, τὴν μετὰ πάσης ταχύτητος διαβίβασιν τῶν λειψάνων ἐκείνων εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς ἐπεθύμει ὁ εἰρημένος κτήτωρ Φίλιππος. Ἴνα δὲ ταῦτα μὴ ἐξέλθωσι τοῦ Βενετικοῦ κράτους, ἐγράφη ἐν τοῖς δουκικοῖς γράμμασιν, ὅτι ὁ πλοίαρχος, ὁ μέλλων νὰ παραλάβῃ τὰ ἅγια λείψανα, ὅφειλε νὰ δώσῃ ἀξιώχρεον ἐγγύησιν, ἵνα ὑπὸ κλεῖδα κρατουμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου, ὅλως ἄθικτος καὶ ἀπαραβίαστος ἢ ἐπίφθονος ἐκείνη ἱερὰ παρακαταθήκη εἰς Βενετίαν καὶ οὐχὶ ἄλλου μετενεχθῇ.

Παραθέτομεν τὰ περὶ τούτου δουκικὰ γράμματα μεθερμηθῆντα ἐκ τοῦ λατινικοῦ κειμένου.

Αὐγουστῖνος Βαρβαδίκος, ἐλέει Θεοῦ, Δούξ Βενετιῶν κτλ. τοῖς εὐγενέσι καὶ σοφωτάτοις ἀνδράσι, Ἰωάννη Βαπτιστῇ Βαλαρῆσσῳ Βαῖλῳ, καὶ Καπιτάνῳ, καὶ τοῖς Συμβούλοις τῶν Κορυφῶν καὶ διαδόχοις πιστοῖς καὶ προσφιλεστάτοις χαίρειν. Σώζονται αὐτόθι, παρὰ τῷ παπᾷ Γρηγορίῳ τῷ Πολυεύκτῳ, σώματα τινὰ καὶ ἄλλα λείψανα Ἁγίων, ἅτινα Μάρκος ὁ Καλοχαιρέτης ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παπᾶ Γεωργίου, ὡς ἐξ ἀποφάνσεως τοῦ ποτὲ εὐγενοῦς ἀνδρὸς κυρίου Θωμᾶ Μέμου, ὑμετέρου πρακατόχου, φαίνεται προκῦπτον. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μάρκου, περιήλθον τὰ εἰρημένα λείψανα καὶ σώματα Ἁγίων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παπᾶ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ ῥηθέντος Μάρκου, καὶ υἱοῦ τοῦ ῥηθέντος παπᾶ Γεωργίου. Οὗτος δὲ ὁ παπᾶ Φίλιππος, ταπεινῶς ἰκέτευσεν τὸ ἡμέτερον

κράτος, ὅπως εὐδοκοῦντες παραγγεῖλωμεν, ἵνα τὰ ῥηθέντα ἄγια σώματα, μετὰ πάντων τῶν λειψάνων, κοσμημάτων, καὶ τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς ἐγγράφων, μετακομισθῶσιν ἐνταῦθα. Διὸ θέλομεν καὶ ἐντόνως ὑμῖν παραγγέλλομεν, ὅπως ὅσον ἔνεστι τάχιον, ἐπὶ πάσῃ αἰτήσῃ καὶ θελήματι τοῦ ῥηθέντος πατρὸς Φιλίππου, διατάξῃτε, ἵνα τὰ εἰρημένα σώματα, λείψανα, κοσμήματα καὶ ἐγγράφα ἅπαντα, παραδοθῶσιν ὑπὸ τὴν σφραγίδα τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, καὶ ὑπὸ κλεῖδα, κατεχομένην παρ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς Φιλίππου, εἰς πλοίαρχον τινὰ ἀρέσκοντα τῷ Φιλίππῳ, παρ' οὗτινος πλοίαρχου θέλομεν νὰ λάβῃτε ἐγγύησιν ἱκανήν, ὅτι ἅπαντα ἐκεῖνα ἀσφαλῆ, ἀβλαβῆ, σῶα καὶ ἀπαρθείαστα θέλει ὅσον ἔνεστι τάχιον κατ' εὐθεῖαν εἰς Βενετίαν μεταφέρει· ἐάν δὲ μὴ δυνηθῇ νὰ δώσῃ αὐτήν, καὶ αὐτὸς οὗτος φανῇ εἰς ὑμᾶς φερέγγυος, ἀρκούμεθα αὐτὸς ὁ πλοίαρχος νὰ ᾔῃ ἐγγυητὴς καὶ ὑπόσχηται ὅσα ἀνωτέρω εἴπομεν, ὅπου περὶ τούτου διωρίσθη, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ῥηθέντος πατρὸς Φιλίππου. Ἄν δέ τις, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, νομίσῃ ἑαυτὸν ζημιωμένον (πεμρθέντων ὅμως προηγουμένως ἐνταῦθα τῶν λειψάνων ἐκείνων) εἰπέτε αὐτῷ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον ἡμῶν. Φροντίσατε δὲ ὅπως τὰ παρόντα ἐγγραφῶσι πρὸς ἐνθύμησιν τῶν μετὰγενεστέρων, καὶ ἐγγραφέντα ἀποδώσῃτε τῷ προσάγοντι.

Ἐδόθησαν ἐν τῷ Δουκικῷ παλατίῳ, τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Μαΐου, ἐξδόμῃ Ἰνδικτιῶνι, 1489. Ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Καγγελαρία τῶν Κορυφῶν, καὶ παρελήφθησαν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Ἰουλίου 1489.

Οὕτως, ὡς φαίνεται ἔκτοτε, μία μόνη κλεῖς τῆς λάρνακος τοῦ Θαυματουργοῦ Ἀγίου ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ κτήτορος, ἀδικοχωρίστου εἰς ἓνα μενούση; τῆς πατρωνείας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1453 μέχρι τοῦ 1571. Πρῶτος κτήτωρ ὑπῆρξε Γεώργιος ὁ

Καλοχαιρέτης· δεύτερος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φίλιππος· τρίτος Μαρία χήρα τοῦ Φιλίππου· τέταρτος Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, συζευχθεὶς τὴν τοῦ Φιλίππου θυγατέρα Ἀσιμίναν· καὶ πέμπτος ἡ χηρεύσασα Ἀσιμίνα. Μετὰ ταῦτα μέιναντες κτήτορες, δύο ἀδελφοί, Ἀρτέμιος καὶ Νικόλαος, προσέθεσαν ἑτέραν κλεῖδα, κρατοῦντες ἕκαστος μίαν, ὡς κληρονόμοι ἀμφότεροι τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἀσιμίνης. Ἀλλὰ προΐοντος τοῦ χρόνου, καὶ αὐξανούσης τῆς εὐλαθείας τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς φήμης τοῦ παρ' ἡμῖν ἁγίου λειψάνου, διηγήρηται φόβος μήποτε τοιοῦτον κειμήλιον, ἄσυλον καὶ προστάτευμα τῆς νήσου ταύτης, ἀπαχθῇ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ ἐκτὸς τοῦ Βενετικῆς κράτους. Περί τούτου προσέδωκε καὶ τὸ δουκικὸν γράμμα, ἵνα μὴ ἀπαχθῶσι τὰ λείψανα ἀλλաχοῦ εἰμὴ εἰς τὴν Βενετίαν, πολλῶ μᾶλλον διότι καὶ οἱ ἐρχόμενοι ξένοι, βλέποντες τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο λείψανον ἐμαρτύρουν ὅτι ἄξιον εἶναι μάλιστα λαμπροτέρας τιμῆς ἔδρας, ὡς, λόγου χάριν, τῆς Ῥώμης, τῆς Μαδρίτης, τῆς Βενετίας, ἐνὶ λόγῳ, βασιλευσύσης τινὸς πόλεως, ὅπου εἰς ἄλλην κατὰστασιν ἤθελεν εὐρίσκεισθαι ὁ σεπτὸς αὐτοῦ ναός, ἄλλης δὲ ὡρελείας καὶ ἄλλας τιμὰς ἤθελον ἀπολαμβάνει οἱ κτήτορες αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο λοιπόν, μετὰ ταῦτα, εἰς τὰς δύο κλεῖδας τὰς μέχρι τοῦδε κατεχομένας ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, ἐκτὸς τῶν κλειδῶν τῆς κρυσταλλίνης θήκης, ἐν ᾗ διατηρεῖται τὸ ἅγιον λείψανον, κατεχομένων ἐπίσης ὑπὸ τῶν κτητόρων, προσετέθησαν ἑτεραι δύο, ὧν τὴν μὲν κατέχει ὁ Βάβλος, τὴν δὲ εἰς τῶν συνδίκων. Καὶ τοῦτο δὲν δυσπρόστησε τοὺς κτήτορας, αἵτινες μάλιστα διατελοῦσιν ἐν Κερκύρῳ, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Βενετικῆς πολιτείας μᾶλλον εὐχαρίστως ἢ εἰς οἰκονδήποτε ἄλλο κράτος· εἶναι δὲ ἔτοιμοι νὰ χύσωσι τὸ αἷμα των ὑπὲρ τῆς πατρίδος των καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡγαθόνος. Ἐπεταὶ τὸ δεύτερον δουκικὸν γράμμα.

Αὐγουστίνος Βαρβαδίκος, ἐλέει Θεοῦ, Δοῦξ Βενετιῶν κτλ. τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ σοφωτάτοις ἀνδράσι, κτλ. Ὅπως πληρέστατα ὑπακούσητε εἰς τὰ ἡμέτερα γράμματα, ἐκδοθέντα τὴν ἡμέραν δεκάτην τετάρτην τοῦ παρόντος μηνός, ὡς εἶναι ἡμέτερος σκοπὸς καὶ θέλησις, μετὰ τῶν προϋσταμένων τοῦ ἡμετέρου Συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐπιτάττομεν, ἵνα ὅσον τάχιον, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ παπᾶ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ ποτὲ Μάρκου Καλοχαιρέτου, διατάξητε νὰ παραδοθῶσι τὰ σώματα ἐκεῖνα τῶν Ἀγίων, τὰ λείψανα καὶ κοσμήματα, καὶ τὰ ἔγγραφα ἁπαντα, ὡς ἐν τοῖς προλαβούσαις γράμμασιν, ἵνα μετακομισθῶσιν εἰς Βενετίαν, καθ' ὃν τρόπον ἐγράψαμεν. Ἄν δέ τις ἐκ τούτου νομίσῃ ἐαυτὸν ζημιωμένον, (πεμφθέντων ὁμῶς προηγουμένως τῶν ἀνωτέρω λειψάνων, κτλ.) εἰπέτε αὐτῷ νὰ παρυσιασθῇ εἰς ἡμᾶς· οὕτω δὲ πορευθῇτε ὑμεῖς, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς παρούσης ἡμῶν ἐντολῆς, ὥστε τὸ Συμβούλιον ἡμῶν μὴ ἀναγκασθῇ νὰ λάβῃ κατὰ τῆς τιμῆς καὶ κατὰ τῆς οὐσίας ὑμῶν μέτρα ἀποβαίνοντα εἰς ὑμέτεραν μὲν ζημίαν, εἰς ἑτέρων δὲ παραδειγματισμὸν.

Ἐδόθησαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ δουκιῷ παλατίῳ, τῇ ιη'. ἡμέρᾳ Γυνδικτιῶνι ζ'. ἔτος 1489. Παρελήφθησαν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ Ἰουλίου 1489, καὶ ἐνεγράφησαν ἐν τῇ Καγκελαρίᾳ τῶν Κορυφῶν.

Δυνάμει λοιπὸν τῶν προστεταγμένων, ἔμελλον τὰ θαυματουργὰ λείψανα ν' ἀπαχθῶσιν εἰς Βενετίαν· ἀλλὰ συγκινηθεῖσα, περίλυπος καὶ ἀπαρηγόρητος ἅπασα ἡ Κέρκυρα προσέτρεξε πρὸς τὸν Φίλιππον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ὁποῖου τὰ δουκικὰ γράμματα ἄφινον τὰ πάντα. Τὰ πικρὰ δάκρυα καὶ αἱ θερμαὶ δεήσεις ἔπεισαν αὐτὸν νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν κοινὸν πόθον. Ἐκτοτε προσδιωρίσθη φιλοφρόνως, ὑπὸ τῶν συνδίκων τῆς κοινότητος, ὁ νὰὸς τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἐνθα κατέθεσαν ὁ Φί-

λιππος τὰ ἱερὰ λείψανα καὶ ἔμεινεν ἐν Κερκύρᾳ τελὼν ἐκεῖσε τὰ καθήκοντα κτήτορος καὶ ἱερέως, οἷος ἦτο. Μεταλλάξας δὲ καὶ οὗτος τὸν βίον, κατέλιπεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας ἀνήλικον θυγατέρα ὀνόματι Ἀσιμίναν. Εἰς ταύτην δέ, ἵνα τύχῃ βελτίωνος συνοικισίου, ὁ πατὴρ ὁ θεὸς Λουκάς, ὅς τις διέτρεχεν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀρτης, μαθὼν τὴν τελευταίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐδώρησε τὴν ὡς ἀνωτέρω εἰπωμεν εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν μερίδα τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου. Τοῦτο προκύπτει ἐξ ἰδιοχείρου ἐγγράφου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς πόλεως ἐκεῖνης, γενομένου ἐν χάρτῃ περγαμινῇ, τὸ ἔτος 1512, καὶ ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τῶν προϋχόντων τῆς μητροπόλεως ἐκεῖνης, κατὰ τὸ ἐλληνικὸν ἔθιμον τοῦ τόπου. Τὸ ἔγγραφον εἶναι τὸ ἐπόμενον (1).

† Ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἀμήν. Κἀγὼ Λουκάς ὁ Καλοχαιρέτης ποιῶ τὴν παρούσαν μου ὁμολογίαν καὶ ὑποσχετικὴν εὐεργεσίαν, πρὸς τὴν ἀνεψιάν μου Ἀσιμίναν, τὴν θυγατέρα παπᾶ κυρ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ μου. Καὶ γὰρ ἀπὸ τὴν μοιρασίαν ἣν ἐποιήσαμεν ἀπὸ πρώτης ἡμέρας καὶ ὥρας μὲ τοὺς ἀδελφούς μου, τὸ λαχόν μοι ἐκεῖνον μέρος, τόσον ἀπὸ τὰματα, τόσον ἀπὸ βόγαν, τὸ ὅπερ τυχένει ἀπὸ τὸν Ἀγιὸν Ἀθανάσιον, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπὸ τὸν Ἀσώματον, καὶ ἀπὸ εἴτι ἄλλο ἐλάβανεν ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου ὁ παπᾶς κυρ Φίλιππος, ταῦτα πάντα χαρίζω τῇ ἀνεψιᾷ μου Ἀσιμίνᾳ, ἐνεκα ψυχικῆς μοι δωρεᾶς. Ἐπι πάλιν ὁμολογῶ, τὸ λείψανον τοῦ

(1) Τὸ πρωτότυπον τοῦτον ἔγγραφον σώζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου, ὡς ἐπίσης τὸ ἐπόμενον πραικοσμήφωνον τοῦ συνοικιστοῦ τῆς Ἀσιμίνης καὶ Σταματίου τοῦ Βουλγάρως, καὶ ἡ ταύτης διαθήκη, συντεταγμένα ἐλληνιστί. Ταῦτα δὲ πιστῶς ἀντεγράψαμεν, διορθώσαντες μόνον ὀρθογραφικὰ τινὰ τῶν ἀντιγραφῶν λάθη.

Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὅπερ εὐρίσκεται εἰς τοὺς Κορυφούς, καὶ κατὰ κληρονομίαν εὐρέθη εἰς ἡμᾶς, καὶ εἵχαμεν ἐξουσίαν ἐπιτροπῆς εἰς ἐκεῖνο τὸ ἅγιον λείψνον, ἐκείνην τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐξουσίαν πάλιν, χαρίζομαι τῆς ἁνωθεν εἰρημένης Ἀσιμίνης τῆς ἀνεψιᾶς μου, καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ δύναμιν ἀπαρασάλευτα, ὡς καθὼς ἀκαρτερεῖ καὶ εἰς ἐμένα, καὶ μηδεὶς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους, ἐκ τῶν ἄλλων λέγω θυγατρῶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων παίδων, ἐχέτω ἄδειαν παρασκαλεῦσαι τὴν παροῦσάν μου ψυχικὴν εὐεργεσίαν, ἣν ἐνώπιον τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου ἡμῶν, καὶ τῶν αὐτοῦ τιμιωτάτων κληρικῶν καὶ σταυροφόρων τῆς θεοσώστου πόλεως Ἀρτης ἐποίησα, εἰς ἣν καὶ ὑπογράψουσιν οἰκειοχείρως. Εἰδὲ ποτὲ καιρῷ ἢ χρόνῳ παρασκαλεύσωσι τὴν ὁμολογίαν μοι ταύτην, τίς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους ἢ ἀπὸ παίδων ἢ ἀνεψιῶν μου, καταδικαστήτωσαν ἀπὸ παντοίας κρίσεως δικαίας. Ἐνεκα τούτου ἐγεγόνη ἡ παροῦσα μου ὁμολογία καὶ εὐεργεσία ψυχική, καὶ ἐπεδόθη τῇ ἀνεψιᾷ μου Ἀσιμίνᾳ τῇ θυγατρὶ πατρὸς κυροῦ Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ μου. Ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας α' φιβ'. κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, καὶ οὕτως ὁμολογῶ.

Λουκᾶς Καλοχαιρέτης.

Ἀκάκιος. (1)

(1) Ἐν τῇ ἰταλικῇ μεταφράσει λείπουσιν αἱ δύο αὗται ὑπογραφαί, φέρονται δὲ ἅπασι αἱ ἐπόμεναι. Τὸ ἐλληνικὸν χειρόγραφον φέρει τὴν πρώτην ὑπογραφὴν, συνθηματικῶς γεγραμμένην, καὶ μόνον ἐκ τῶν ψηφίων Λ, καὶ Κ, καθαρῶς φαινομένων ἐν τῷ συμπλέγματι τῶν λοιπῶν γραμμάτων, ἐπέστημεν ὅτι ἐσήμαινεν αὕτη Λουκᾶς Καλοχαιρέτης, ἐν ᾧ οὗτος τῷ ὄντι ὤφειλε νὰ ὑποσημειώσῃ τὴν δωρητήριον αὐτοῦ πράξιν. Τ' ὄνομα Ἀκάκιος εἶναι γεγραμμένον καθαρῶτατα. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν πόσος ἦτον οὗτος ὁ Ἀκάκιος, εἴτινος τ' ὄνομα προτάσσεται τῶν ὑπογραφῶν τῶν πρωτίστων κληρικῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀρτης.

† Γεώργιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος — † Βασίλειος ἱερεὺς καὶ σκελεῖριος Ἀρτης.

† Λουκᾶς ἱερεὺς ὁ εὐλογημένος † Νεόφυτος ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης Ἀρτης.

† Πέτρος ἱερεὺς καὶ χαρτοφύλαξ Ἀρτης.

† Ἀνδρέας ἱερεὺς καὶ πρωτονοτάριος Ἀρτης.

Ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Ἀρτης Ἰάκωβος δ' καὶ τὸ ὄψος γράψας μαρτυρῶν ὑπέγραψε.

Ἀπ' οὗ ἡ δωρητήριος αὕτη πράξις ἐφθασεν εἰς Κέρκυραν, ἔγινε λείαν ἐπιζήτητος ἡ χεὶρ τῆς Ἀσιμίνης. Ἐπροτιμήθη δὲ Σταματίος ὁ Βούλγαρις, εὐπατριδῆς Κερκυραῖος, ὅθεν καὶ συμφωνηθέντος τοῦ συνοικεσίου, πρὸς τὰς ἄλλας προίκας ἐχορηγήθη εἰς αὐτὸν καὶ τὸ λείψνον τοῦ Ἀγίου, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου προικοσυμφώνου, συντεταγμένου ἐλληνιστὶ ὑπὸ Πέτρου Σπόγγου συμβολαιογράφου Κερκυράς (1).

† α' φκ' α'. ἡμέρα ιγ'. τοῦ Μαρτίου μηνός, ἰνδικτιῶνος Θ'. Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμήν, καὶ τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας ἀμήν. Κυρά Μαρία πρεσβυτέρα τοῦ ποτὲ εὐλαβεστάτου ἱερέως κυροῦ Φιλίππου τοῦ Καλοχαιρέτου, εὐδοκίᾳ τοῦ προδηλωθέντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς υπερέργου αὐτοῦ Μητρός, ἐσυμφώνησε διὰ ὄνομα τῆς θυγατρὸς αὐ-

(1) Τοῦ προικοσυμφώνου τούτου καὶ τῆς κατωτέρω διαθήκης τῆς Ἀσιμίνης, ἐν τῇ ἰταλικῇ κειμένῳ τῆς παρούσης Ἐκθεσεως, φέρονται μόνον ἰταλιστὶ μεταφρασμέναι αἱ τὸν Ἅγιον ἀποθέλναι περικοπὰς. Ἡμεῖς δὲ ἐκρίναμεν οὐχὶ ἄνωφελές νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐλόκληρα, παρέχοντα ἱσως τεκμήρια τινὰ περὶ τῆς ἐν τοῖς τότε χρόνοις καταστάσεως τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἡμετέρας γλώσσης.

τῆς κυρᾶ Ἀσιμίνας, μετὰ τοῦ παρόντος κύρ Σταμάτη τοῦ Βούλγαρη, περὶ ἀρράδωνητικοῦ καὶ γαμικοῦ συναλλάγματος, καὶ εἰς τὰς κάτωθεν συμφωνίας ἤλθον. Καὶ γὰρ ἡ εἰρημένη κυρὰ Μαρία ὑπόσχεται ὅτι ἐκ τοῦ παρόντος λόγου καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὀφείλει ἔσται ἡ εἰρημένη κυρὰ Σιμωνῇ (1) θυγάτηρ αὐτῆς, νόμιμος συμβία τοῦ ῥηθέντος κύρ Σταμάτη, καθὼς κελεύει ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ῥηθεὶς κύρ Σταμάτης τάζει καὶ ὑπόσχεται, ὅτι ἐκ τοῦ παρόντος λόγου, ὀφείλει ἔσται νόμιμος ἀνὴρ τῆς εἰρημένης κυρᾶ Σιμωνῆς, καθὼς κελεύει ἡ Ἀγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία· καὶ παρευθὺς ἐσυναψαν τὰς δεξιὰς χεῖρας αὐτῶν, εἰς σημεῖον βεβαιώσεως τοῦ ῥηθέντος συναιεσίου· ἡ δὲ ῥηθεῖσα κυρὰ Μαρία τάζει καὶ ὑπόσχεται τοῦ δώσειν καὶ παραδώσειν εἰς προίκα καὶ εἰς ὄνομα προικὸς τῆς ῥηθείσης κυρᾶ Σιμωνῆς, θυγατρὸς αὐτῆς, πρὸς τὸν εἰρημένον κύρ Σταμάτην, ἄνδρα αὐτῆς, τὰ κάτωθεν γεγραμμένα πράγματα, ὅταν ποιήσωσι τοὺς γάμους αὐτῶν. Καὶ πρῶτον τὸ τοῦ Θεοῦ μέγα πλοῦσιον ἔλεος· εἶθ' οὕτως τελέρον ἓνα καινούριον γεμάτον πτερόν· μαξυλαρίαν μίαν καινούριαν γεμάτην πτερόν· προσκεφαλάδια τέσσαρα καινούρια γεμάτα πτερόν· μαξυλαροενδύματα ἐξ κεντητά, τὰ δύο μετὰξι ἄσπρον κεχρυσωμένα, καὶ τὰ ἕτερα τέσσαρα κεντητά· ὑφαπλώματα δύο, τὸ ἐν μεταξωτὸν διπρόσωπον, τὸ ἐν πρόσωπον κόκκινον, τὸ δὲ ἕτερον πράσινον, τὸ δὲ ἕτερον ὑφαπλώμα βαμένον γεραναῖον λινόν· σενδῶνια ἐξ, τὰ δύο κεντητά, καὶ τὰ ἕτερα ἀκέντητα· κουρτίαν μίαν ἀσυκωτὴν καινούριαν· τυχλομέσαλα δύο μεγάλα· τουβαχιόλια ἐξ· ῥοῦχον ἐν ῥοζάδον·

(1) Ἡ ἐν τῇ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀδιάφορος χρῆσις τῶν ὀνομάτων Ἀσιμίνης καὶ Σιμωνῆς, περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἀποδεικνύει ταῦτα ὅλως ταυτόσημα, ὡς ἀλλαχοῦ τὸ Ἀνδρέας καὶ Ἀνδριόλος.

καθὼς εὐρίσκεται· σάρτζαν μίαν, πινάταν καινούριαν μὲ μάνιγα· καμιζῶλαν μίαν, ἄσπρην, καινούριαν· μανίκια τεράσσαν ζυγὴν μίαν· σκέπην μίαν καινούριαν· κάπαν μίαν καινούριαν· μαργαριτάρια βοῦρλα τρία· δακτυλῖδια τρία χρυσᾶ· κοῦπας δύο τῆς λίγας, ὀγγίας ἐννέα· ἀρκλί ἐν, ἡγουν φορτζάρι· ἕτερον ἀρκλί ἐν λεγόμενον κόφανος, πετζωμένος καὶ ὅλος καρφωμένος· ἀρκλίτζαν μίαν, μεγάλην, κυπαρισσένιαν· ἀρμάριον ἐν, βενέτικον· τάβλαν μίαν, μακριάν, κυπαρισσένιαν· ὑποκάμισα ἐξ· ἐμπόλιας ὀκτώ, αἱ δύο κεντηταῖς μὲ μετὰξι, καὶ αἱ ἕτεραι ἀκέντηται· περώνια πέντε, ἀργυρᾶ, καθὼς εὐρίσκονται· ἔτι δὲ καὶ τὸ ἡμισυ ἐξ ὅλον μου τὸ ἀμπέλιον, ὅπερ ἔχω ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Βίδου, πάντα καὶ τὰ ἡμισυ ἐξ ὅλα τὰ ἐλαϊκὰ δένδρη καὶ ἕτερα, ὅσα εὐρίσκονται ἔσωθεν καὶ γύρωθεν τοῦ εἰρημένου ἀμπελίου, ἐλεύθερον ἀπὸ παντὸς βάρους, πληρώνοντας μόνον τὸ μερτικὸν αὐτοῦ ἐκ τὸ σολδιάτικον τῶν τριῶν λιτρῶν τοῦ κηρίου, ὅπερ πληρώνει ὅλο τὸ ἀμπέλιον, καὶ οὐχὶ ἄλλο τί· σὺν τούτοις πᾶσι καὶ τὴν εὐχὴν πάντων τῶν ἀγαθῶν Χριστιανῶν· τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ ἐκ τὸ ῥηθὲν ἀμπέλιον καὶ δένδρη νὰ τὸ ἐπικρατῇ καὶ χαίρεται τοὺς καρποὺς αὐτοῦ ἡ εἰρημένη κυρὰ Μαρία, μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς, καὶ μετὰ θάνατον αὐτῆς νὰ διαμείνῃ τῆς εἰρημένης κυρᾶ Ἀσιμίνας θυγατρὸς αὐτῆς, μετὰ τοιούτου δὲ τρόπου, ὅτι νὰ κατοικῇ ἡ ῥηθεῖσα κυρὰ Μαρία ὁμοῦ μετ' αὐτῶν, καὶ ὁ ῥηθεὶς κύρ Σταμάτης καὶ ἡ εἰρημένη κυρὰ Ἀσιμίνα νὰ ὀφείλουν ν' ἀγαποῦν καὶ πείθονται τὴν εἰρημένην κυρὰ Μαρίαν καθὼς καλὰ παιδίαν, καὶ νὰ ὀφείλουν νὰ τὴν ἀναπαύωσιν ἀπὸ πᾶσαν αὐτῆς χρεῖαν, τιμητικὰ, κατὰ τὴν τάξιν τῆς· ἄλλοτρόπως καὶ οὐκ ἠθελον ἀγαπᾶν καὶ πείθεσθαι αὐτήν, καὶ οὐκ ἠθελον ἀναπαύειν αὐτήν κατὰ τὴν τάξιν τῆς, νὰ ἔχῃ πᾶσαν ἐξουσίαν νὰ ποιῇ σὴ εἰς τὸ ῥηθὲν ἡμισυ ἀμπέλιον καὶ ἐλαῖς· εἶτι δ' ἂν αὐτὴ βουληθῇ καὶ θελήσῃ· ἔτι δὲ δίδει εἰς προίκα τῆς ῥηθείσης

κυρὰ Ἀσιμίνης καὶ ὅλον τὸ ὁσπῆτιον ὅπερ ἔχει εἰς τὸ ῥηθὲν ἀμπέλιον εἰς τὸ νησί. Ὅμοίως δὲ τῆς δίδει εἰς προῖκα καὶ εἰς ὄνομα προικὸς (τολμῶ εἰπεῖν μετ' εὐλαβείας) τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ, ὅλον καθὼς εὐρίσκεται· ὅποιον ἐστὶν ἔσθωθεν τῆς ἐνδόξου μονῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μιχαήλ. Οὕτως οὖν συμβιβασθέντων καὶ ἀρεσθέντων αὐτῶν, ὑποσχέθησαν ἑκάτερα τὰ μέρη τοῦ κρατεῖν καὶ στέργειν τὰς παρούσας συμβιβάσεις στερεὰς εἰς αἰὶ καὶ τὰ ἐξῆς. Εἰς ποιὴν τοῦ μεταπραπέντος μέρους ὑπέρπερα πεντακῶσια εἰς τὴν κτίσιν κάστρου· τῆς δὲ ποιῆς πληρωθείσης ἢ οὐχί, τὸ παρὸν συμβιβαστικὸν ἔγγραφον ἔχέτω τὸ ἰσχυρὸν εἰς αἰὶ· καὶ οὕτως ὡμολόγησαν. Μάρτυρες· κύρ Στέφανος ὁ Τζιντίλας· κύρ Τζουάννης Μάνδουκας· μάστορ Φραντζέσκος Γαλιέλος· καὶ κύρ Μιχαήλ ὁ Φραγγούλης.

Πέτρος Σπόγγος, δημόσιος νοτάριος τῶν Κορυφῶν, ἔγραψα.

Λαβὼν διὰ τοῦ συνοικεσίου τούτου τὴν πατρωνεῖαν Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, δὲν ἡδυνήθη ν' ἀνεχθῇ τὴν εἰς ἀλλοτρίαν ἐκκλησίαν περαιτέρω ἐναπόθεσιν τοῦ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν κατὰ τὸ ἔτος 1527, προσδραμὼν εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τοῦ δημοσίου, ἐν ᾧ ἦτο Βάσιλος, Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος Νικόλαος ὁ Βραγαδίνος, ἔλαβεν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου ἐκκλησίαν. Παραπέμπει δὲ ἡ περὶ τούτου παραχώρησις εἰς ἄλλας δύο, γενομένης προηγουμένως πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Φίλιππον, τὴν μὲν ὑπὸ Βενεδίκτου Πισάουρου, Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, τὴν δὲ ὑπὸ Ἰωάννου Βαρβαρίγου, Συνδίκου, Προβλεπτοῦ καὶ Συνηγόρου ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς ἐπίσης εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1524 μεταβᾶσαν εἰς Βενετίναν πρεσβείαν τῆς Κερκύρας, δι' ἧς, ζητουμένης τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν κτητόρων κρημνισθεισῶν ἐκκλησιῶν, ὅτε, διαταγῇ

τῆς κυβερνήσεως, κατεδαφίσθησαν διασχίλοι οἰκίαι, (ὡς προκύπτει ἐκ τῆς εἰς Βενετίναν, ἐν ἔτει 1536, πρεσβείας τῆς κοινότητος) ἐζητήθη πρὸς ἔτι, ὑπὸ τῆς ἰδιαιτέρας εὐλαβείας τῆς πόλεως, ἡ οἰκοδομήσις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, περὶ οὗ ἀπήντησεν ὁ Δοῦξ τῆς Βενετίας ὅτι δύνανται οἱ Κερκυραῖοι νὰ οἰκοδομήσωσι τὰς ἀνωτέρω ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος διὰ τὴν εὐλάβειαν ἣν ἔχουσι πρὸς τοῦτον. Ἡ παραχώρησις, γεγραμμένη λατινιστί, ἔχει ὡς ἑπεται.

Ἡμεῖς Νικόλαος Βραγαδίνος, διὰ τὸ ἐκλαμπρότατον καὶ ἐξοχώτατον Δουκικὸν Κράτος τῶν Βενετιῶν, Βάσιλος καὶ Καπιτάνος, Φαντῖνος Βιάρος καὶ Ἰωάννης Κανάλιος σύμβουλοι τῶν Κορυφῶν κτλ. Ἐξέθηκεν ἡμῖν ὁ κύρ Σταματέλλος ὁ Βούλγαρις, πολίτης Κορυφῶν, γαμβρὸς τοῦ παπᾶ Φιλίππου τοῦ Καλογαριέτου, τὴν διάπυρον αὐτοῦ ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐν τῇ θέσει λεγομένην Κουκωναρίαν, ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, (1) παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, ἐκκλησίαν

(1) Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ περιτειχίσματος, καὶ τοῦ νέου φρουρίου, ἦτις ἐπεχειρήθη μετὰ τὸ ἔτος 1574, ἡ νῦν πόλις τῆς Κερκύρας θεωρεῖτο κυρίως ὡς προάστειον, πόλις δὲ μόνον τὸ παλαιὸν φρούριον, ὥστε εἰς τὰ περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔγγραφα ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίκλησιν ἐξωπόλιον Κορυφῶν ἢ γουν προάστειον, suburbium, borgo, ἐμφαίνουσιν τὸ μέρος ὅπερ συνέστησε τὴν σημερινὴν πόλιν καὶ μέρος τῶν νῦν προαστείων, σπανίως δὲ βλέπομεν, τὸ μέρος ἐκεῖνο ὀνομαζόμενον τότε πόλιν. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἀνωτέρῳ δουκικῇ γράμματι ἡ μὲν ἐκκλησία τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ, ἦτις ὑπάρχει καὶ νῦν ἐντὸς τῆς πόλεως, λέγεται κειμένη ἐν τῇ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν θέσιν Βρηθοῦνι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Ἐβραϊοβούνιον, τὴν ἄλλως λεγομένην Ἰουδαϊκὸν ὄρος καὶ Ἐβραϊδα, διότι ἐκεῖ τὸ πάλαι ἦτον ἡ ἐβραϊκὴ συνοικία, μετατεθεῖσα ἔπειτα

εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος οὕτινος τὸ λείψανον, κατὰ τὸ παρόν, σώζεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ εἰς

εἰς τὸ μέρος ὅπου νῦν εὐρίσκεται. Περιελάμβανε δὲ τὸ Ἰουδαϊκὸν ὄρος, ἀπὸ τῶν ἐπιθαλασσίων τειχῶν ἀρχόμενον, τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὅπου κεῖνται αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀντιβουνοπίσης, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κρεμαστῆς, τοῦ Ταξάρχου, τοῦ Παντοκράτορος καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Περὶ ταύτης δὲ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν προηγουμένων σημειωθέντων, ὅτι εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1527 καὶ ἐφεξῆς ὀνομάζεται μόνον ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὡς ἐπίσης ἀποκαλεῖ ταύτην καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς παρούσης ἐκθέσεως, ὥστε ὡς ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι μετὰ ταῦτα προσέλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου. Περὶ δὲ τῆς θέσεως τῆς Κουκωναρίας, ὅπου ἐπετράπη εἰς Σταμάτιον τὸν Βούλγαριν νὰ ἐγείρῃ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, λέγει τὸ ἀνωτέρω δουρικὸν γράμμα, ὅτι ἔκειτο ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν, παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου. Τ' αὐτὰ ἀναφέρων καὶ ὁ Μαρμυρᾶς (σελ. 263) προσθέτει, ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐκτίσθη πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ἥτις ὡς προηγουμένως ἐσημειώσαμεν, ἐκεῖτο ἀπέναντι τῆς Βασιλικῆς Πύλης. Ἐκ τούτων λοιπὸν γίνεται ὀρθρὸν ὅτι ἡ ὑπὸ Σταματίου τοῦ Βουλγάρου οἰκοδομηθεῖσα ἐκκλησία, ἔκειτο κατὰ τὸ μέρος τῶν πρὸς τὸ νέον φρούριον προμαχώνων τῆς ἐνεστώσης πόλεως, καὶ ὅχι βέβαια ἐκεῖ ὅπου σήμερον ὑπάρχει ἡ ἐν Σαρρόκῳ μικρὰ ἐκκλησία τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου, ἀρκούντως ἀπέχουσα τῶν ὀχυρωμάτων. Ὁφείλομεν πρὸς ἔτι νὰ μὴ σιωπήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τῶν ἐφεξῆς χρόνων τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκείνης, αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὑπάρχουσαι, ὡς ἴδωμεν, εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, λέγονται καίμεναι ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν. Τοῦτο φαίνεται ἀντιφάσκον πρὸς τὰ λεγόμενα ἀνωτέρω, ἀν δὲν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἐξωπόλιον τῶν Κορυφῶν δὲν εἶχε τεταγμένον ὄριον, ὥστε ἡ συνήθεια ἐξέτεινε τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ περισσότερον παρ' ὅσον ἐννοεῖται ἐν τῷ προκειμένῳ δουρικῷ γράμματι, ἐνθα ἡ θέσις Κουκωναρίας λέγε-

Βρηθοῦνι, κειμένη ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, καὶ διὰ πολλῶν θαυμάτων ὑπερεδοξάσθη, ἀφ' οὗτου μετηνέχθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ρηθέντος παπᾶ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ μάλιστα ἐν ἡ θέσει σκοπεύει οὗτος νὰ κτίσῃ τὴν ρηθεῖσαν ἐκκλησίαν, ὁ προμνησθεὶς κύριος παπᾶ Φίλιππος, πενθερὸς αὐτοῦ, ὡς ἐκ παραχώρησεως εἰς αὐτὸν ποτὲ γενομένης, ὑπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ περιφανεστάτου κυρίου Βενεδίκτου Πισαύρου, Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκεῖ, καὶ ἀπὸ οἰκοδομηθῇ αὕτη, νὰ δυνηθῇ νὰ μετακομίσῃ εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ ρηθέντος Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὁμοῦ μετ' ἄλλων τινῶν λειψάνων ἁγίων· τὸν ὅποσον τόπον, δυνάμει τῆς εἰρημένης παραχώρησεως, καθιέρωσε, καὶ ἐκεῖ τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν ἤρξατο οἰκοδομεῖν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παραχώρησις αὕτη οὐδέποτε κατετέθη εἰς γραφὴν, ἔπαυσεν οὗτος ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς, μέχρις οὗ παρὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς κυρίου Ἰωάννου Βαρβαδίκου, διὰ τὸ ἐκλαμπρότατον Δουρικὸν Κράτος, τότε Συνδίκου, Προβλεπτοῦ καὶ Συνηγόρου τῆς Ἀνατολῆς, ἐπετράπη πάλιν εἰς αὐτὸν τὴν αὐτὴν οἰκοδομὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἀλλὰ προληφθεὶς ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα καταλύοντος θανάτου, δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ αὐτήν. Πρὸς τούτοις ἡ εὐσεβὴς αὕτη πόλις, διὰ τῶν ἐκ τῆς πρέσβειας, ἠτήσατο παρὰ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Κράτους, ὅπως τελειωθῇ ἡ οἰκοδόμησις τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ἡμεῖς δὲ, σκεπτόμενοι, ὅτι ἰδιαιτέρα μέριμνα τοῦ Γαληνοτάτου ἡμῶν Κράτους ὑπῆρξε πάντοτε τὸ δοξάζειν τὸν Ὑψίστον καὶ Παντοδύναμον Θεὸν ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ τὸ παν-

ται κειμένη ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολίου τῶν Κορυφῶν. Τὸ δὲ προμνησθὲν ἔγραφον τοῦ ἔτους 1613, σωζόμενον ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου ἐκκλησίᾳ λέγει, ὅτι ἡ θέσις Κουκωναρίας ἦτο εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, καὶ ὅτι ἡ ἐκκλησία κατεστράφη διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου φρουρίου.

τοίαις τιμαῖς καὶ ἄλλα εὐσεβείᾳ τὰ τούτων λείψανα γεραίρειν, καὶ μὴτε δαπανῶν, μὴτε πόνων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν προσκυνήσεως φεῖδестαι, λαβόντες ἀρίστως περὶ τῶν ἄνω ζητηθέντων πληροφορίας, καὶ ἐπιγόνοντες τὴν μεγίστην εὐλάβειαν τοῦ λαοῦ τούτου, πρὸς τὸν μακάριον καὶ Ἅγιον Σπυρίδωνα, οὕτινος ταῖς ἀξιωμασίαις καὶ ἀντιλήψεσι παρὰ τῷ Ἀρίστῳ καὶ Μεγίστῳ Θεῷ, ὁσημέρῃ αὐξάνει εἰς εὐδαιμονίαν, συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ἄλλοτε γενομένας παρὰ χωρήσεις, παρὰ τε τοῦ περιφανεστάτου κυρίου Βενεδίκτου Πισαύρου, τότε Γενικοῦ Καπιτάνου τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ προμνησθέντος μεγλοπρεποῦς κυρίου Γωάννου Βαρθαδικίου, Συνδίκου κτλ. τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ Ἰουνίου 1522, καὶ ἐπὶ τέλους τοῖς πρέσβεσι τῆς προμνησθείσης πιστοτάτης ταύτης πόλεως, παρὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Κράτους, ἐν ἔτει 1524, δυνάμει τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας, διὰ τοῦ παρόντος, χορηγοῦμεν πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸν ἀνωμνησθέντα κύρ Σταματέλλον Βούλγαριν νὰ κτίσῃ ἐν τῇ ἀνωγειμένη θέσει, λεγομένη Κουκωναρί, ἐκτὸς τοῦ ἐξωπολλίου τῶν Κορυφῶν, παρὰ τὴν ὁδὸν Ἁγίου Λαζάρου, τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, εἴτε ἐναρχθεῖσαν ν' ἀποπερατώσῃ καὶ ἐγκαινιάσῃ αὐτήν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μεθ' ὅλων τῶν εἰς τοὺς θεμελιωτάς τῶν ἐκκλησιῶν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς συνηθείας χορηγουμένων τιμῶν, δικαιωμάτων καὶ ἀποφορῶν· τηρουμένων ὅμως πάντοτε τῶν συνταγμάτων καὶ θεσπισμάτων τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς τε Ῥωμικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα διὰ τῶν παρόντων ἡμῶν γραμμάτων οὐδαμῶς ἐννοοῦμεν ν' ἀθετήσωμεν διὰ τινος παρὰ χωρήσεως. Πρὸς πιστοποίησιν τῶν ὁποίων κτλ.

Ἐδόθη ἐν Κορυφοῖς, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Δεκεμβρίου 1527.

Νικόλαος Βραγαδίνος, Βάσιλος καὶ Καπιτάνος Κορυφῶν.

Φαντῖνος Βιάρος, Σύμβουλος Κορυφῶν.

Ἰωάννης Κανάλιος, Σύμβουλος Κορυφῶν.

Φαίνεται λοιπὸν ἐκ τοῦ θεσπίσματος τούτου, ὅτι ἡ μνησθεῖσα τῶν Κερκυραίων πρεσβεία, ἣτις ἐστάλη προηγουμένως εἰς Βενετίαν, ὑπὲρ τῆς οἰκοδομήσεως ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου, οὐδὲν ἐπέτυχεν, ὥστε, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ γράμματι δηλοῦται, ὑπεχρεώθη Σταματίος ὁ Βούλγαρις νὰ οἰκοδομήσῃ αὐτὴν ἐξ ιδίων· ἀπέβη δὲ ἡ ἐκκλησία μήκους δεκατεσσάρων ὀργυῶν, πλάτους ἑξ, καὶ εἶχεν ὑπὲρ τὰς εἴκοσι ἐπτὰ ὀργυῖας περιθώλου, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ δελτίου τοῦ ἔτους 1577 (1) ἐπὶ τοῦ προβλεπτοῦ Κωνταρίνη, ὅπερ κατωτέρω θέλει καταχωρισθῇ. Ἀφοῦ λοιπὸν αὕτη συνεπληρώθη, ἠθέλησαν οἱ κτήτορες νὰ μεταφέρωσιν εἰς αὐτὴν τὸ περικλεές τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος λείψανον, ὃν, ὡς εἴπωμεν, ἐναποτεθειμένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ. Τοῦτο ὅμως δυσχερῆσαι τοὺς τότε συνδίκους, οἵτινες ἐθεώρουν καταλληλότερον νὰ εὐρίσκηται ὁ Ἅγιος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ταξιάρχου, τῆς ὁποίας κτήτωρ ἦτο ἡ κοινότης, παρὰ ἐν ἐκκλησίᾳ κτισθείσῃ ὑπὸ Σταματίου τοῦ Βουλγάρεως, ἔνθα οὐδὲν δικαίωμα εἶχεν ἡ κοινότης. Προήλθον ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγαι φιλονεικίαι, καὶ καθυποβληθείσης τῆς διενέξεως εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς δικαιοσύνης, ἀφ' οὗ ἡγόρευσαν ἐκάτερα τὰ μέρη, ἡγοῦν ἀφ' ἐνὸς ἡ Μαρία, ἣτις, πενθερά οὔσα Σταματίου τοῦ Βουλγάρεως, ὑπέσχετο τὴν εἰς αὐτὸν προῖκα, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ σύνδικοι τῆς κοινότητος, ἀπεπέμφθησαν οὗτοι, καὶ ἀπεφασίσθη, ἵνα, κατὰ τὴν θέλησιν τῆς Μαρίας, μετενεχθῇ τὸ σεπτὸν λείψανον εἰς τὴν νεόκτιστον ἐκκλησίαν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἐκδοθεῖσα λατινιστί, εἶναι ἡ ἐξῆς.

(1) Ἰδομεν συμβόλαιον τοῦ ἔτους 1568 γεγραμμένον ὡς λέγει «Ἐσώθεν περιβολίου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος».

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ πρώτῳ, ἡμέρᾳ εἰκοστῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου. Ἡ περιφανεστάτη Κυβέρνησις, ἐδρεύουσα ὡς δικαστήριον, ἔνα δικαστὴν κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν τῶν κρισολογιῶν. Ἀκούσασα τὴν κυρὰ Μάρω, χῆρκα τοῦ ποτὲ Φιλίππου τοῦ Καλοχαιρέτου, ἣτις ἐξέθηκε καὶ ἐξητήσατο ὡς ἔχουσα δικαιοδοσίαν ἐπὶ τοῦ ἁγίου σώματος ἥτοι λείψανου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, νὰ μεταφερθῇ ὅσον τάχιστα τὸ ρηθὲν σῶμα, εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου ἀφιερωθεῖσαν καὶ οἰκοδομηθεῖσαν ἐκκλησίαν· ἐναντιουμένων δὲ τῶν ἐντιμωτάτων Συνδίκων τῆς Κοινότητος, καὶ τέλος δι' ἀγωγῶν καὶ δι' ἀναφορᾶς ἀντιτεινόντων, ἰδοῦσα τὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν προσαχθέντα ἔγγραφα, καὶ λαβοῦσα ἅπαντα ὑπ' ὄψιν ἀπεφάνθη, ὅπως, ὅταν θελήσῃ ἡ ρηθεῖσα κυρὰ Μάρω, μετακομισθῇ τὸ αὐτὸ ἅγιον σῶμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἣτις κεῖται εἰς τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Κουζωναρίαν, μηδαμῶς ἐμποδίζοντος τοῦτο τοῦ κυρίου Βαΐλου καὶ Καπιτάνου.

Ἱερώνυμος Βιδέλλης, Καγκελλάριος, ὑπέγραψεν.

Ἐκ τῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ μετηνέχθη λοιπὸν τὸ ἅγιον λείψανον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, ἀκόντων τῶν συνδίκων καὶ ἐκτελουμένης οὕτω τῆς ἀποφάσεως. Ἐξηκολούθησε δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις, ἐν τῇ ἡσυχῇ αὐτοῦ πατρωνεῖα, διαθέτων, ἐπισκευάζων καὶ συνομολογῶν, ὡς οἰκοδομητῆς καὶ κτήτωρ τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, ὅπερ προκύπτει ἐκ πλείστων συμβολαίων τοῦ ἔτους 1541, τῇ 16 Νοεμβρίου, εἰς τὰς πράξεις Πέτρου Βραγιανίτου, καὶ τοῦ ἔτους 1543, τῇ 17 Ἰουνίου, εἰς τὰς πράξεις Ματθαίου Παραστάτου. Ὡς ἐπιτραπῇ εἰς ἡμᾶς νὰ καταχωρίσωμεν ἐν μόνον τῶν συμβολαίων, παραλείποντες, συντομίας χάριν, τὰ ἄλλα.

+ α. φ. μ. α'. ἡμέρᾳ σ'. μηνὸς Νοεμβρίου, Ἰνδικτιῶν ιε'. Ἐμπροσθεν τῆς πύλης τῆς ἐνδύξου μονῆς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Ὁ Κύρ Θεόδωρος Ζαγορίτης, παρὼν σωματικῶς, ἐκουσίᾳ του βουλῇ καὶ θελήσει ὡμολόγησεν, ὅτι τὸν τόπον ὁποῦ ἔχει ὑπὸ σολδιατικῶν ὀνόματος, ἀπὸ τὸν ποτὲ μισὲρ Λοῦκα Πετροῦτῃ, πλησίον τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἁγίου Θωμασουργοῦ Σπυρίδωνος, καὶ πλησίον τοῦ κήπου τοῦ ποτὲ Στέφου Ἐπακτίτη, καὶ πλησίον τῆς στρατῆς, τὸ μᾶκρος ὀργυῖαις ἔξη καὶ τὸ πλάτος ὀργυῖαις τέσσερις, ἔγουν ἀρχίζοντας τὸ μᾶκρος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν, ὁποῦ ἦτον τὸ καμπαναρεῖον, καὶ καθὼς ὑπάγει ἡ ἐκκλησία, καὶ τὸ πλάτος ἀπὸ τὴν ἐλαίαν καὶ πρὸς τὸν κήπον τοῦ ρηθέντος Στέφου· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἔγιναν θαφαί, τὴν σήμερον δὲ ὁ ρηθεὶς κύρ Θεόδωρος, ἐκουσίᾳ του βουλῇ καὶ θελήσει, ἐσυμφώνησε μὲ τὸν παρόντα κύρ Σταματέλον Βούλγαρη, κτήτορα καὶ οἰκοκύρη τῆς εἰρημένης σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, καὶ βενοντζιάρει, παραδίδει καὶ ἐλευθερώνει πρὸς τὴν αὐτὴν εἰρημένην σεβασμίαν μονὴν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅλον τὸν αὐτὸν εἰρημένον τόπον ὀργυῖαις ἔξη τὸ μᾶκρος καὶ τέσσερις τὸ πλάτος, ὡς ἄνωθεν, τοῦ ἔχειν αὐτὸν ἡ ρηθεῖσα σεβασμία μονὴ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, πάντα μὲ τὸ βάρος τοῦ σολδιατικοῦ αὐτοῦ· ὀφείλοντας ὁ ρηθεὶς κύρ Σταματέλος, διὰ μέρος τῆς ρηθείσης σεβασμίας μονῆς, νὰ πληρώνη καὶ τὰ σολδιατικὰ τῶν χρόνων τῶν ἀπερασμένων, ἀπὸ τὸ σέδιον καὶ ἐδῶ, ὅποια πληρώνει τὸ κατ' ἔτος ἄσπρα δεκακοκτὼ· καὶ οὕτως ἐσυμφώνησαν καὶ ἔμειναν εὐχαριστημένοι ὑπὸ μαρτυρίας κύρ Νικολοῦ Ἀντωνάτου. Καλοῦζάννου Μῆζα· καὶ κύρ Στέφου Τορνίκη.

Ἱερὸς Πέτρος Βραγιανίτης καὶ νοτάριος, ἔγραψα.

Ὅτε δέ, κατὰ τὸ ἔτος 1537, ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάν ἐπῆλθεν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Κερκύρας, ἐπὶ σκοπῇ νὰ κυριεύσῃ αὐτήν, καὶ ὁ πασσᾶς Λουφτῆς καὶ ὁ Βαρθαρόσσας, διὰ σιδήρου καὶ πυρός, δηρώσαντες τὴν νῆσον, ἀπήγαγον εἰς αἰχμαλωσίαν πολυπληθεῖς Κερκυραίους, ὧν ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν τὸν Γουάτζον συνεποσοῦντο εἰς 16,000 ψυχῶν, κατὰ δὲ τὴν εἰς Βενετίαν κερκυραϊκὴν πρεσβείαν τοῦ ἔτους 1442, εἰς 20,000, οἱ δὲ δύο τῆς πόλεως ταύτης προβλεπταί, ὁ μὲν τακτικός, Σίμων Λέων, ὁ δὲ ἑκτακτος, Ἀλοῦσιος Δὰ Ρίβας, ἐφρόντισαν πρὸ πάντων ἵνα ἐξασφαλισθῇ κατὰ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου. Ἐναπετέθη λοιπὸν τοῦτο ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν Ἀγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων (1) ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἔνθα ἐπίσης προσέφυγεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Βουλγάρως καὶ αἱ τῶν ἐφημερευόντων ἱερῶν. Ἀφ' οὗ δέ, διὰ τῆς εὐκλεοῦς μεσιτεύσεως τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐλύθη ἡ πολιορκία, τὸ σεπτὸν αὐτοῦ λείψανον μετηνέχθη ἄλλιν, μετὰ μεγίστης πομπῆς, εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ ναόν. Ὁ δὲ Σταμάτιος ὁ Βούλγαρις ἐξηκολούθησεν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ αὐτοῦ πατρωνεῖα, μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅτε ἐνταφιάσθη ἐν τῷ διὰ τοὺς κτήτορας διορισθέντι μνημείῳ, κειμένῳ νῦν ἔμπροσθεν τοῦ καταπετάσματος μεταξύ τῆς ὥραιας πύλης καὶ τῶν στυλίσκων μετὰ τῆς ἐπομένης ἐπιγραφῆς Monumentum familiae Bulgari Juspatronatorum Ecclesiae S. (2).

(1) Δὲν σώζονται ἐν τῷ Χαρτοφυλακίῳ ἔγγραφα τοῦ παρεκκλησίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, ὥστε ἀγνοοῦμεν πότε τοῦτο κατεστράφη.

(2) Ἐννοητέον ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Σταμάτιος ἐνταφιάσθη ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ κτισθείσῃ ἐκκλησίᾳ, εἰς τὴν θέσιν Κουκωναρίαν· εἰς τὸν διὰ τοὺς κτήτορας διορισμένον τάφον, ὅτι δὲ εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἐκκλησίαν, ἥτις ἐκτίσθη μετὰ ταῦτα, κατεδαφισθείσης τῆς ἐν τῇ Κουκωναρίᾳ, ὁ διὰ

Ἀπέλιπε δὲ ὁ Σταμάτιος τέσσαρας ἄρρενας υἱούς, Νικόλαον, Ἀρτέμιον, Φίλιππον καὶ Ἀνδρέαν, ὧν οἱ δύο ἀρρεσώθησαν εἰς τὴν ἱερωσύνην (1).

Προβέβηκυθα οὖσα τὴν ἡλικίαν ἡ Ἀσιμίνη ἐνόμισε φρόνημον νὰ προβλέψῃ ἵνα ἡ οὐσία αὐτῆς, καὶ μάλιστα ὁ τὴν αὐτῆς προῖκα ἀποτελὼν ἱερὸς θησαυρός, μὴ περιέλθῃ, ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀπογόνων αὐτῆς, εἰς ὄντινα αὕτη δὲ ἐσκόπευε. Διὰ τοῦτο λοιπὸν, ἄνευ ἀναβολῆς, ὑγιῆς οὖσα τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα,

τοὺς κτήτορας τάφος ὑπάρχει μεταξύ τῆς ὥραιας Πύλης καὶ τῶν στυλίσκων, φέρων τὴν ἀνωτέρω λατινικὴν ἐπιγραφὴν, ἥτις μεθερμηνεύεται οὕτω· Μνημεῖον τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων, Κτητόρων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου. Ἡ ἐπιγραφὴ ὅμως αὕτη δὲν ἀναγινώσκεται πλέον, διότι ἡ ἐπιφάνεια τῆς πλακῆς καθ' ἑκάστην κατὰτρίβεται ὑπὸ τὰ βήματα τῶν εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἀγίου ἐρχομένων εὐσεβῶν (*). Ταῦτα μὲν περὶ τοῦ τάφου· περὶ δὲ τοῦ χρόνου τῆς τελευτῆς τοῦ Σταματίου, τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μνησθέντι συμβολαίῳ τὸ ἔτος 1543 εἰς τὰς πράξεις Ματθαίου τοῦ Παραστάτου, ὁ Σταμάτιος παρουσιάζεται ὡς ἐν τῶν συμβαλλομένων μερῶν· ἴδομεν ὅμως εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Ἰωάννου Μπούμπλια, τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1566, τὴν Ἀσιμίναν διατάττουσαν περὶ τῶν ἐαυτῆς πραγμάτων ὡς χήρα τοῦ Σταματίου καὶ ἀναφερομένην εἰς διαθήκην, τὴν ὁποίαν αὕτη ἔκαμε πρὸ δύο ἡμερῶν, εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Στέλλιου Ρίκκη· ὁ Σταμάτιος ἔζη λοιπὸν βέβαια μέχρι τοῦ ἔτους 1543· εἶχεν ὅμως ἀποθάναι πρὶν τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1566, καὶ πιθανῶς ἔτη τινὰ πρότερον. Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Στέλλιου Ρίκκη, δὲν σώζονται ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ Κερκύρας, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1570 καὶ ἐφεξῆς.

(*) Ἡ πλὴξ αὕτη ἤρθη ὅτε ἐγένετο τὸ νῦν ὑπάρχον λιθόστρωτον ἑοδαφὸς τῆς Ἐκκλησίας. I. K. B.

(1) Εἰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις τοῦ ἔτους 1564 ἀναφέρεται ἡδὴ Νικόλαος ὁ Βούλγαρις ὡς ἱερεὺς· ὁ Ἀνδρέας ἀναφέρεται ὡς ζῶν εἰς τὴν μνησθεῖσαν συμβολαιογραφικὴν πράξιν τῆς Ἀσιμίνης ἐν ἔτει 1566.

ἐκάλεσε παρ' αὐτῇ τὸν δημόσιον συμβολαιογράφον Κερκύρα, Γεωάννην Μπούμπλιαν, καὶ συνέταξε τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς διανομήν, καταλείπουσα κληρονόμους τοὺς δύο αὐτῆς υἱούς, ἱερεῖς Ἀρτέμιον καὶ Νικόλαον, διότι ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας εἶχον προαποθάνει λαϊκοί, διέθεσε δὲ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς, καὶ τὸ θαυματουργὸν λείψανον ὡς παντοτεινὸν καταπίστευμα ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τῶν Βουλγάρων, μὴ δυνάμενον νὰ ἐπεκταθῇ εἰς ἄλλους, ἀλλὰ ἀπολαυόμενον ταυτοχρόνως ὑπὸ μόνης τῆς οἰκογενείας ἐκείνης.

Ἡ διανομή αὕτη, θεωρουμένη δικαίως ὡς νόμος, φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τοῦ εἰρημένου συμβολαιογράφου· εἶναι δὲ ἡ ἐξῆς.

† α φ ο α'. ἡμέρα κέ. τοῦ Νοεμβρίου μηνός. "Ἐσθθεν ὁσπίτιου ἐμοῦ νοταρίου τοῦ ὑπογεγραμμένου, ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος (1). Κυ-

(1) Αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις τῆς ἐκατονταετηρίδος ἐκείνης φέρουσι τὰ ὀνόματα τῶν περιοχῶν ἐν αἷς συνετάχθησαν. Ἰδομεν συχνάκις ἀναφερομένην τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, τὴν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου, καὶ τὴν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἐπικληθείσας ἐκ τῶν ὁμωνύμων αὐταῖς ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ παρῶσα ἐκθεσις. Ἐκ συμβολαίου τινὸς τοῦ ἔτους 1563 ἐξάγεται ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου Λαζάρου ἦτο τὸ ἐμπορεῖον τῶν Κορυφῶν. Ἄλλοτερον συμβόλαιον τοῦ ἔτους 1569 ἀναφέρει τὰ Ἰουδαϊκὰ μνημάτα, ὡς θέσιν κειμένην ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι αἱ ταφαὶ τῶν Ἑβραίων ἦσαν ἔκτοτε εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀβράμη, ὅπου καὶ νῦν εὐρίσκονται· ὥστε δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ περιοχὴ τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ἐγεγινάκετο πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀβράμη, ἥτις, ὡς ἐπίσης ἡ περιοχὴ τῶν Γαστράδων, καὶ ἡ τῆς Γαρίτσας, ἀναφέρεται συχνάκις εἰς τὰ τότε συμβόλαια. Ἀφοῦ, διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν ὀχυρωμάτων, καταστράφησαν

ράτζα Ἀσιμίνα, θυγάτηρ τοῦ ποτὲ παπᾶ κύρ Φιλίππου Καλοχαιρέτου, καὶ συμβία τοῦ ποτὲ μιτὲρ Σταματέλου Βούλγαρη, παροῦσα σωματικῶς, ὑγιὲς οὔσα σῶμα καὶ νοῦν, χάριτι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, κατενώπιον τῶν παρόντων παρ' αὐτῆς κεκλημένων μαρτύρων, δηλον, μιτὲρ Τζάνη τοῦ Μπαμπόρη καὶ μιτὲρ Ἀντωνίου Ἀντωνάτου, ὁμολόγησε καὶ εἶπεν· ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχει γυνὴ ἐν τῷ ἅμα γηραλκίᾳ, καὶ φοβηθεῖσα μήπως ὁ θάνατος ἐν αὐτῇ αἰφνιδίως ἔλθῃ, καὶ τὰ παντὸς αὐτῆς, καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος μείνῃ ἀδιόρθωτος, καὶ σκάνδαλα καὶ μάχαις εἰς τοὺς υἱούς αὐτῆς διαμεινῶσιν, ὡς οἰκοκυρὰ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀνωγεγραμμένου νοῦ, κατ' ἀρχὰς εἶπε· θέλω ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἕως τέλους ζωῆς μου οἱ δύο μου υἱοί, οἱ ἱερεῖς παπᾶ κύρ Νικόλαος καὶ παπᾶ κύρ Ἀρτέμιος ὁ Βούλγαρης, νὰ ᾤσιν καὶ οἱ δύο καὶ ἡύρισκωνται εἰς τὴν ἄνωθέν μου ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καθὼς κάτωθεν ἐγὼ διορθῶν· καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν οὐδὲν εὐχαριστήσῃ, καὶ οὐ σταθῇ εἰς ἐκεῖνα, καθὼς κάτωθεν θέλω διορθῶσαι, νὰ ἔναι ἀμέτοχος τέλει τελεῖας ἀπὸ τὴν ἄνωθέν μου ἐκκλησίαν καθὼς καὶ ἓνας ξένος· καὶ γὰρ θέλω νὰ ἡύρισκωνται εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὅτι ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ ἡύρισκῃται καὶ ἐφημερῇ τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν, νύκτωρ καὶ ἡμερῶς, ἅπασαν τὴν καθημερινὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, τὴν ἑβδομάδα του, ποιῶντας καλὰ καὶ τίμια, καὶ κρατῶντας καὶ τὰ βιβλία, ἀσήμεριον καὶ ἱερὰ σκεύη τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας εἰς φύλαξιν καὶ τιμὴν, ὡς δεῖ καὶ χρεὸς ἐστὶ τῶν τιμίων καὶ καλῶν ἱερέων, κυβερνεῖν καὶ φυλάττειν τὰ τῶν ἐκκλησιῶν· ἡ-

ὑπὲρ τὰς δισχιλίας οἰκίας εἰς τὰ μέρη τοῦ Σαρρόκου, αἱ περιοχαὶ ἐκαίναι, αἵτινες ἀφῆθησαν ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν, ὑπέστησαν σημαντικὴν μείωσιν.

τις ἀρχὴ τοῦ καιροῦ νὰ ἔναι, καὶ ἐννοῇται ἡ παροῦσα ἐβδομάς τοῦ παπᾶ κυρ Νικολάου, ὡς πρώτου ἱερέως, καὶ ὁ παπᾶς κυρ Ἀρτέμιος νὰ παραλάβῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐβδομάδος αὐτοῦ τὸ Σάββατον τὸ πρῶτ', ὅποῦν ἐστὶ πρώτη τοῦ Δεκεμβρίου μηνός τοῦ νῦν ἐρχομένου· καὶ οὕτως πάλιν τελειώνοντας ἡ ἐκείνου ἐβδομάς νὰ παραλαβῇ πάλιν ὁ ῥηθεὶς παπᾶ κυρ Νικόλαος, τὸ μέλλον ἐρχεσθαι Σάββατον τὸ πρῶτ'· ποιῶντας καὶ ὁ καθείς ἐξ αὐτῶν, ὁ εἰς τοῦ ἐτέρου ὁμολογίαν ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας ὅπου θέλει ἔχει εἰς τὰ χέρια του, τόσο ἀσήμε, ὅσον καὶ πᾶν ἕτερον τὴν κάθε τελείωσιν τοῦ καθενὸς τῆς ἐβδομάδος· καὶ ἐπειδὴ ἀνάμεσα ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰσὶν αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἐορταὶ καὶ τὰ τῶν ψυχῶν Σάββατα, ἵνα μὴ παραπονῇται ὁ εἰς ἐκ τὸν ἕτερον, καὶ ἐστὶ πλεονεξία ἐν αὐτοῖς, θέλω, ὅτι ὅλαι αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ ἐορταὶ ὅλου τοῦ χρόνου καὶ ψυχασάββατα, καὶ ὅσαις ἡμέραις τὸ ἡγιασμένον καὶ τιμιώτατον λείψανον τοῦ Ἀγίου καὶ Θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος θέλει εἶσθαι ἐξω, τίσον ταῖς ἀγίαις ἡμέραις τῆς λαμπροφύρου Ἀναστάσεως, ὅσον καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς ἀγίας μνήμης αὐτοῦ, τὸν Δεκέμβριον μῆνα, νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο ὁμοῦ εἰς τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν, καὶ ψάλλωσι τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, κατὰ τὴν τυχοῦσαν ἐορτὴν θυμωδόν, καὶ νὰ βάνωσιν εἰς ἓνα τόπον κεκληρισμένον τι εἴτι ἐξαποστείλῃ ὁ Θεός, τόσοι λειτουργίαι, ἡγουν πρόσφοροι, λειτουργικά, παράκλησεις, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλο, ἔχοντας καὶ τὸν φόβον τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, μὴ ἀδικεῖν ἢ κρύπτειν ὁ εἰς τὸν ἕτερον· καὶ τελειώνοντας ἡ τυχοῦσα ἐορτὴ, ἢ τὸ ψυχασάββατον, πάλιν νὰ τελειώῃ τὴν ἐβδομάδα του τελείαν, οὕτινος θέλει λείπεται· καὶ ἐπὶ εἴτι ἀποστείλῃ ὁ μισθαποδότης Θεός, εἰς τὴν ἄνωθεν μου ἐκκλησίαν, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἀγίου, τόσοι εἰς τὴν ἐβδομάδα τοῦ καθενὸς ἱερέως, μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ πρόσφο-

ρα, λειτουργικά, παράκλησεις, τάμματα, ἡγουν προφήτα, κηρία τῶν λειψάνων, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλο, εὐχάροντας τὴν χάσιν, ὅποια θέλω νὰ ἔναι ἰδίᾳ μου, ὅσον δηλονότι καὶ ταῖς δεσποτικαῖς ἡμέραις, ψυχασάββατα καὶ ἐορταῖς, ὅποια θέλω νὰ εἶναι κεκληρισμένα, καὶ τελειώνοντας ἡ ἐορτὴ νὰ τὰ ἀνωίγωμεν ὁμοῦ καὶ οἱ τρεῖς, νὰ ἐμοιράζωσιν οἱ ἄνωθεν μου υἱοὶ οἱ ἱερεῖς τὸ ἥμισυ ἀπὸ ὅλον εἰς τὸ μέσον τους, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ νὰ εἶναι ἰδικό μου μοναχῆς· τὸ δὲ ἐξοδὸν τῶν ἐορτῶν τοῦ Ἀγίου, τὴν Λαμπρὰν καὶ τὸν Δεκέμβριον, κατὰ τὸ ἔθος, νὰ εἶναι καὶ ἐννοῇται εἰς τὸ μέσον μας, ἡγουν νὰ διδῶ ἐγὼ μόνη τὸ ἥμισυ, καὶ οἱ αὐτοὶ μου δύο υἱοὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ οἱ δύο· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εἴτι βάρος σολδιατικοῦ πληρώνει ἡ αὐτὴ ἐκκλησία εἰς πᾶσα τρόπον νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον μας καθὼς καὶ ὁ ἐξοδὸς τῶν ἐορτῶν· τὸ δὲ εἰσόδημα τῶν ὑποστατικῶν τῆς ἐκκλησίας, τόσοι ἀπὸ λάδι, κρασί καὶ πᾶν ἕτερον, νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον μας ὡς ἄνωθεν ἡγουν ἐγὼ μόνη τὸ ἥμισυ καὶ αὐτοὶ οἱ δύο τὸ ἕτερον ἥμισυ· καὶ οὕτως θέλω νὰ εἶναι καὶ ἡύρισκωνται κατὰ τὴν διόρθωσιν καὶ γνώμην ὡς ἀνωτέρω εἴρηκα· μέχρι τῆς ἐμῆς ἀποβιώσεως. Καὶ ὅταν ὁ παντοκράτωρ Θεὸς θελήσῃ καὶ ἀποτύχῃ τῆς παρούσης ζωῆς, θέλω καὶ ὀρίζω διὰ τῆς παρούσης μου διορθώσεως καὶ τελευταίας διαθήκης, κόπτοντας καὶ ἀλλοιωνόντας πᾶσαν ἑτέραν γραφὴν, ζωντόβουλον καὶ διαθήκην ἀπερασμένην, μόνον ἡ παροῦσα νὰ ἔχῃ τὸ ἰσχυρόν· θέλω δηλονότι καὶ ὀρίζω, ὅτι οἱ ἄνωθεν μου δύο υἱοὶ οἱ ἱερεῖς παπᾶ κυρ Νικόλαος καὶ παπᾶ κυρ Ἀρτέμιος νὰ εἶναι καὶ ἡύρισκωνται, εἰς τὴν ἄνωθεν μου ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, εἰς τὸν αὐτὸν ὁμοιον τρόπον ὡς ἄνωθεν, ὁ καθείς τὴν ἐβδομάδα του, εὐχάροντας ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἐορταῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἢ ψυχασάββατα, νὰ εἶναι καὶ ψάλλωσιν ὁμοθυμαδόν, ἔστοντας εἰς κουστοδὶν καὶ φύλαξιν τὰ εἴτι ἐκεῖνα ἐξαποστείλῃ ὁ Θεός

τότε, ἔχων πάλιν τὸν φόβον τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν, μὴ ἀδικεῖν ὁ εἷς τὸν ἕτερον, μήτε ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον διὰ κανενὸς τρόπου, φυλάττειν δὲ καὶ κυβερνεῖν καὶ πάντα τὰ τῆς ἐκκλησίας, ὥσπερ καλοὶ καὶ τίμιοι ἱερεῖς, καὶ ποιεῖν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἕτερον ὁμολογίαν πάντοτε, ὡς ἄνωθεν διορθῶν, εἰς πάντα τὰ πράγματα τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, ἵνα μὴ εἰς ἀφρακισμόν ἔλθωσι· καὶ τελειόνοντας ἡ ἑορτὴ τὸ εἶτι πέμψῃ ὁ Θεός, νὰ λαβαίνουσιν οἱ αὐτοὶ ἱερεῖς τὰ ἥμισα ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα, τόσον ἀπὸ πρόσφορα, λειτουργικά, παράκλησαις, ὅσον καὶ εἶτι θέλει ἔλθῃ εἰς τὸ κουροῦπι, καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλον, τὰ δὲ ἥμισα, τόσον ταῖς Δεσποτικαῖς ἐορταῖς καὶ ψυχόσάββατα καὶ ἐορταῖς τοῦ Ἀγίου, ὅσον καὶ ταῖς καθημεριναῖς ἐβδομάδες τοῦ καθενὸς χρόνου, νὰ εἶναι τῶν τριῶν μου ἐγκονίων, ἡγουν τῆς Λάουρας, θυγατρὸς τοῦ ποτέ μου υἱοῦ Φιλίππου, καὶ τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας παιδίων τοῦ ἐτέρου μου ποτέ υἱοῦ Ἀνδρίου, νὰ ἐμοιράζουσιν τὰ ἥμισα ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα, ἀνὰ τρίτα τὸ καθένα, τὸ καθένα τὸ μερτικίου τοῦ Ἰσίου· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ εἶτι εἰσόδῃμα ἔχει ἡ αὐτὴ ἐκκλησία ἀπὸ πᾶν πρᾶγμα νὰ εἶναι εἰς τὸ μέσον τῶν ἱερέων καὶ ἐγκονίων, ὡς ἄνωθεν· ἐξεκαθαρίζω καὶ τοῦτο, ὅτι θέλω τὸ καθημερινὸν ὅπου θέλει ἔρχεσθαι εἰς τὸ κουροῦπι, εὐγάνοντας ὅλαις ταῖς ἄνωθεν τοῦ χρόνου ἐορταῖς, νὰ εἶναι μόνον καὶ μοναχὸν πάντοτε καὶ αἰεὶ τῶν δύο μου ἐγκονίων μοναχῶν τοῦ ποτέ Ἀνδρέου, δηλον τοῦ Ἰακώβου καὶ τῆς Μαρίνας ἀδελφῆς αὐτοῦ· καὶ ἐὰν οἱ αὐτοὶ μου υἱοὶ οἱ ἱερεῖς καὶ τὰ δύο μου ἐγκονία τοῦ ποτέ Ἀνδρέου παιδιὰ, ὁ Ἰακώβος καὶ Μαρίνα, θελήσωσι νὰ δώσουν τῆς Λάουρας τῆς ἐγκονίας μου, θυγατρὸς τοῦ ποτέ Φιλίππου τοῦ υἱοῦ μου, δουκάτα ἐκατὸν κορέντε, χωρὶς ἐκεῖνα ὅποια τῆς θέλω ἀφήσῃ ἐγὼ, νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ Λάουρα ἔξω ἐκ τῆς συντροφίαν αὐτῶν παντελῶς, καὶ αὐτοὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἔχωσι ἀναμέσον αὐτῶν τὸ μερτικὸν ἐκεῖ-

νης· εἰδὲ γε καὶ οὐδὲν θελήσωσι νὰ τῆς τὰ δώσουν, νὰ στέλῃ εἰς ἐκεῖνα καθὼς ἐγὼ τὴν ἄφησα ἄνωθεν.

Ἔτι δὲ θέλω, ὅτι ἡ ἄνωθέν μου ἐκκλησία, εἰς τὸν αὐτὸν ὅμοιον τρόπον, ὡς καθὼς ἄνωθεν διορθῶν, νὰ ὑπαγένη ἀπὸ κληρονομίαν εἰς κληρονομίαν τοῦ γένους τοῦ ἐδικοῦ μου, ἡγουν εἰς τὸ γένος τῶν Βουλγάρων, τόσον ἀρσενικά, ὅσον καὶ θηλυκά παῖδις τύχωσιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους τῶν Βουλγαρέων, ὁ καθεὶς νὰ ἔχῃ τὸ μέρος του, καθὼς ἄνωθεν, καὶ οὐχὶ εἰς γένος ἄλλον γυναικὸς ἢ ἐτέρου προσώπου, παρ' ὃ εἰς τὸ γένος τῶν Βουλγαρέων, θηλυκῶν καὶ ἀρσενικῶν· καὶ οὕτως θέλω νὰ διάγωνται πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν μου ἐκκλησίαν τοιουτοτρόπως· καὶ ὅστις ἐκ τούτων υἱοῦς μου, ἢ ἐγκονία μου, θέλει ἐναντιωθῇ τὸ οἰονοῦν τῆς παρούσης μου διαθήκης, νὰ ἔχῃ τὴν κατάρτα μου, καὶ ἀμέτοχος τέλεια τελείως ἐκ τῆς ἄνωθέν μου ἐκκλησίας καὶ παντοῖα μου πράγματα. Ἔτι δὲ ἀφίνω μετὰ θανάτου μου τῆς ἐγκονίας μου τῆς Μαρούλας, θυγατρὸς τοῦ παπᾶ κυρ Νικολάου, ταῖς ἡμισαὶς ἀπὸ ταῖς ἐλαῖς ὅπου ἔχω εἰς τὸ νησί τοῦ Βίδου, σύντα μὲ τὸ βάρος τους· ἀκόμη καὶ ἓνα πάπλωμα μπουκασένιον ἄσπρο κενδημένον, καὶ ἓνα ζευγάρι σενδῶνια πουλιέζικα. Τῆς δὲ ἐτέρας μου ἐγκονίας τῆς Πολέμιας, θυγατρὸς τοῦ παπᾶ κυρ Ἀρτεμίου, τῆς ἀφίνω τὸ ἀμπέλιον ὅπου εἶναι εἰς ταῖς Χελάναις, σύντα μὲ τὰ σκαφῶνια· ἀκόμη τῆς ἀφίνω, καὶ δύο δακτυλίδια, μία βύρα, καὶ ἓνα μὲ πέτρα παγουνάτζα, καὶ ἓνα ζευγάριον σενδῶνια καθὼς ηῤύσκονται. Ἔτι δὲ ἀφίνω τῆς ἐτέρας μου ἐγκονίας τῆς Λάουρας, θυγατρὸς τοῦ ποτέ μου υἱοῦ Φιλίππου, ἓνα φέρεμα δαμασκένιον πινάτο, καὶ ἓνα πάπλωμα μετᾶξινον κόκκινον, καὶ δύο ζευγάρια σενδῶνια, τὸ ἓνα ζευγάριον κενδημένον μὲ μετᾶξια κόκκινα· ὑποκάμισα τέσσαρα σκούλινα· κοῦπα μία λιτράρικη, καὶ ἓνα δακτυλίδι δουνάτζα δέκα. Ἀκόμη ἀφίνω καὶ τῶν ἐτέρων μου δύο ἐγκονίων, τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας, παιδίων τοῦ ῥηθέντος ποτέ

μου υιού Ἀνδριόλου, ταῖς ἡμισαίς ἀπὸ ὀλίγης τῆς ἐλατῆς ὑποῦ ἔχω εἰς τὸ νησί τοῦ Βίδου, μὲ τὸ βάρος τους, καὶ τὸ εἶτι καὶ ἐάν ἔχω εἰς τὸ σπήτι μου, καὶ μοῦ μείνη ἀποθανόντας μου, καθὼς θέλω τὰ ἐξεκαθαρίσω, τὸ τί καὶ τί ἔχω, νὰ ἔναι καὶ διαμείνη ὅλα τῶν αὐτῶν μου δύο ἐγκονίων παιδίων τοῦ Ἀνδρέου, διὰ τὴν ψυχὴν μου· τὸ δὲ ὁσπῆτιον ὅπου ἔσσεα, ὡς καθὼς εὐρίσκεται ἐξύσκεπον, σύντα μὲ τὸν ἡμισυ τόπον νὰ ἔναι τῶν ἄνωθεν δύο μου ἐγκονίων, τοῦ Ἰακώβου καὶ Μαρίνας· τὸ ἕτερον ἡμισυ ἔναι τοῦ παπᾶ κὺρ Ἀρτεμίου μὲ τὸν ἡμισυ τόπον· καὶ οὕτως θέλω καὶ ὀρίζω γενέσθαι, νὰ ἔχη τὸ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον ἢ παροῦσα μου (1).

Ἐγὼ Ἰωάννης Μπαμπούρης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἐγὼ Ἀντώνιος Ἀντωνάτος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἰωάννης Μπούμπλιας Νοτάριος.

(1) Τὸ ἐπόμενον ἔτος συνέταξεν ἡ Ἀσιμίνη, παρὰ τῷ αὐτῷ συμβολαιογράφῳ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6 Νοεμβρίου 1572, ἐπιδιαθήκην, δι' ἧς διαθέτουσα περὶ τινων κληροδοτημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ αὐτῆς κτήματα, περὶ τοῦ τρόπου ὅμως καθ' ὃν θέλει αὕτη νὰ διάγῳσιν οἱ υἱοὶ αὐτῆς οἱ ἱερεῖς, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου, διατάσσεται νὰ τηρηθῇ καθ' ὅλα στερεὰ καὶ ἀναλλοίωτος ἡ ἀνωτέρω διαθήκη· προσθέτει δὲ ὅτι οἱ μνησιέντες ἔγγονοι αὐτῆς, Ἰακώβος καὶ Μαρίνα, ὀφείλουσι νὰ ἔχωσι τὴν μερίδα αὐτῶν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου, ὡς ὥρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ, ἂν δέ τις τούτων ἀποθάνῃ, ἄνευ κληρονομίας, νὰ διαδεχθῇ αὐτὸν ὁ ἕτερος, ἂν δὲ ἀποθάνωσιν ἀμφότεροι, νὰ διαδεχθῶσιν αὐτοὺς οἱ τότε ἐγγύτεροι εἰς αὐτοὺς τυγχάνοντες, ἐκ τοῦ γένους τῶν Βουλγάρων. Διατάττει ἐν τέλει, ὅτι ἂν τις τῶν υἱῶν αὐτῆς ἱερέων ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὀφείλει νὰ ἀποκλεισθῇ ἐκεῖνος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ἕτερον ἀδελφὸν καὶ εἰς τοὺς ἐκ τούτου ἀπογόνους. Τὸ περιεχόμενον τῆς συμβολαιογραφικῆς ταύτης πράξεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἐτύχισεν νὰ ἴδωμεν, ἀναφέρεται ἐν τινι δικαστικῇ ἀποφάσει, ἐπὶ ἀντικειμένου ἀ-

Οὐδεμία δὲ ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων εἶναι αὐτοδικαίως ἱκανοὶ εἰς τὴν ἀπολαύσιν τῶν εισοδημάτων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, οὐχὶ μόνον δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς Ἀσιμίνης, κυρίας καὶ καθιδρυτρίας τοῦ πατρωνικοῦ δικαιώματος, ἀλλὰ καὶ δυνάμει τῶν θεῶν νόμων. Τῷ ὄντι ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ ΙΗ' κεφαλαίῳ τῶν Ἀριθμῶν στίχῳ 8. « Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Ἀαρὼν· καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν μου ἀπὸ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· σοὶ δέδωκα αὐτὰ εἰς γέρας, καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σὲ νόμιμον αἰώνιον ». Ἐν δὲ τῷ στίχῳ 21 τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου· « Καὶ τοῖς υἱοῖς Λευὶ ἰδοὺ δέδωκα πᾶν ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ὅσα αὐτοὶ λειτουργοῦσι λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ». Ἐπιβεβαιοῦται δὲ τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν λέγοντος· « Οἱ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ συνεδρεύοντες τὰ τοῦ θυσιαστηρίου συμμερίζονται ». Καὶ ἡ ἐν Λατερανῷ τῶν Λατίνων Σύνοδος, συμμορφουμένη μετὰ τοῦ θείου τούτου νόμου, ἐπιτάττει « ἵνα ὁ ἐπίσκοπος προνοήσῃ περὶ τῶν ἀναγκαίων τῷ κληρικῷ, ἕως ὅπου ἀπονείμῃ αὐτῷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀντιμισθίας ».

φορῶντος τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἐφημέρους τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐκδοθείσῃ ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12 Ἰουνίου 1843 ἔ. ν. Ἐν τῇ αὐτῇ δικαστικῇ ἀποφάσει παρατηρεῖται, ὅτι τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀσιμίνης Ἀνδρέου, κατὰ τὸν προσαχθέντα γενεαλογικὸν πίνακα, δὲν φαίνονται ὑπάρξαντες ἀπόγονοι, μετὰ τὸν ἔγγονον αὐτῆς Ἰακώβον, ὅστις ἀγνοεῖται πότε ἐτελεύτησεν, ὥστε τὰ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δικαιώματα αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀδελφῆς Μαρίνης, ὡς ἐπίσης τῆς ἐξαδελφῆς Λάουρας, δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς προμήτορος αὐτῶν, μετ' οὐ πολὺ ἐπανήλθον καὶ συνεπάγησαν εἰς τοὺς δύο υἱοὺς αὐτῆς, ἱερεῖς Νικόλαον καὶ Ἀρτέμιον, ἢ μᾶλλον εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ δευτέρου, διότι τοῦ πρώτου δὲν φαίνονται ἐπιζήσαντες ἀπόγονοι ἄρρενας.

Εἰς ταῦτα δὲ τὰ θεσπίσματα ὑπῆκων ὁ γερουσιαστής Τοῦ-
στος Ἀντώνιος Βελένιος, ἐν ἔτει 1622 τῇ 6 Φεβρουαρίου, εἰς
τὸ περὶ ἐκκλησιαστικῶν πατρωνειῶν, ἐπεβεβαίωσεν· « ὅτι οἱ
λαϊκοὶ δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν, οὔτε νὰ λαμβάνωσιν εἰς μί-
σθωσιν ἐκκλησίας, οὔτε ν' ἀπολαύσωσιν ὠφελείας τινὸς ἢ συμ-
μετοχῆς τῶν προσφορῶν, ὠφελειῶν, ἀποφορῶν καὶ εἰσοδημά-
των αὐτῶν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἅς ἀπονέμονται εἰς τοὺς ἱε-
ρεῖς καὶ λειτουργοὺς αὐτῶν, καὶ ἔστωσαν πρὸς ὠφέλειαν τού-
των κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ». Εἰς δὲ τοὺς λαϊκοὺς, ὡς ὁ-
ρίζει ἡ διαθήκη, ἐπιφυλάττεται ἀναμφιδόλως τὸ εἰς ἅπασαν
τὴν οἰκογένειαν ἐπεκτεινόμενον δικαίωμα, ἀλλ' εἶναι οὗτοι ἀ-
νίκανοι πρὸς ἀπολαυτὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὠφελειῶν. Καὶ
πραγματικῶς ἐν μιᾷ μόνῃ περιπτώσει διατάττουσιν οἱ ἱερεῖς
κανόνες περὶ τῶν λαϊκῶν κλητόρων ὅτι δύνανται νὰ μετέξωσι
τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐκκλησίας, ἢ γουν, ἐὰν δὲν ἔχωσι τὰ πρὸς
τὸ ζῆν. Αὕτη δὲ εἶναι μία τῶν τριῶν ὠφελειῶν, αἵτινες πα-
ρὰ πάντων τῶν περὶ ἱερῶν κανόνων συγγραψάντων προσδιορί-
ζονται ὡς ἀνήκουσαι εἰς τοὺς λαϊκοὺς κλητόρας, ἰδιαιτέρως ἐν
τῇ κεφαλαίῳ περὶ Εὐσεβοῦς Διανοίας· « Καὶ ἐκεῖ εἴ-
ναι διδασκαλικὴ γλῶσσα ἐν ῥήματι (εὐσεβοῦς διανοίας)· ὅτι
ὁ ἐξουσιῶν πατρωνικὸν δικαίωμα ἀπολαμβάνει τὰ ἐξῆς τρία·
τιμὴν δηλαδὴ, βάρος καὶ ὠφέλειαν· τιμὴν, καθότι παρουσιάζ-
ει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν ἱερέα, βάρος, ὑπερασπίζων τὴν αὐ-
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ὠφέλειαν, καθότι ἂν δὲν ἔχῃ πῶς ἄλλοθεν
πορίζεσθαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἡ ἐκκλησία ἐκ τῶν εἰσοδημάτων
αὐτῆς ὀφείλει νὰ θρέψῃ αὐτὸν » (1). Ἐκ τούτου φαίνεται

(1) Lib. Decretal. Cap. Piae Mentis, in gloss.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ συγγραφεύς, γράφων μᾶλλον διὰ τοὺς τό-
τε κυριάρχους τῆς νήσου, μεταχειρίζεται ἐνίοτε ὡς ἐπιχείρημα καὶ τὰς
τῶν Λατίνων ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις.

ποιῶν ἱκανότατα ἔχουσιν ἐν ταῖς πατρωνείαις οἱ λαϊκοί, ὥστε
ἡ Ἀσιμίνια ἐθεώρησε μετὰ τῆς αὐτῆς στοργῆς ἅπαντας τοὺς
ἀπογόνους αὐτῆς, δίδουσα δὲ τὸ προνόμιον εἰς τοὺς Ἱερεῖς
ἠθέλησε νὰ εὐεργετήσῃ ἅπαντας.

Συνετῇ δὲ προνοίᾳ φερομένη ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις, ἔκρινεν
εὐλογον νὰ διατάξῃ τὴν κατεδάφισιν τῶν οἰκοδομῶν τοῦ προκ-
στείου ἐκείνου, καὶ νὰ περιτειχίσῃ τὴν πόλιν καὶ καταστήσῃ
ταύτην ὀχυράν, καθ' ἣν θέσιν καὶ καθ' ὃν τρόπον σήμερον ὑ-
πάρχει, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν κατοίκων, οἵτινες τοσοῦτον δει-
νῶς ἐξημιώθησαν ἐπὶ τῆς μνησθείσης πολιορκίας (1). Μετα-
ξὺ λοιπὸν τῶν ἄλλων κτιρίων κατεδαφίσθη τότε καὶ ὁ ναὸς
τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὥστε ὑπεχρεώθησαν ὁ Νικόλαος καὶ
ὁ Ἀρτέμιος, ἀδελφοὶ Βουλγάρεις, νὰ μεταφέρωσι τὸ ἱερὸν λεί-
ψανον, μετὰ τῶν ἱερῶν σκευῶν τῆς ἐκκλησίας των, εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Ξένων (οὐχὶ πλέον εἰς τὸν τοῦ
Ἀρχαγγέλου) κείμενον εἰς τὸ προάστειον τῆς Γαρίτσας· παρὰ
πύδας τοῦ λόφου τοῦ Σωτῆρος. Τοῦτο ἠκούσαμεν λεγόμενον
καὶ παρὰ τοῦ αἰδουσιμωτάτου κυρίου Θεοδοσίου Φλόρου, ταχυν
ἀξιωματοῦ Πρωτοπαπᾶ Κερκύρας, οὗτινος ὁ πατὴρ διέμεινε
τότε ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ. Ἐν ᾧ δὲ εἰς ἐκκυστον πολίτην
προσδιορίζοντο διὰ δελτίων, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως

(1) Ἡ νῦν πόλις, ἀποτελοῦσα τότε μετὰ τῶν προκστείων τὸ ἐξωπό-
λιον, ἦτο ὅλως ἀτείχιστος, διότι τὰ ὀχυρώματα περιωρίζοντο μόνον εἰς
τὸ παλαιὸν φρούριον. Οἱ Κερκυραῖοι ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1542, διὰ
τῆς εἰς Βενετίαν προσβολῆς αὐτῶν, ἐζήτησαν τὴν ἔγερσιν περιτειχίσμα-
τος ἱκανοῦ νὰ παρέξῃ εἰς αὐτοὺς ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν βαρβαρικῶν
προσβολῶν. Ἡ εὐχὴ αὕτη εἰσηκούσθη τέλος τὸ ἔτος 1577, καὶ μέχρι
τοῦ ἔτους 1588, ἐπεραιώθη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ὀχυρωμάτων, δι' ὃν ἡ
Κέρκυρα ἔγινε πόλις περιτειχισμένη. (Ὡς περὶ τούτων Marmora, Istoria
di Corfù, σελ. 367. 369).

τόσαι μερίδες τόπου, ὅσαι εἰς ἑκάστον προσῆκον, κατ' ἀναλογίαν τῶν κατεδαφισθέντων αὐτοῦ κτιρίων, ἵνα ἀνοικοδομηθῶσι νέαι κατοικίαι, ἐπίσης εἰς τοὺς μνησθέντας ἀδελφοὺς Βουλγάρους, ἀντὶ τῶν κατεδαφισθεισῶν αὐτῶν οἰκιῶν καὶ ἐκκλησιῶν, αἵτινες συνολικῶς εἶχον μῆκος ὀργυιᾶς τεσσαράκοντα ὀκτὼ καὶ πλάτος ὀργυιᾶς τριάκοντα τρεῖς, προσδιωρίσθησαν μερίδες τόπου τριάκοντα μία, ἵνα ἀνοικοδομήσωσιν ἐν αὐτῷ κατοικίαι καὶ ναόν, ὡς ἐγένετο πρὸς πάντας. Ἀπόδειξιν δὲ τούτου παρέχουσιν αἱ παρὰ πόδας σημειώσεις τῶν ἐν τῷ ἐπαρχιακῷ ἀρχεῖῳ σωζομένων δελτίων.

Τῇ 4 Δεκεμβρίου 1577.

Μία οἰκία τοῦ παπᾶ κυρίου Νικολάου Βουλγάρως, μακρὰ ὀργυιᾶς ἕξ, πλατεία ὀργυιᾶς πέντε.

Ἐπίσης ἑτέρα οἰκία, μακρὰ ὀργυιᾶς τρεῖς, πλατεία ὀργυιᾶς δύο καὶ ἡμίσειαν.

Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῷ μερίδες τέσσαρες.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Μία οἰκία τοῦ παπᾶ κυρίου Ἀρτεμίου Βουλγάρως, μακρὰ ὀργυιᾶς πέντε, πλατεία ὀργυιᾶς τέσσαρες.

Ἐπίσης ἑτέρα συνεχομένη μετὰ τῆς εἰρημένης οἰκίας τοῦ ποτὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀνδρέου, μακρὰ ὀργυιᾶς πέντε, πλατεία τέσσαρες.

Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῷ μερίδες πέντε.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ὑπῆρξε μακρὰ ὀργυιᾶς δεκατέσσαρες, πλατεία ὀργυιᾶς ἕξ.

Ἐπίσης περιτείχισμα περὶ τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, μακρὸν ὀργυιᾶς δεκαπέντε, πλατὺ ὀργυιᾶς δώδεκα.

Προβλεπτῆς καὶ Καπιτάνος, Κονταρίνης.

Ἐδόθησαν αὐτῷ μερίδες εἴκοσι δύο.

Νικόλαος Καναβέλλας, φύλαξ τῶν Ἐπαρχιακῶν πράξεων (1).

Ἀφ' οὗ ἔγινεν ἡ προσδιόρισις αὐτῇ τῶν οἰκοπέδων, οἱ ἀδελφοὶ κτήτορες ἐπεχείρησαν μετὰ προθυμίας τὴν νέαν οἰκοδόμησιν, καὶ κατασκευάσαντες προσωρινῶς τὴν ἐκκλησίαν ἐκ σκινίδων, μετέφερον ἐν αὐτῇ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, τὰ ἱερὰ ἄμυρια καὶ τὰς εἰκόνας τῆς πρώτης ἐκκλησίας, ὧν διατηροῦνται εἰσέτι αἱ δέκα τῶν ἀποστόλων, διότι αἱ ἄλλαι δύο φαίνονται νεώτεραι (2) καὶ ἀποθέσαντες ἐκεῖ μετὰ πάσης ταχύτητος τὸ περικλῆς

(1) Ἐκ τῶν δελτίων τούτων, ἐν οἷς δὲν ἀναφέρονται ὡς ἰδιοκτῆται τῶν κατεδαφισθέντων οἰκῶν εἰμὴ οἱ ἱερεῖς Νικόλαος καὶ Ἀρτέμιος καὶ ὁ ποτὲ ἀδελφὸς αὐτῶν Ἀνδρέας, φαίνεται ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀσιμῖνα δὲν ἔζη πλέον ὅτε οἱ οἶκοι ἐκεῖνοι κατηδαφίσθησαν.

(2) Αἱ εἰκόνας αὗται περὶ ὧν ποιεῖται μνηεῖον ὁ συγγραφεὺς δὲν σώζονται πλέον διότι κατὰ τὸ 1773 δυνάμει Ἀποφάσεως τῆς Οἰκογενείας τῶν Κομ. Βούλγαρι φερούσης ἡμερομηνίαν 5 Ἀπριλίου 1773 παρηγγέθη καὶ ἐξετελέσθη ἐν Ἐνετίᾳ τὸ μέχρι πρότινων ἐτῶν ὑπάρχων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μαρμάρικον καταπέτασμα μετὰ τῶν σχετικῶν εἰκόνων. Ὅτε δὲ ἀνεγερθέντος τοῦ νῦν ἐκ Παρίου μαρμάρου καταπετάσματος ἡ Οἰκογένεια Βούλγαρι δι' ἀποφάσεως αὐτῆς ἡμερολογουμένης 9/21 Σεπτεμβρίου 1864 ἐδωρήσατο τὸ ἀρθὲν καταπέτασμα τῇ ἐν τῷ Παλαιῷ Φρουρίῳ νεοεγκαινίστῳ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Στρατοῦ, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργείον ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Οἰκογένειαν τῶν Κομ. Βούλγαρι, διὰ τοῦ ἐν Ἐπτηνήσῳ ἀρχηγείου τοῦ Στρατοῦ τὸ ἐξῆς Βασιλικὸν Διάταγμα

λείψανον, ἀνήγειρον ἐν τοσούτῳ τοὺς τοίχους τοῦ νέου ναοῦ (1). Ἀπαντες οἱ πιστοὶ ἐπεθύμουν τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς ἐπιχειρη-

Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 20 Ὀκτωβρ. 1864.

Τὸ Ἀρχιερεῖον

τοῦ Στρατοῦ τῆς Ἑπτανήσου.

Πρὸς τὴν Εὐγενεστάτην Οἰκογένειαν
τῶν Κομ. Βουλγάρων

Ὅπισθογράφως σᾶς κοινοποιοῦμεν τὸ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου ε. ε. Γ' φηλὸν Βασιλικὸν Διάταγμα, κοινοποιηθὲν ἡμῖν διὰ τῆς ἀπὸ 3 τοῦ παρόντος ὑπ' Ἀριθμ. 26671. Διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν πρὸς γνώσιν σας.

Δέχθητε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἐξαίρετου ὑπολήψεως.

Ὁ Ἀρχηγός

(Τ Σ) Συστρ. Πίσσας

Γεώργιος Α'. κτλ.

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ, ἐκφράζομεν τὴν Βασιλικὴν Ἡμῶν εὐαρέσκειαν πρὸς τὴν Οἰκογένειαν Βουλγάρων διὰ τὸ παρ' αὐτῆς δωρηθὲν καταπέτασμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ὅπως χρησιμεύσῃ διὰ τὸν ἐπὶ τὸ ὀρθόδοξον κατὰ τὴν ἐν τῇ παλαιᾷ φρουρίᾳ Κερκύρας πρώην Ναοῦ τῶν διαμαρτυρουμένων, πρὸς ἐκκλησιασμὸν τῆς φρουρᾶς.

Εἰς τὸν αὐτὸν ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἀθῆναι τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1864

Γεώργιος

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν

Ἀρ. Καρνάλης

(1) Εἶναι οὗτος ὁ καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχων. Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ πρὸς τὴν ἐνεστώσαν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος γειτνιάζουσα ἀγορὰ τῆς πόλεως ὀνομάζεται κοινῶς Πίνιχ, καὶ ὅτι ἡ ἰταλικὴ αὕτη λέξις οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ ὅ,τι καὶ τὸ δημοτικὸν κοινῶς.

Θείσης οἰκοδομῆς, τῇ συνδρομῇ δὲ τῶν χριστιανῶν ἐντοπίων καὶ ἀλλοδαπῶν, τοσοῦτον ἐπροχώρει τὸ ἔργον, ὥστε δύο μὲ-

κωνάρα· ἐνθυμούμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὅτι περὶ τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς ἦτο ἀνάγλυφος κῶνος ἀπηρωρημένος ἐκ σιδηρᾶς βλάβου πεπηγμένης εἰς τὸν τοῖχον οἰκίας τινός. Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἂν ἐκπαλαὶ ὑπῆρχεν ἐκεῖ ὁ κῶνος ἐκεῖνος, ἢ ἂν ἐσχάτως μόνον ἐτεθεῖ, ὡς σύμβολον τοῦ ὀνόματος τῆς Πίνιχ (*). Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι καὶ ἔσω τοῦ θόλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου εὐρέθῃ προστάτως γλυπτὸν μάρμαρον, παριστάνον μορφὴν ἡμίσεως κώνου· τοῦτο δὲ σώζεται νῦν εἰς τινα ἀποθήκην τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος φαίνεται κατασκευασθεῖς ἵνα τεθῇ προσκολλημένος εἰς τὸν τοῖχον (**). Ὁ ἀνάγλυφος οὗτος κῶνος ἔχει ἀναντιρρήτως ἄμεινον σχῆμα μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Κουκωναρίας, ὅπερ ἔφερον ἡ ἐκτὸς τῆς νῦν πόλεως θέσις, ὅπου ἐγείρετο ἡ πρώτη ἐκκλησία τοῦ ἡμετέρου Ἁγίου. Ἄν δέ, ὡς κατὰ τὴν κοινὴν παράδοσιν λέγεται, καὶ ὁ τόπος τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς γειτνιαζούσης ἀγορᾶς ἔφερον ἄλλοτε τ' ὄνομα Κουκωναρία, νομίζομεν ὅτι τοῦτο συνέβη μετὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀνέγερσιν τῆς παρούσης ἐκκλησίας, μεταδοθέντος εἰς αὐτὸν τοῦ ὀνόματος τῆς θέσεως ὅπου ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαία, ὅτε καὶ σύμβολον τῆς ἐγκαταλειφθείσης πρώτης θέσεως, ἡ μαρμαρίνος μορφὴ τοῦ κώνου εἶχε πιθανῶς τεθῇ ὡς κόσμημα εἰς μέρος τι τῆς νέας οἰκοδομῆς, καὶ συνήργησεν εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ ὀνόματος ἐκεῖνου, οὗτινος παρατροπὴ φαίνεται τὸ ξενόφωνον Πίνιχ.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὅσα δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς παρούσης ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν παλαιάν, σημειούσθω ἐν τέλει ὅτι ἐν τῇ καὶ ἀλλαχοῦ μνησθέντι ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ τοῦ 1613, λέγεται ὅτι μέρος τῶν κεραμίδων καὶ τῆς ξυλικῆς τῆς κατεδαφισθείσης ἐκκλησίας, διασωθὲν ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Σταμακίου, ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὑπ' αὐτῶν οἰκοδομηθείσης.

(*) Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κῶνος, περιχρυσοθεῖς, διατηρεῖται ἐν τῇ αὐτῇ θέσει.

(**) Ὁ κῶνος οὗτος εὐρεται σήμερον ἐμπατιγμένος ἐπὶ τῆς οὐρας τῆς παρὰ τὸν Νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας ἀνεγερθείσης οἰκίας τοῦ Ἱερομ. Γεωργίου Βουλγάρων.

I. K. B.

νοι ἱερεῖς, καὶ οὗτοι ὀρθόδοξοι, ἤγουν ἀριερωμένοι εἰς τὴν διηγεῖσθαι καὶ διεξοδικῶς ἐξάσκησιν τῶν θείων τελετῶν, καὶ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἰδίας οἰκογενείας, δὲν ἠδύναντο νὰ παρέξωσι τὴν ἐπὶ τὸ ἔργον ἀπαιτουμένην ἐπιστασίαν. Προθυμούμενοι ὅμως νὰ ἴδωσιν ὅσον οὕτω τὴν πλήρωσιν τοῦ ἔργου, ἀπεφάσισαν αὐτοπροαιρέτως νὰ ἐκλέξωσι τρεῖς ἐπιτρόπους, ἵνα ἔχωσιν οὗτοι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐπιστασίαν τῆς οἰκοδομῆς, πρὸς δὲ μόνον ἐξελέχθησαν, καὶ τὴν διαχείρισιν τοῦ πρὸς τοῦτο διορισθέντος ταμείου, μετὰ τῆς ὀριστικῆς υποχρεώσεως τοῦ νὰ δώσωσι λογαριασμὸν εἰς τοὺς εἰρημένους αὐταδέλφους ἱερεῖς, καὶ οὐδὲν νὰ πράττωσιν ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ, ἄνευ τῆς συναινέσεως καὶ συμμετοχῆς τούτων. Ὅπως δὲ ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν ἀποβῇ μᾶλλον τελεσφόρος, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὸ κῦρος τῆς δημοσίας ἀρχῆς, καὶ ὅπως ἡ τοῦ πράγματος διαχείρισις διενεργηθῇ ἄνευ δόλου, προσέδραμον εἰς τὴν τότε κυβέρνησιν, ἵνα, διὰ τῆς ἐπιδοκιμασίας αὐτῆς, ἐπικυρώσῃ τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην ἐκλογὴν. Πλεῖσται ἐκλογαὶ καὶ ἐπικυρώσεις φαίνονται γενόμεναι κατὰ διαφόρους ἐποχάς, διαφόρων, ἀτόμων, τῇ αἰτήσῃ πάντοτε τῶν εἰρημένων Βουλγάρων, ὡς, λόγου χάριν, κατὰ τὰ ἔτη 1589, Αὐγούστου 8. 1591, Μαρτίου 20. 1594, Μαΐου 25. 1596, Ἰουνίου 1. 1601, Μαΐου 13, καὶ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἰνα δὲ ὁ ἀναγνώστης πληροφορηθῇ περὶ τούτου καταχωρίζομεν ἐνταῦθα μίαν μόνην (1).

(1) Κατὰ τὸν Μαρμαρᾶν ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἐκκλησίας ἐτελειώθη τὸ ἔτος 1589, καὶ τὸ 1590 προστέθη τὸ κωδωνοστάσιον. (Marmora, Ist. di Corfù, σελ. 370 (*)). Ἐν τῷ ἐπισυναπτομένῳ ὅμως ἐγγράφῳ δηλοῦται ὅτι καὶ τὸ ἔτος 1594 ἐξελέχθησαν ἐπιτροπὸι διὰ τὴν οἰκοδομήν. Ὑποθέτομεν λοιπὸν ὅτι τὸ 1589, ἡ οἰκοδομὴ εἶχε προχωρήσῃ μέχρι τοσούτου, ὥστε ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Μαρμαρᾶς θεωρεῖ αὐτὴν τελειωμένην, μ' ὅλον ὅτι πολλὰ ὑπελείποντο

Περιφανεστάτη καὶ Ἐξοχωτάτη Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς 15 Μαΐου 1594 ὁ ποτὲ ἀριστος κύριος Νικόλαος Αὐλωνίτης, παρ' ἡμῶν Ἱερέως παπᾶ Νικολάου καὶ παπᾶ Ἀρτεμίου Βουλγάρων, κτητόρων τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου καὶ Θαυματουργοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐξελέχθη ἐπίτροπος τῆς οἰκοδομῆς τοῦ εἰρημένου ναοῦ, μετὰ τοῦ

ἵνα συμπληρωθῇ τὸ κτίριον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπομένως τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς ἐξηκολούθησεν ἀκόμη.

(*) Περιεργείας χάριν παραθέτομεν· ἐνταῦθα ἐπιγραφὴν χαραχθεῖσαν ἐπὶ μελαίνης πλακῶς ἥτις εὑρεται ἐκτισμένη ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ κωδωνοστασίου, ἀπέναντι τῆς εἰσόδου αὐτοῦ.

D. O. M. F.

Admove venerator oculos
en
Antonii admirandi Girardi
Simulacrum
ipse

Dignitate baylus existens
Corcyram aequitate regens
Religionem pietate movens
Hoc

Pro perennis sui cultus signo
Gloriosissimo Spiridioni

D. D. D.

Anno E Virgineo partu
MDCXLII

(I. K. B.)

ἀρίστου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, καὶ ἐπειδὴ νῦν, διὰ τὸν θάνατον τοῦ εἰρημένου ποτὲ Αὐλωνίτου, δὲν δύναται ὁ κύριος Γάκωδος μόνος νὰ ἐκπληρώσῃ ὅσον ἤθελον δύνασθαι δύο καὶ τρεῖς, ὡς κατὰ τὸ παρελθόν, ἐξελέχθησαν παρ' ἡμῶν ἀπὸ τῆς 20 Μαρτίου 1591, καὶ ἐπεκυρώθησαν, εἴτε παρ' ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, εἴτε παρὰ τῶν ὑμετέρων προκατόχων, καὶ ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εἰρημένου ναοῦ, ἵνα δὲ μάλιστα μὴ ὑποπτέῃ ὁ κόσμος ὅτι τὰ καθημερινῶς ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν πρὸς τὴν εἰρημένην οἰκοδομήσιν ἀφιερούμενα χρήματα, πρὸς ἡμετέραν χρῆσιν μεταποιούμεν, ὅπερ ὑπῆρξε μία τῶν αἰτιῶν, δι' ἧς ἡμεῖς οἱ εἰρημένοι ἱερεῖς, ταπεινότατοι δοῦλοι ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, συνηγάχαμεν ἀπὸ τῆς ἐν ἁρξῆς τῆς εἰρημένης οἰκοδομῆς εἰς τὴν παρ' ἄλλων διαχείρισιν τοῦ πράγματος τούτου· βλέποντες νῦν ἡμεῖς τὴν ἀνάγκην νέας ἐκλογῆς, ἐξαيتούμεθα ὅπως ὑμεῖς, περιφανέστατοι κύριοι, ἐπικυρώσητε ἐπίσης τὴν παρ' ἡμῶν γενομένην ἐκλογὴν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σεβασμίου κυρίου Νικολάου Λουκάνη καὶ τοῦ ἀρίστου κυρίου Περότα Πολίτου, οἵτινες, μετὰ τοῦ ἀρίστου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, τῇ ἀξιοῦντι καὶ προθυμίᾳ αὐτῶν, δὲν θέλουσι λείψῃ νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν συμπλήρωσιν τῆς οἰκοδομῆς, διὰ τῶν ἐν τῷ ταμείῳ εὐρισκομένων χρημάτων, καὶ διὰ τῶν παρὰ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸ ἐξῆς προσφερομένων. Αὕτη δὲ ἡ ἐπικύρωσις νὰ γίνῃ ἐφ' ὅρῳ τοῦ νὰ μὴ δύνανται νὰ πράξωσιν οὗτοι νεωτερισμὸν τινα, ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ, ἅνευ τῆς συναίνεσως καὶ τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν, καὶ νὰ προσπαθῶσι πάντοτε τὴν ὠφέλειαν καὶ τὸ κέρδος αὐτοῦ, καθὼς τῷ ὄντι ἄλλο δὲν ἐπιθυμεῖται, καὶ μετὰ τῆς συνήθους ὑποχρέωσως τοῦ νὰ δίδωσι λόγον τῆς διαχειρίσεώς των, καὶ τοῦ νὰ ὀρκισθῶσι νὰ μὴ λείψωσι τοῦ καθήκοντός των.

Πρὸς δὲ τὴν εὐμένειαν ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, ὑποκλινομεθα. κτλ.

Τῇ α'. Ιουνίου 1596.

Ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τῆς περιφανεστάτης Κυβερνήσεως οἱ ἀνωειρημένοι αἰδέσιμοι Βουλγάρεις, καὶ παρουσίασαν τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν καὶ ἐκθεσιν, ἐξαيتούμενοι τὰ ἐν ἐκείνῃ, ἣν ἰδόντες καὶ ἀναγνώσαντες οἱ περιφανέστατοι κύριοι, καὶ θεωρήσαντες τὸ περιεχόμενον, ἐπεκύρωσαν τοὺς ἀνωειρημένους σεβασμίους κυρίους Νικόλαον Λουκάνην καὶ Περόταν Πολίτην, μετὰ τοῦ σεβασμίου κυρίου Ἰακώβου Τριβόλη, ἐκλεχθέντας ἐπιτρόπους τῆς ἀνωμνησθείσης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, παρεντιθέμενοι τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ἕνεκα τῶν παρὰ τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων ὀφειλομένων ὄρων.

Τελευτήσαντος ἐν τούτοις τοῦ Παπᾶ Νικολάου, ἔμεινε μόνος ὁ Ἀρτέμιος, ὅστις διέταξε καὶ ἐτοιχοκλείσθη ἄνοιγμά τι, ὃν ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου κουβουκλίῳ, θεωρήσας αὐτὸ ἀπρεπές. Ἐπειδὴ δέ, διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως, τῇ αἰτήσῃ τῶν τότε ἐπιτρόπων, ἐπεβλήθη εἰς αὐτὸν ν' ἀποκαταστήσῃ τὸ ἄνοιγμα, ὡς ἦτο προηγουμένως, ἐπέπληξεν οὗτος αὐτοῦ δι' ἀναφορᾶς, τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1604, ἐχούσης ὡς ἐφεξῆς.

Ὅτι οἱ μεγαλοπρεπεῖς κύριοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐξουσίαν, ἵνα ἀπαγορεύσωσιν ἢ προστάξωσιν εἰς ἡμᾶς πράγμα τι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ· εἶναι μάλιστα ὑπόχρεοι, ἐν τῇ περὶ τὴν οἰκοδομήσιν ἐπιστάσι αὐτῶν, νὰ μὴ νεωτερίσωσι τι, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ, ἅνευ τῆς παρ' ἡμῶν ἀδείας, διότι ἡμεῖς ἐξελέξαμεν αὐτοὺς πρὸς ἡμετέραν ἐξασφάλισιν, καὶ πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ κόπου ἡμῶν. κτλ.

Ὡς τε ἀπεφασίσθη ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τὸ ἄνοιγμα μένει εἰσέτι τετοιχισμένον.

Μετέπειτα δέ, τὸ ἔτος 1605, Ἀρτέμιος ὁ Βούλγαρις, κοσμηθεὶς διὰ τῆς ποιμαντικῆς ἀξίας μεγάλου πρωτοπαπᾶ τῆς πόλεως καὶ νήσου, καὶ ἐξακολουθῶν ν' ἀπολαύῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάντων τῶν ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἀπολαυομένων, ἔκρινεν ἀπρεπὲς τὸ νὰ φέρηται ἐν ταῖς λιτανείαις, ὡς ἐγένετο ἕως τότε, τὸ περικλεῆς λείψανον τοῦ Ἀγίου εἰς τὰς ἀγκάλας ἑνὸς μόνου ιερῶς ἀσκεπῆς, διὸ καὶ τὸ σεπτὸν αὐτοῦ πρόσωπον, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν λαμπάδων καὶ τῶν θυμιαμάτων, εἶχε γίνεαι μυρωπὸν, ὡς σήμερον φάνεται. Κοινοποιηθέντος δὲ τοῦ εὐσεβοῦς τούτου στοχασμοῦ τῆς αὐτοῦ αἰδουσιμότητος, ἡ ἰδιαιτέρα εὐλάβεια Θωμᾶ τοῦ Μοτζάνεγχα, ἐκ Κύπρου τὸ γένος ἔλκοντος, συνέδραμεν ὅπως φερθῇ ἐκ Βενετίας ἡ χρυσταλλίνη θήκη, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐκτίθεται κατ' ἔτος τὸ ἑνδοξον λείψανον, τρεῖς μὲν ἡμέρας κατὰ τὴν ἱσράν τοῦ Ἀγίου εὐορίαν, τέσσαρας δέ, κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Μεγάλου Πάσχα, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ὡς προσδιορίζεται διὰ τῆς ἀνωμνησθείσης διαθήκης τῆς αἰοδήμου Ἀσιμίνης Βουλγάρως· ἔτι δὲ κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, καθ' ἣν γίνεται λαμπρὰ λιτανεῖα κύκλῳ τῆς πόλεως, εἰς ἀνάμνησιν τῆς λυτρώσεως ἐκ τῆς πανώλους, ἐξ ἧς ἐκινδύνευσεν νὰ ἐξολοθρευθῇ ὁ εὐσεβὴς αὗτος λαός (1). Εἰς πάσας δὲ τὰς τε-

(1) Καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, περὶ τῆς ἐτησίου λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τὴν ἀναφορὰν τῶν Συνδίκων καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως Κερκύρας. Τὸ Ἰταλικὸν κείμενον ἐξεδόθη ἐν τῇ Βενετῶν τυπωθῆντι βιβλίῳ περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου καὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων. Per la Famiglia Bulgari juspatronaria della Chiesa e Glorioso Corpo di San Spiridion in Corsù. Al Taglio.

Περιφανιστάτη Κυβέρνησις Κερκύρας.

Ἀφ' οὗ κατὰ διαταγὴν ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, ἐτελέσθη πάνδημος λιτανεῖα μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, τὴν

λετὰς ταύτας παρευρίσκονται καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς κυβερνήσεως, πολλοίς καὶ ὁ λατῖνος Ἀρχιεπίσκοπος, πρὸς τοὺς ἁ-

παρελθούσων Κυριακῶν τῶν Βαΐων, ἕνεκα τῆς πανώλους ἥτις εἶχεν ἐν σκῆψῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ θαυμασίως, διὰ τῆς χάριτος Κυρίου τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς μεσιτεύσεως τοῦ πολυτιμωτάτου καὶ ἱερωτάτου τούτου λειψάνου τοῦ ρηθέντος Ἀγίου, ἔπαυσε, καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ ἡλευθερώθημεν· ἐπειδὴ εἶναι νῦν πρέπον νὰ ἐξακολουθῇ ἡ τέλεσις τῆς ρηθείας λιτανείας, κατὰ πᾶν ἔτος, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἵνα ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον, οἰκισθῇ ἡλικίας ὅντα καὶ ἐσόμενον, τηρηθῇ ἐν τῇ μνήμῃ τὸ μέγα θαῦμα τοῦ ἡύλογημένου τούτου Ἀγίου, καὶ ἡ ρηθεῖσα λιτανεῖα νὰ τελεῖται μετὰ τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ τὸ ρηθὲν ἀγιώτατον λείψανον νὰ διέρχεται τὰ μέρη τῆς πόλεως, ὡς ἐγένετο τότε, ἀρχομένης τῆς ρηθείας λιτανείας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου μέλλει νὰ τελεωθῇ. Ζητοῦμεν ἡμεῖς οἱ Συνδικοί, ἐν ὀνόματι τῆς ἐντιμωτάτης ταύτης Κοινότητος, ἀφωσιωμένης δούλης ὑμῶν, περιφανέστατοι κύριοι, νὰ εὐκρεστηθῇτε νὰ διατάξητε, νὰ τελεῖται ἡ λιτανεῖα αὕτη καθ' ὃν τρόπον ἐτελέσθη τότε, εἰς δόξαν Κυρίου τοῦ Θεοῦ, εἰς τιμὴν τοῦ ρηθέντος Ἀγίου Σπυρίδωνος, καὶ πρὸς διάσωσιν τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας.

Ἰνα δέ, κατ' οὐδένα καιρὸν, οὐδεμία τῶν ἀδελφοτήτων ἐκείνων, αἵτινες συνεκρότησαν ἤδη τὴν λιτανεῖαν, δυνηθῇ νὰ ἀποσυρθῇ καὶ προσφασθῇ, ν' ἀποφανθῇτε, ὑποχρεοῦντες αὐτὰς εἰς τὴν ρηθεῖσαν λιτανεῖαν, κατὰ τὴν ἀγιωτάτην ἐκείνην ἡμέραν, ἐπὶ ποινῇ εἰς οἰκονόμῃ τῶν αὐτῶν ἀδελφοτήτων ἥθελε παρακούσῃ, δουχάτων εἰκοσιν, ἅτινα θέλουσι ληφθῇ ἀπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τεθῇ εἰς τὸ ταμεῖον τῶν οἰκοδομῶν τοῦ ρηθέντος Ἀγίου.

Τὸ ἀγιόγραφον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος — Τὸ ἀγιόγραφον τῶν ραπτῶν — Τὸ ἀγιόγραφον τῶν ὑποδηματοποιῶν — Οἱ ἀδελφοὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Σπηλαιωτίσσης. Οἱ ἀδελφοὶ τῆς Δεσποίνης ἡμῶν τῆς Ἀντιβουνιωτίσσης — Τὸ ἀγιόγραφον τοῦ Ἀγίου Νικολάου — Ὁ Αἰδουσιμώτατος Πρωτοπαπᾶς μετὰ τοῦ Κλήρου αὐτοῦ.

Τῇ 21 Ἰουνίου 1630.

Ἡ περιφανιστάτη Κυβέρνησις ἐδρεύουσα κτλ. Θεωρήσαντες τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν, γενομένην παρὰ τῶν ἐντιμωτάτων κυρίων Συνδικῶν τῆς

ποιούς, ὡς καὶ πρὸς τὸν Πρωτοπαπᾶν καὶ τὸν κληρὸν, διανέμονται κηρία, ὡς ἐπίσης, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1658, εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, δικαστάς, συνδίκους καὶ διερμηνέα. Οὐδεμία δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γίνεται τελετή, φθάουσα εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀνωμνησθεισῶν, διὰ τὴν ἀνέκφραστον εὐλάβειαν, ἣν οἱ πιστοὶ τρέφουσι πρὸς τὸ λείψανον τοῦ θαυματουργοῦ ἐκεῖνου προστάτου οὐχὶ μόνον τῆς Κερκύρας, ἀλλὰ παντὸς τοῦ στόλου, καὶ ἀπάσης τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χριστιανοσύνης, ὡς μαρτυρεῖται διὰ τοῦ πλήθους τῶν εἰς τὸν περικλεῆ ἐκεῖνον ναὸν προσφερομένων δώρων, καθ' ἃ ὑπερτεροῦσι μεγάλως οἱ ἀλλοδαποί, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Βενετικῆς εὐγενείας, ἐπειδὴ οὔτε ἀρχηγὸς κατὰ θάλασσαν, οὔτε ἀντιπρόσωπος κατὰ γῆν ὑπάρχει, μὴ εἰς τὸν Σπυρίδωνα ἀφιερῶν ταπεινῶς τ' ἀναθήματα.

Εἰς τὰς λιτανείας φέρεται συνήθως τὸ θαυματουργὸν τοῦ Ἀγίου λείψανον ὑπὸ τεσσάρων ἱερέων, ὧν δύο μὲν κτήτορες, δύο δὲ μοναχοὶ τῆς τάξεως τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ὡς μετέπειτα προσδιωρίσθη διὰ θεσπίσματος τῆς κυβερνήσεως, τοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου, τὸ ἔτος 1639, τῇ 8 Ἀπριλίου, ὡς ἔπεται.

Οἱ περιφανέστατοι κύριοι ἀπεφάνθησαν, ὅτι κατὰ τὰς λιτανείας τὸ ἅγιον λείψανον θέλει ἀῖρεσθαι καὶ φέρεσθαι ὑπὸ δύο

μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος, οἱ περιφανέστατοι κύριοι πρεδέχθησαν καὶ ἐπεδοκίμασαν αὐτήν, ὡς ἔχει καὶ ὑπάρχει, ἀποφαινόμενοι, ἵνα κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ παντὸς τελεῖται ἡ λιτανεία πανδήμως καὶ μετὰ τῶν ἀδελφοτήτων ὡς ἐν τῇ αὐτῇ αἰτήσῃ δηλοῦται.

Ἰωάννης Προϋλῆς Βάσιλος.

Νικόλαος Ζάνης Σύμβουλος.

Ἰάκωβος Δὲ Ρίβα Σύμβουλος.

αἰδεσίμων ἱερέων, κτητόρων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ δύο ἱερομονάχων, διαφωνοῦντος ὁμῶς τοῦ περιφανεστάτου κυρίου συμβούλου Φαλερίου, ὅστις ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν τῶν ἱερομονάχων, ἕνεκα τοῦ πατρωνικοῦ δικαιώματος τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων.

Ἡ ἀπαίτησις αὕτη τῶν μοναχῶν, τοῦ νὰ φέρωσι τὸ ἅγιον λείψανον εἰς τὰς λιτανείας, στηρίζεται εἰς τὴν ἀξίωσιν, ὅτι δὴθεν ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ἀνῆκεν εἰς τὴν μοναχικὴν τάξιν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου. Ἀλλ' ἀπατῶνται κατὰ τοῦτο, διότι ὁ ἡμέτερος Ἅγιος, ὅτε παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, συγκροτηθεῖσαν τὸ Σωτήριον ἔτος 325, ἦτο ἤδη γέρων, ὡς μαρτυροῦσιν ὁ Ρουφῖνος καὶ ὁ Σωζόμενος, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν καθιδρύθη ἡ μοναχικὴ τάξις τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, μεταλλάξαντος τὸν βίον τοῦτον τὸ Σωτήριον ἔτος 378, ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Πιθανώτερον ἔτις ἤθελε δυνηθῇ τις νὰ θεωρήσῃ τὸν Σπυρίδωνα ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τοῦ συγχρόνου αὐτοῦ ἀναχωρητοῦ Παχωμίου, λαβόντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὡς περ ποτὲ ὁ Μωϋσῆς, θεῖους νόμους, περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ὡς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀναφέρει καὶ ὁ Σούριος.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Τὸ δὲ ἔτος 1608, κυβερνήσας ὡς ἀγαθὸς ποιμὴν τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὁ Ἀρτέμιος, πλήρης ἐτῶν, ἐκλήθη παρὰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ· κατέλιπε δὲ τρεῖς υἱούς, Χριστόδουλον, Πέτρον καὶ Οὐῆκτορα, καὶ τοὺς τρεῖς λαϊκούς, ὥστε ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Βουλγάρων διέλιπον ἡ ἱεροσύνη, μέχρι τοῦ ἔτους 1617, καὶ ἠναγκάσθησαν οἱ κτήτορες νὰ ἐκλέξωσιν ἐφημέριον τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἀλλότριον τῆς οἰκογενείας των. Συνέβη δὲ τότε εἰς αὐτούς, ὡς περ ἀναγινώσκομεν περὶ τοῦ Λάκωνος παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ.

« Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τυ φάγωντι » (1).

Ὁ ἐφημέριος οὗτος, τῇ εἰσηγήσει τῶν φθονούντων τὸ πολύτιμον πατρωνικὸν δικαίωμα τῶν Βουλγάρεων, προὐκάλεσε διενέξεις, ὅθεν προήλθον δύο σοβραὶ εἰς τοῦτο ζημίαι· ἡ πρώτη ὑπῆρξεν, ὅτι ἀπῆρτήθη ἕκτοτε, διὰ τοὺς γινομένους ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου, ἡ παρὰ τῶν κυβερνητῶν τῆς πόλεως ἐπικύρωσις, ὥστε οἱ ἐκλεγόμενοι ὄφειλον πάντοτε νὰ ἀρέσκωσιν εἰς τοὺτους. Ἡ ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν κτητόρων καὶ τοῦ ἀλλοτρίου ἐφημερίου διενέξεως ἀποφασίς εἶναι ἡ ἐξῆς.

Τῇ 30 Ἰανουαρίου 1615.

Ἡμεῖς, περιφανεστάτῃ Κυβέρνησις, καὶ ὁ περιφανέστατος Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος, ἀπόντος τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυρίου συμβούλου Φαλερίου. Ἀκροασθέντων ἐν συζητήσει, ἀφ' ἐνὸς μὲν τοῦ κυρίου Χριστοδούλου Βουλγάρεως, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ ὁμοδίκων, ἀφ' ἐτέρου δὲ τοῦ αἰδесиμού παπᾶ Δημητρίου Δούση. κτλ. Ὁ περιφανέστατος Βάσιλος καὶ ὁ περιφανέστατος κύριος Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος ἀπεφάσισαν νὰ μείνωσιν οἱ κύριοι Βουλγάρες καὶ ὁμοδικοὶ, κύριοι τοῦ πατρωνικοῦ δικαίωματος, ὀφείλοντες ὅμως νὰ ἐκλέξωσιν ἱερέα, ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ, ἐντὸς προθεσμίας δεκαπέντε ἡμερῶν, ἐπιδοκιμασθησόμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν περιφανεστάτων κυρίων. Μὴ εὐρισκομένου δὲ ἱερέως, κατ' ἀρέσκειαν τῶν αὐτῶν περιφανεστάτων κυρίων, ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ αὐτὸς αἰδεσίμος Δούσης ἐφημερεύων ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ. Διαδηλοῦται δέ, ὅτι ὁ περιφανέστατος κύριος σύμβουλος Λιπαμάνος δὲν συμμορφοῦται πρὸς ταῦτα, γνωμοδοτῶν τὴν παραδοχὴν τῆς αἰτήσεως τῶν εἰρημένων Βουλγάρεων.

(1) Θεοκρίτ. Βιβύλλ. ε'. στίχ. 38.

Τῇ 2 Φεβρουαρίου, τοῦ ἔτους 1615, Χριστόδουλος ὁ Βούλγαρις, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοδίκων του, ἐνεφανίσθη καὶ ἐζήτησε νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐκκαλεῖται πρὸς τὴν ὑπερέραν ἀρχὴν κατὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ προβῇ τότε ἡ ἐκκλησίς, καὶ ἐπειδὴ ἐντοσούτῳ ὁ Πέτρος, εἰς τῶν ἀδελφῶν Βουλγάρεων, ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸν ἱερατικὸν βαθμόν, ἠναγκάσθη καὶ οὗτος, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως, νὰ ἐπιδοκιμασθῇ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅμως, ὅτι ὁ ξένος ἐφημέριος εἶχε τὰς ἀποφορὰς περιορισμένας καὶ προσδιωρισμένας, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ συμβολαίου τῆς 27 Αὐγούστου 1613, ἐν ταῖς πράξεσι Φραγκίσκου Βρισινιώτη συμβολαιογράφου. Πέτρος ὁ Βούλγαρις, ὅμως, ὡς πατέρων, ἔγινε παραδεκτὸς μετὰ ἐξουσίας ν' ἀπολαύῃ αὐτὰς πληρέστατα, ὡς ἀληθὴς κτήτωρ. Ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως εἶναι ἡ ἐξῆς.

Ἡμεῖς, Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας, Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος.

Ἐπειδὴ οἱ ὁμόδικοι τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρεων, ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, ὡς κτήτορες τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, ἐξέλεξαν τὸν αἰδεσιμώτατον παπᾶ Πέτρον Βούλγαριν, ἓνα τῶν αὐτῶν ὁμοδίκων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν γενομένων σημειώσεων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καγκελλαρίᾳ, ἐπίσης δυνάμει τῆς ἡμετέρας προκηρύξεως, καὶ ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἐπιδοκιμάζεται πάντοτε ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Αὐτοῦ Γαληνότητος ἡ παροῦσα καὶ πᾶσα ἄλλη ἐκλογή, γνωρίζοντες ὅμως ἡμεῖς πόσον δικαίως καὶ ἐλλόγως ἔγινεν ἡ παροῦσα, τόσον διὰ τὰ ἐντιμὰ καὶ ἄξια προσόντα τοῦ ἐκλελεγμένου, ὅσον διότι εἶναι οὗτος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τοσοῦτον ἀξιωμαθὸς καὶ ἐνδιαφερομένης περὶ τοῦ λειψάνου, λόγος μόνος δυνάμενος καὶ ὀφείλων πάντοτε νὰ παρακινήσῃ ἕκαστον νὰ προτιμήσῃ τοῦτον τῆς οἰκογενείας ὑπὲρ πάντα ἄλλον, διὰ τοῦτο παρε-

δέχθημεν, ἐπεδοκιμάσαμεν καὶ ἐπεκυρώσαμεν τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀπολαύῃ ὅλας αὐτὰς τὰς ὠφελείας, τὰς χρήσεις καὶ τὰς ἀποφορὰς, ὅσαι προσήκουσι καὶ ἀνήκουσιν εἰς ἀληθῆ κύριον καὶ ἐφημέριον, καὶ ὡς ἀπήλαυσαν πάντοτε οἱ ἄλλοι προκατόχοι καὶ πρόγονοι αὐτοῦ· βέβαιον ὄντες, ὅτι παρ' αὐτοῦ θέλει ἐκτελεῖσθαι ἡ ἔντιμος λειτουργία τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ τῶν θείων ἱερουργιῶν, ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ εἰς τὴν μεγάλην εὐλάβειαν, ἣτις διηνεκῶς ἐξασκεῖται ἐν αὐτῇ. Διατάττομεν δὲ εἰς τὸν αἰδέσιμον πατῆρ Διμήτριον Δούσην, πρώην ἐφημέριον, νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν εἰρημένον αἰδέσιμον Βούλγαριν πάντα τὰ ἄμφια καὶ πᾶν ὅ, τι ἀνήκει εἰς τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν, ἅτινα παρεδόθησαν εἰς αὐτόν, ὑπὸ τῶν σεβασμιῶν κυρίων ἐπιτρόπων, διαταγῇ τῶν ἡμετέρων προκατόχων, δίδοντες εἰς τὸν εἰρημένον Δούσην τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἐδόθη τῇ 3 Μαρτίου 1617.

Ἱερώνυμος Λορεδάνος, Βασιλεὺς.

Ἀντώνιος Κιουρῆν, Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος.

Βικέντιος Βραχαδίνος, Σύμβουλος.

Ὁκταβιανὸς Βατάλιας, Σύμβουλος.

Νικόλαος Καβοδίστριας, φύλαξ.

Δὲν ὑψοχριστήθη ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων διὰ τοῦ θεσπισμῆτος τούτου, καὶ τοι παραχωροῦντος τὴν ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν ὠφελειῶν, καὶ ἀποφορῶν, ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτῆς ἀπολαυομένων. Προσέχθη λοιπὸν ἡ ἐκκλησία ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Ἰούστου Ἀντωνίου Βελενίου, καὶ ἐν δικαστικῇ συζητήσει, μετὰ τοῦ δημοσίου συνηγόρου, ἐπεμβάντος ὑπὲρ τῶν κυβερνητῶν, ἐπέτυχεν ἡ οἰκογένεια αὕτη τὴν ἀκύρωσιν τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως, καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ πατρωνικοῦ δικαιώματος τῶν Βουλγάρων, ἀναγνωρισθέντος

ἐλευθέρου, ἀπολύτου καὶ ἀνεξαρτήτου, ἐπειδὴ σκοπὸς τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας εἶναι ν' ἀπολαμβάνῃ ἕκαστος ἐλευθέρως ἐν τῷ κράτει αὐτῆς τὰ ἑαυτοῦ. Ἡ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἐξῆς.

Τῇ 18 Δεκεμβρίου 1621 ἔ. ν. Κερκύρα.

Ὁ περιφανέστατος καὶ ἄριστος κύριος Ἰούστος Ἀντώνιος Βελένιος, Γενικὸς Προβλεπτὴς τῆς Ἰστρίας, Δαλματίας καὶ Ἀλβανίας ἐν τῷ Κόλπῳ, καὶ τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, μετ' ἐξουσίας Γενικοῦ κατὰ θάλασσαν Καπιτάνου, ἐδρεῖων κτλ. Ἀκούσας ἐν δικαστικῇ συζητήσει, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν κύριον Χριστόδουλον Βούλγαριν, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, ἀδελφῶν καὶ ἄλλων ὁμοδίκων τῆς πατρωνείας τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, αἰτοῦντα τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς περιφανεστάτης Κυβερνήσεως, Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου, τῆς 30 Ἰανουαρίου 1615, κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο (διότι κατὰ τὸ λοιπὸν ἡ εἰρημένη ἀπόφασις διακρατεῖ τὴν οἰκογένειαν ἐν τῷ δικαιώματι αὐτῆς) ἐνόησεν οἱ εἰρημεῖοι περιφανέστατοι κύριοι ἐπιφυλάττουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἐπιδιοικησίαν τοῦ ἱερέως· μὴ συμμέσφουμένου εἰς ταύτην τοῦ περιφανεστάτου συμβούλου Λιπαράνου, καθὸ ἀποφάσεως ζημιούσης τὰ δικαιώματα τῶν Βουλγάρων, ἅτινα οὗτοι ἔχουσιν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ· ἀφ' ἐτέρου δὲ ἀκούσας τὸν ἄριστον δημοσίον συνήγορον, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς εἰρημένης περιφανεστάτης Κυβερνήσεως, ζητοῦντα τὴν ἐπικύρωσιν τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, διὰ τοῦς ἐπιφερθέντας καὶ ἀναφερθέντας λόγους καὶ αἰτίαι· Θεωρήσας τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν μετὰ τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐπικαλεῖται· Θεωρήσας μίαν κλήσιν διὰ κηρύξεως, γενομένην, αἰτήσας τῶν εἰρημένων κυρίων Βουλγάρων, ἐν ὀνόματι, ὡς ἀνωτέρω, πρὸς πάντας τοὺς δυνάμενους νὰ ἐνδιαφέρωνται ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀπόφασιν· Θεωρήσας ἐγγραφά τινα περὶ τόπων ἀποκτηθέντων ὑπὸ τοῦ ποτὲ Σταματίου Βουλγάρου, ἐν ὁ-

νόματι τῆς ἐκκλησίας, ὡς κτήτορος καὶ οἰκοδομητοῦ αὐτῆς, ὅπου αὕτη τὸ πρῶτον ὑπῆρξεν, γενόμενα τὸ 1541, Νοεμβρίου 16, παρὰ τῷ κυρίῳ Πέτρῳ Βραγιανίτῃ συμβολαιογράφῳ, καὶ τὸ 1543, Ἰουνίου 27, παρὰ τῷ κυρίῳ Ματθαίῳ Παρυστάτῃ συμβολαιογράφῳ. Θεωρήσας τὰ δελτία τῆς παραδόσεως τοῦ γηπέδου, ὅπου, κατὰ τὸ παρόν, εἶναι οἰκοδομημένη ἡ ἐκκλησία, ἐγερεῖσα κατ' ἀρχάς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἱερέως ἐκ σανίδων, παραδόσεως γενομένης, ἀντὶ τοῦ τόπου τῆς ἤδη καταστραφείσης, εἰς τοὺς αἰδεσίμους ἀδελφούς παπᾶ Νικόλαον καὶ Ἀρτέμιον Βουλγάρεϊς, μετὰ τὴν νέκν ὀχύρωσιν, τὴν γενομένην, κατὰ τὸ 1577, τῇ 4 Δεκεμβρίου. Θεωρήσας ἐπίσης πολλὰ ἄλλα ἔγγραφα, προσαχθέντα ὑπὸ τῶν μερῶν, ἐν τῇ συζητήσει, δι' ὧν ἀποδεικνύεται τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα τῶν εἰρημένων Βουλγάρεων, τόσον ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ἁγίου λειψάνου, ὅσον ἐπὶ τῶν γηπέδων καὶ οἰκοδομῶν τῆς ἐκκλησίας, καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ διηνεκῆ κατοχὴν καὶ κυριότητα ἐπιβεβαιωθεῖσαν ὑπὸ δημοσίων ἐπικυρώσεων. Η' περιφανεστάτη αὐτοῦ Ἐξοχότης ὅσα δεῖ ἰδῶν, κτλ. ἡκύρωσε τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν τῆς 13 Ἰανουαρίου κατὰ τὸ μέρος ὅπου ἡ περιφανεστάτη Κυβέρνησις, Προβλεπτὴς καὶ Καπιτάνος, ἐπιφυλάττει εἰς ἐαυτὴν τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παρὰ τῶν κτητόρων ἐκλεγομένου ἱερέως, ὁρίζουσα ν' ἀφίνεται πάντοτε εἰς τοὺς κτήτορας ἐλευθέρᾳ καὶ ἀπόλυτῳ ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἱερέως, ὅνευ ἄλλης ἐπικυρώσεως.

Ἰούστος Ἀντώνιος Βελένιος, Γενικὸς Προβλεπτὴς.

Ἰωάννης Βαπτιστὴς Μαρτινέλλης,

Βοηθὸς τῆς Γραμματείας.

Τοιοῦτοτρόπῳ ἱκανοποιηθείσης τῆς πρώτης κατὰ τοῦ κητορικοῦ δικαίωματος ἐπιφερθείσης ζημίας, ἔμεινεν ἡ δευτέρα, ἡγουν ἡ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπικύρωσις τῶν ἐπιτρόπων,

οἵτινες, εἰσαχθέντες τῇ 5 Μαρτίου 1613, ἐπεκυρώθησαν τῇ 17 Μαΐου ὑπὸ τῆς ἐξουσίας, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἱερεὺς τῆς οἰκογενείας, καὶ ὅτι ἐκ τούτου, ὡς ἐλέγετο, οἱ λαϊκοὶ ἀπῆλθον τὰς ἀποφοράς τῆς ἐκκλησίας, αἵτινες, ὑπὸ τῶν Συνδικῶν διατάξουν καὶ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, προσδιορίζονται εἰς μόνον τοὺς κληρικούς. Διεταίνετο δὲ περὶ τούτου ἡ τότε κυβέρνησις, « ὅτι ἤθελε νὰ ἄρῃ τοιαύτην κατάχρησιν, » οὐχὶ ἐπ' ἄλλῳ δικαίωματι, ἐξουσίᾳ ἢ δικαιοδοσίᾳ, ἀλλὰ μόνον ὡς κυβέρνησις καὶ φύλαξ τῆς πόλεως ἀπάσης ». Αὗται εἶναι λέξεις τοῦ ἐντάλματος τῆς 18 Φεβρουαρίου 1613 (1). Ἐπὶ δὲ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων ἔλεγε τὰ ἑξῆς. « Ὅτι διὰ τῆς ἐξουσίας ἣν ἔχει (ἡ κυβέρνησις) ἐπὶ τοῦ » ἀνατολικοῦ θρησκευματος, συμφώνως μετὰ τῶν συνταγμάτων » τῶν τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ τῶν θεσπισμάτων τῶν ἱερῶν » καὶ ἁγίων Συνόδων, τῶν ἀφορώντων τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, » καὶ ἰδίως, συμφώνως μετὰ τοῦ θεσπίσματος τῆς πρώτης ἐν » Νικαίᾳ Συνόδου, ἐνθα παρευρίσκετο καὶ οὗτος ὁ Ἅγιος Πα- » τὴρ, μεταξὺ τῶν συγκροτησάντων αὐτὴν τριακοσίων δεκα- » οκτῶ Ἀγίων Πατέρων. Θεωροῦντες βέβαιον ὅτι ὁ, περ ἐπε- » δοκίμασε καὶ διέταξεν, ὑπάρχων ἐπὶ γῆς, νῦν ἐν τοῖς οὐ- » ρανοῖς ἐπιθυμεῖ νὰ γινώσκῃ ἐκτελούμενον, καὶ πολλῶ μᾶλ- » λον πιστεύοντες ὅτι ἐν ᾧ ὁ Ἅγιος ὕψωσε τὴν φωνὴν αὐ- » τοῦ, λέγων γένοιτο, γένοιτο, ὅτε ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκείνῃ » Συνόδῳ ἀνεθεματίζοντο ὅσοι λαϊκοὶ ἐλάβανον καὶ μετέβαλ- » λον εἰς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν τὰς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς » τοὺς Ἀγίους αὐτοῦ προσφερομένας ἐλεημοσύνας, πρὸς συν- » τήρησιν τῶν ἱερῶν, τῶν τελούντων τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, » καὶ μεταδιδόντων τὰ ἅγια μυστήρια, νομίζομεν ἡμᾶς ὑπο-

(1) Δι' οὗ πιθανῶς διετάτατο ἡ τῶν ἐπιτρόπων ἐκλογὴ.

» χρεωμένους νὰ παρέξωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν, ἵνα ἡ φωνὴ ἐκεῖ-
» νη ὑπακουσθῇ » (1).

Τίς δὲν βλέπει, ὅτι, ἀφ' οὗ ὑπάρχουσι νῦν ἱερεῖς τῆς οἰκο-
γενείας, ἄνευ ἀνάγκης τῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπικυρώσεως,
ἀλλ' αὐτοδικαίως, δυνάμει τῆς πατρωνείας αὐτῶν, ὑπηρετοῦν-
τες τὸν σεπτὸν ἐκείνον ναόν, καὶ ἀόκνως τελοῦντες τὰς ἱεράς
ἀκολουθίας, ἔπαυσεν πλέον ἢ κατὰχρησις τῶν λαϊκῶν, οἵτινες
ἀρκοῦνται μόνον, πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίωματος αὐτῶν,
εἰς τὸ ἐτησίως πρὸς αὐτοὺς στελλόμενον κηρίον, τὴν ἡμέραν
τοῦ Ἀγίου καὶ Μεγάλου Σχεβάτου, παρὰ τῶν ἐφημερίων τῆς
ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ἡ κατὰχρησις παύει καὶ
ὁ λόγος τοῦ ἕνεκα αὐτῆς γενομένου διορισμοῦ τῶν ἐπιτρόπων;

Παράδοξον εἶναι, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποπειρῶνται νὰ
καταντήσωσι τοὺς ἐφημερίους κτήτορας εἰς θέσιν κατ' οὐδὲν
διάφορον ἐκείνης εἰς ἣν ἤθελεν εὐρεθῇ οἷος δῆποτε ἱερεὺς ξέ-
νος, οὐδὲν δικαίωμα ἔχων, μάλιστα εἰς θέσιν χειροτέραν τῶν
ξένων ἱερέων, ἐν ᾧ αἱ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχουσαι ἐκκλη-
σίαι καὶ μοναί, ὑπὸ τὴν πατρωνείαν τοῦ δημοσίου, καίτοι ἔ-
χουσαι σημαντικὰ εἰσοδήματα, διανέμονται εἰς τούτους παρὰ
τοῦ Κράτους, καὶ ἀπολαύουσι πληρέστατα ταῦτα, ἕνεκα μόν-
ον τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν προνομίου, ἂν καὶ μὴ κτήτορες ἄλ-
λὰ ξένοι.

Δὲν ἠδύναντο ἐπομένως οἱ κτήτορες νὰ ὑποφέρωσι σιωπη-
λῶς τοιαύτην δευτέραν ζημίαν, οὐχ' ἥττον μεγαλητέραν τῆς
πρώτης, καὶ ἐπομένως ἐκκαλέσθησαν πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἀρ-
χὴν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ἰανουαρίου
1615, ἐμφανίσεώς των.

(1) Ἠδύναντο ἐναυθῆ ὁ συγγραφεὺς νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι οὐδὲν περὶ
τοῦ θεσπίσματος τούτου γνωρίζεται ὑπάρχον εἰς τὰς πράξεις τῆς πρώ-
της ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.

Μέχρι τοῦδε μεταφράσαμεν πιστῶς τὸν συγγραφέα τῆς πε-
ρουσίας ἐκθέσεως· ἐντεῦθεν ὅμως εἰς τὰς ἐπομένους πέντε ἢ θ',
σελίδας εἰσχωρεῖ οὗτος παντάπασι εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ δι-
καστικοῦ ἀντικειμένου τῆς τῶν κτητόρων πρὸς τοὺς ξένους ἐπι-
τρόπους καὶ πρὸς τὴν ἐγγχώριον κυβερνήσιν διενέξεως, ὅπερ
δὲν εἶναι πλέον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ἡ μακροχρόνιος ἐκείνη διέ-
νεξις πρὸ πολλοῦ ἐλύθη. Ἡμεῖς λοιπὸν θέλομεν σημειώσαι μόνον,
ὅτι ἀφοῦ ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων ἐπὶ πολλὰ ἔτη
διὰ τῆς νομιμότητος ἐπροσπάθησε νὰ καταπαύσῃ τὴν κυβερνη-
τικὴν ἐπέμβασιν καὶ τὰς ἀξιώσεις τῶν ξένων ἐπιτρόπων, δι' ὧν
προσεκρούετο καιριώτατα τὸ κτητορικὸν αὐτῆς δικαίωμα, ἀπέ-
λαβε τέλος δικαιοσύνην. Καὶ πρῶτον, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1679,
ὁ Γενικὸς Προβλεπτὴς Ἀνδρέας Κορνάρος, ἐπιτετραμμένος πα-
ρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα, διὰ θεσπίσματος κανονίζοντος
τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος, διέτα-
ξε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, νὰ προστεθῇ εἰς τοὺς τέσσαρας ξένους
ἐπιτρόπους ἕτερος, λαμβανόμενος ἐκ τῶν μελῶν τῆς οἰκογε-
νείας τῶν κτητόρων, ἄνευ τῆς συμμεθέξεως τοῦ ὁποίου οὐδὲν
νὰ δύνανται οἱ τέσσαρες νὰ πράξωσιν· ἀπαγορεύων ὅμως καὶ
εἰς τὸν ἐπίτροπον Βούλγαριν πᾶσαν οἰκονομικὴν διαχείρισιν.
Μετὰ ταῦτα ὁ Γενικὸς Προβλεπτὴς τῆς θαλάσσης, μετ' ἐξου-
σίας Γενικοῦ Καπιτάνου, Αὐγουστίνος Σαγρέδος, διὰ Ἀποφάν-
σεως τῆς 5 Ἰουλίου 1711, προσθέτων ἄλλας περὶ τῆς ἐκκλη-
σίας διατάξεις, περιώρισεν εἰς δύο μόνους τὸν ἀριθμὸν τῶν
ξένων ἐπιτρόπων, ἐκλεγομένων μὲν ὑπὸ τῶν κτητόρων, ἐπι-
κυρουμένων δὲ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Τροπολογηθείσης βρα-
δύτερον τῆς Ἀποφάνσεως ταύτης, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1721,
ἐξησφαλίσθη εἰς τοὺς κτήτορας τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποφασί-
ζωσιν αὐτοί, καὶ οὐχὶ οἱ ἐπίτροποι, περὶ παντὸς μέτρου ἀπαι-
τουμένου πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱεροπραξιῶν καὶ πρὸς τὴν

συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας, τῇ ἐπικυρώσει ὅμως τῆς κυβερνήσεως (1). Ἐν τούτοις, αἱ παρ' αὐτῆς γενόμεναι πρὸς τὸ κράτος σημαντικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ θυσίαι ἐνεθάρρουν τὴν οἰκογένειαν τῶν Βουλγάρων νὰ προστρέξῃ πρὸς τὴν κυρίαρχον ἐξουσίαν παρAPONΟΥΜΕΝΗ κατὰ τῶν καταχρήσεων, δι' ὧν συχνάκις προσεβλήθη τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα, καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἔγγραφον, ἐξ ἑνδεκα κεφαλαίων συνιστάμενον, καὶ περιέχον τὰ προνόμια ὑπὲρ ὧν ἐζήτηι αὕτη τὴν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐξασφάλισιν· καὶ ἔτυχε, τῷ ὄντι, τῆς ἐπικυρώσεως αὐτῶν, παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, διὰ Δουκικῶν γραμμάτων τῆς 11 Ἰουλίου 1750, δημοσιευθέντων ἐν τῇ πόλει τῆς Κερκύρας παρὰ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ, τῇ 25 Μαΐου 1751, προστατομένης τῆς ἐν παντὶ χρόνῳ πλήρους καὶ ἀκριβοῦς αὐτῶν τηρήσεως. Μεταξὺ τῶν προνομίων τούτων, ἅτινα τοιοῦτοτρόπως ἐλάμβανον ἐπίσημον καθιέρωσιν, ἀνεγνωρίζετο ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος εἶχε διακηρυχθῇ Σταυροπήγιον (2). Ἐπὶ τέλους δέ, διὰ ῥητῆς διατάξεως, ἡκυροῦτο πᾶσα προηγούμενη πράξις, παρὰ οἰουδήποτε καταχρηστικῶς γενομένη, ἐπὶ βλάβῃ τῆς εἰρημένης πατρωνείας, οὔσης πλήρους καὶ ἀποτελούσης διηνεκὲς καταπίστευμα, καὶ ἀπηγορεύετο εἰς πάντα

(1) Ὑπάρχει ἕκτοτε Βιβλίον τῆς Οἰκογενείας ἐνθα καταγράφονται αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς.

I. K. B.

(2) Ὀνομάζονται οὕτως αἱ ἐκκλησίαι, αἵτινες δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἱεράρχην τοῦ τόπου ἐνθα εὐρίσκονται, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. — Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ τοῖχου ὅπισθεν τοῦ ἁγίου Βήματος εὕρηται ἔτι τὸ σύμβολον τοῦ Σταυροπηγίου συνιστάμενον εἰς Σταυρὸν σχηματισθέντα διὰ μικρῶν λεκάνων πεπιγμένων ἐν τῷ τοίχῳ.

I. K. B.

δημόσιον Παρυστάτην, τακτικὴν ἢ ἔκτακτον περιβεβλημένον ἐξουσίαν, νὰ πράξῃ νεωτερισμὸν τινα, ἐναντίον εἰς τὰ χορηγηθέντα κεφάλαια.

Διὰ τῶν ἤδη λεγθέντων, δηλώσαντες ἀρκούντως πῶς ἡ οἰκογένεια τῶν Βουλγάρων κατέχει, πατρωνικῶς δικαίωματι, τὸ ἱερὸν λείψανον καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θαυματουργοῦ Πολιοῦχου τῆς Κερκύρας, ὀφείλομεν νῦν νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινα περὶ τῶν λιτανειῶν τοῦ ἐνδόξου Ἁγίου, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν γεγονότων, ἐξ ὧν καταδεικνύεται εἰς ποίαν τιμὴν εἶχον αὐτόν, καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον οἱ Ὀρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ οἱ κρατοῦντες τότε Βενετοί. Ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν τὰ περὶ τῆς λιτανείας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαῶν, μεταβάνομεν νῦν εἰς τὴν μετ' ἐκείνην καθιερωθεῖσαν τελετὴν διὰ τὴν λαοσωτήριον ἡμέραν τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1716.

Ἐκτραγέντος πολέμου μεταξὺ Βενετικῆς Πολιτείας καὶ Ὀθωμανικῆς Πύλης, οἱ Τοῦρκοι, γενόμενοι κύριοι τῆς Πελοποννήσου, ἐστράτευσαν τὸ 1716 κατὰ τῆς Κερκύρας, ἥτις δεινὴν ὑπέστη πολιορκίαν, ἀπὸ τῆς 25 Ἰουνίου μέχρι τῆς 11 Αὐγούστου, στραταρχοῦντος τῶν Βενετικῶν δυνάμεων τοῦ περικλητοῦς κόμητος Ἰωάννου Ματθία Σχουλεμβούργου. Διαρκούσης τῆς πολιορκίας, ὡς καὶ προηγούμενως ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς Κρήτης πολέμῳ, πολλὰς παρέσχον ὑπηρεσίας τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Βουλγάρων προσωπικοὺς ὑποστάντα κινδύνους (1). Οἱ

(1) Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω λεγομένων σημειοῦμεν τὰς ἐπομένας περικοπὰς ἐπισήμων τινῶν ἐγγράφων, περὶ πράξεων οὐχὶ ἀσημάντων ὡς πρὸς τὴν πάτριον ἱστορίαν.

Τῇ 5 Νοεμβρίου 1659. Πιστοποιητικὸν τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Φραγκίσκου Μαυροκηνοῦ. Μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Ἱερεὺς Σπυρίδων ὁ Βούλγαρις προσφέρει εἰς τὴν κυβερνήσιν νὰ στρατολογήσῃ ἀριθμὸν τινα ἐξορίστων τῶν τριῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ νὰ μεταβῇ μετὰ τούτων εἰς τὸν στό-

ἐφημέριοι δὲ μάλιστα τοῦ Ἀγίου συνέτεινον μεγάλως, διὰ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν ἐπιτρόπης, εἰς τὸ παρακινεῖν τοὺς ἐθελοντάς

λον ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν καλὴν ὑπηρεσίαν, ἣν παρέσχε καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκστρατείᾳ. Ἡ προσφορὰ γίνεται παραδεκτή, καὶ ἀφοῦ οἱ στρατολογηθέντες συναχθῶσι θελοῦσι προμηθευθῇ ἐκ τῶν δημοσίων ἀποθηκῶν μὲ τὸν ἀναγκαῖον ἄρτον ὡς καὶ οἱ λοιποί.

— Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, δι' ἑτέρου πιστοποιητικοῦ, ὁ αὐτὸς Μαυροκηνὸς δίδει εἰς τὸν αὐτὸν ἱερέα Σπυρίδωνα Βούλγαριν, ὡς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ, τὴν ἐξουσίαν τοῦ ν' ἀπολάβῃ τὴν χάριν ἑνὸς ἐξορίστου.

— Τῇ 10 Μαρτίου 1698. Θέσπισμα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας, ἀναδεικνύουσης Κόμητα Ἀντώνιον τὸν Βούλγαριν καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Δηλοῦται ἐν αὐτῷ, ὅτι ὁ Ἀντώνιος, ἐφάμιλλος τῶν προγόνων αὐτοῦ, εἰς τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ὑπηρεσίας, διακρίθη ὡς εὐγενὴς κερκυραῖκός κατέργου, ἦγον δόκιμος, ἐν τῷ πολέμῳ τῆς Κρήτης.

— Τῇ 10 Ἀπριλίου 1714. Πιστοποιητικὸν Ἀλοῖσιου Φωσκάρεως, Καπιτάνου τῶν μεγάλων κατέργων. Πιστοποιεῖ ὅτι Οὐίκτωρ ὁ Βούλγαρις συνέδραμε μετὰ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ἵππων εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν λίθων καὶ ἄλλων χρεωδῶν πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως.

— Τῇ 30 Αὐγούστου 1716. Πιστοποιητικὸν τοῦ Στρατάρχου Ἰωάννου Μαρτίου κόμητος Σχουλεμβούργου. — Τῇ 2 Μαρτίου 1717. Ἅλλον τοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Καπιτάνου Οὐίκτορος Δὲ Μόστου — Τῇ 19 Ἰουλίου, τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἅλλον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐξελεγκτοῦ Λορεδάνου. Μαρτυροῦσιν ὅτι καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν ὁ ἱερεὺς Οὐίκτωρ ὁ Βούλγαρις, μετὰ καρτερίας καὶ θρησκευτικοῦ ζήλου, ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ, καὶ παρέσχε πρὸς τοὺς δημοθρήσκους αὐτοῦ τὴν ὀφειλομένην ἐν τοιαύταις περιστάσεσι θρησκευτικὴν παρηγορίαν, ἀντὶ τῆς ὧν πρὸς τοὺς κινδύνους.

— Τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1716. Πιστοποιητικὸν Οὐίκτορος Δὲ Μόστου. — Τῇ 5 Σεπτεμβρίου. Ἅλλον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ Ἐξελεγκτοῦ, Ἀντωνίου Λορεδάνου. — Τῇ 18 τοῦ αὐτοῦ. Ἅλλον τοῦ Στρατάρχου Σχουλεμβούργου. — Τῇ 15 Δεκεμβρίου. Ἅλλον τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Πισάνη. Μαρτυροῦσι τὸ παραδειγματικὸν θάρρος Νικολάου τοῦ Βουλγάρεως, υἱοῦ τοῦ Πρωτοπαπῆ Σπυρίδωνος, ἐν τῇ κατὰ τῆς

νὰ συντρέχωσι πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν τειχῶν. Διετέλουν δὲ ἐπίσης συνεχῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν προσευχῶν ἐπικαλοῦμενοι τὴν τοῦ Ὑψίστου βοήθειαν, καὶ διὰ τῶν λόγων τρέφοντες τὴν ἐλπίδα τῶν πιστῶν εἰς τὴν ἐκ Θεοῦ, ταῖς πρεσβείαις τοῦ Θαυματουργοῦ Ἀγίου, ἀντίληψιν. Τῷ ὄντι ὁ τουρκικὸς στρατός, ὅς τις εἶχεν ἀποτύχει εἰς τὴν κατὰ τῆς πόλεως ἑφοδόν, ἀλλ' ὅς τις, ὑπεράριθμος ὢν, δὲν ἔπρεπε ν' ἀπελπισθῇ, κατεπλήχθη ὑπὸ τρομερᾶς λαίλαπος, τὰς σκηνὰς αὐτοῦ ἀνατρεψάσης, ὡς δὲ εἶπον τινὲς τῶν Τούρκων, ὥσθι ταῦτοχρόνως ἐπ' αὐτοὺς ἀπειλητικῶς ἐπερχόμενος καλόγηρος, φέρων λαμπάδα, ὡς δι' αὐτῆς μέλλων νὰ κατακαύσῃ αὐτούς. Τοιοῦτοτρόπως, τῇ 11 Αὐγούστου 1716, ἡ Κέρκυρα ἀπηλλάγη παντὸς κινδύνου,

πόλεως ἐφόδῳ τῶν πολεμίων. ὅτι συνήργησεν οὗτος εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν πρὸς τὴν ἄμυναν ἀναγκαίων πραγμάτων κατὰ τὰς σημαντικωτέρας θέσεις. καὶ ὅτι μετ' ἐνόπλων ἐκίνησεν εἰς ἀπάντησιν τῶν βαρβάρων, ὅτε ἀπέδωκαν εἰς τὸν Ὑψόν, καὶ ἀντετάχθη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς, δι' οὗ κατέστρεφον τὰ πάντα διὰ πυρὸς καὶ ξίφους, πληγωθεὶς δὲ ἑλαφρῶς δὲν ἔπαυσεν ὁμῶς τοῦ νὰ προκινδυνεύῃ εἰς τοὺς ἀκροβολισμούς. διέμεινε δὲ ἐπὶ πολὺ ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὰ ὄρη. ἔτι διεκρίθη δὲ μάλιστα εἰς τοὺς προμαχῶνας τοῦ Σαρανδάρη, τῶν τριῶν πηγαδιῶν, καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τὸ νέον φρούριον αἵματηρᾷ ἐφόδῳ.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ συνέπραξε, μετὰ λαϊκῶν καὶ ἱερέων, εἰς τὰς παρασκευὰς τῆς ἀμύνης.

— Τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1716. Πιστοποιητικὸν τοῦ μνησθέντος Λορεδάνου. — Τῇ 20 Ὀκτωβρίου. Ἅλλον τοῦ Σχουλεμβούργου. Πιστοποιοῦσι τὴν ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐπιμελῆ ὑπηρεσίαν τοῦ δόκτορος Πέτρου τοῦ Βουλγάρεως, ἐκτάκτου συνδίκου, μὴ φειδομένου ἑαυτοῦ, καὶ ἐνθαρρύνοντα τὸν λαὸν εἰς τὴν μετακόμισιν τοῦ πρὸς τὴν ἄμυναν ἀπαιτουμένου ὕλικου.

— Τῇ 18 Ἀπριλίου 1772. Θέσπισμα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ἐπεκτείνον εἰς ἅπασαν τὴν οἰκογένειαν τὸν εἰς Ἀντώνιον τὸν Βούλγαριν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀπογόνους χορηγηθέντα τίτλον κόμητος.

ἀποσυρθέντων τῶν βαρβάρων πολιορκητῶν. Συνεπεία τοῦ εὐ-
τυχοῦς τούτου συμβάντος ἐγένετο τὸ ἐπόμενον θέσπισμα.

Ἀπόφανσις τοῦ Γενικοῦ Καπιτάνου Πισάνη,
περὶ τῆς λιτανείας τῆς 11 Αὐγούστου.

Ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ φρουρίου τούτου τῶν Κορυφῶν ὅρα-
τὴ ὑπῆρξεν ἡ προστασία τοῦ ἐνδόξου Ἀγίου Σπυρίδωνος, ὑπὸ
τῶν ἰσχυρῶν μεσιτεύσεων τοῦ ὁποίου κινήσῃς ἡ θεία εὐσπλαγ-
χνία ἠθέλησε νὰ ποιήσῃ τόσον λαμπρότερον τὸ θαῦμα, ὅσον
καθ' ἣν ὥραν ἦτο μάλιστα ἐπικείμενος ὁ κίνδυνος, διὰ ἀπροσ-
δοκίαν τοῦ εὐτυχοῦς μεταβολῆς, ἠκολούθησεν ἡ ποθητὴ ἐλευθέ-
ρωσις τοῦ αὐτοῦ φρουρίου, κατεσπευσμένως τῶν πολεμίων ἀρόν-
των τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐγκαταλιπόντων τὸ πυροβολικόν, τὰ
πολεμεφύδια καὶ τὴν ἀποσκευὴν. Πρὸς τὴν ἐνέργειαν τσοῦ-
του θαύματος πᾶσα καρδιά καὶ πᾶσα διάνοια ὀφείλει νὰ προσ-
πέσῃ προσευχομένη, καὶ ἐν ταπεινότητι τὰς εὐχαριστίας αὐ-
τῆς ἀποδίδουσα, νὰ καταδείξῃ τὸ μέγεθος ἅμα τῆς εὐεργεσίας
καὶ τοῦ κοινοῦ ὀφειλήματος. Καὶ ἐπειδὴ εἰς ταῦτα πρέπει νὰ
προσθεθῇ τὰ ἀποτελέσματα δημοσίας εὐλαβοῦς εὐγνωμοσύ-
νης, κρίνει εὐλογον ἡ ἐξουσία αὕτη νὰ καθιερώσῃ διηνεκῶς ἐ-
πέτειόν τινα μνημόνευσιν τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν
ἴδομεν καταβεβλημέναις τὰς προσπαθείαις, ἐξηυτελισμένην τὴν
ὑπερηφάνειαν, καὶ τοὺς βαρβάρους ὑπ' αὐτοῦ τοῦ φόβου αὐτῶν
τραπέντας εἰς φυγὴν, ὅτε μᾶλλον ἤλπιζαν νὰ ἐπιθέσῃσι σκλη-
ρὸν ζυγὸν εἰς τοὺς λαοὺς τούτους καὶ νὰ ὑπερνικήσῃσι φρού-
ριον, ὅπερ ἐξασφαλίζει τὴν Χριστιανοσύνην κατὰ τῶν εἰσβολῶν
αὐτῶν. Εἰς δόξαν λοιπὸν Θεοῦ τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ
Ἀγίου ἀντιλήπτορος, δυνάμει τῶν παρόντων καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡμετέρου Γενικοῦ Καπιτανάτου ἀποφασίζεται, ὅτι κατὰ
πᾶν ἔτος, τὴν ἀξιωματικὴν ἡμέραν τῆς 22 Αὐγούστου

ἔ. ν. δηλαδή 11 ἔ. π. μέλλει νὰ ἐκτίθῃται τὸ θαυματουργὸν
λείψανον τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου, μετὰ τὴν τέλει τῆς λειτουργίας,
νὰ φέρῃται ἐν λιτανείᾳ κατὰ τὴν πόλιν, συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ
κλήρου, τῶν δημοσίων προστατῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς αὐτῆς
πόλεως, μετὰ τῆς μεγίστης τοῦ λαοῦ ἀκολουθίας, ἵνα πάντες
ἐπικαλῶνται διηνεκεῖς τὰς αὐτοῦ εὐλογίας, ὥπως καὶ κατὰ
τὸ μέλλον προστατεύσῃ καὶ ὑπερασπίζῃ κατὰ τῶν ἐπιβου-
λῶν τῶν ἀπίστων, τὴν πόλιν καὶ τὴν νῆσον. Πρὸς πλειοτέραν
δὲ λαμπρότητα καὶ χαρμοσύνην πρέπει κατὰ τὴν τελετὴν ταύ-
την τὸ ἅγιον λείψανον νὰ χαιρετᾶται παρὰ τῶν φρουρίων καὶ
παρὰ τῶν τυγχανόντων πλοίων, διὰ τῶν εἰς τὰς ἄλλας λιτα-
νείας τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου συνήθων πυροβολισμῶν, εἰς ἀθάνατον
μαρτυρίαν τῆς ἕνεκα τοσοῦτον εὐτυχοῦς συμβάντος δημοσίας
εὐγνωμοσύνης.

Ἀφιέρωσεν ἡ ἐξοχωτάτη Σύγκλητος μεγάλην λαμπράδα ἀρ-
γυρᾶν, ἵνα ὑπάρχῃ πάντοτε ἀναμμένη ἐνώπιον τοῦ Ἀγίου, καὶ
πρὸς συντήρησιν θέλει προμηθευθῇ παρὰ τοῦ Δημοσίου, ἀπὸ ἑ-
τος εἰς ἔτος, τὸ ἀπαιτούμενον ἔλαιον. Πρὸς δὲ τούτοις, ἀνα-
γνωρίζοντες ἡμεῖς εὐλογον ἐπίσης τὴν ἐξάσκησιν ἔργου τινὸς
ἐλεημοσύνης πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ὅπερ εἶναι ἡ πράξις ἡ μᾶλ-
λον εὐπρόσδεκτος πρὸς τὸν Θεόν, θεσπίζομεν νὰ ληφθῇσι κα-
τ' ἔτος, ἐκ τοῦ δημοσίου τραπεζίου, ρεάλια ἑκατὸν πενήκοντα,
οἷοι δὴ ποτε νομίσματος, ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς,
τόσον Λατίνους ὅσον Γραικοὺς, εἰς τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπαι-
τοῦντας, καὶ εἰς τοὺς μένοντας εἰς τὰς αὐτῶν κατοικίας· πα-
ραδιδδομένου τοῦ ἐνὸς ἡμίσεως τῶν χρημάτων τούτων εἰς τὸν
περιφανέστατον κύριον Ἀρχιεπίσκοπον (1), τοῦ δὲ ἑτέρου εἰς
τὸν κύριον Πρωτοπαπᾶν, ἵνα ὁ μὲν πρῶτος ποιήσῃ τὴν δια-

(1) Ἐννοεῖ τὸν Λατινἐπίσκοπον.

νομήν εις τοὺς πτωχοὺς τῶν Λατίνων, ὁ δὲ δεύτερος εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Γραικῶν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς λιτανείας, ἐνώπιον τῶν παραστατῶν (1), ἵνα ἐφελκυσώμεν πάντοτε μᾶλλον τὰς εὐλογίας τοῦ Ὑψίστου, καὶ τὴν μεσίτευσιν τοῦ θαυματουργοῦ αὐτοῦ Ἀγίου, ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὅπλων, καὶ ὑπὲρ τῆς διηνεκοῦς δικασώσεως τοῦ φρουρίου τούτου καὶ τῆς νήσου, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Γαληνοτάτης Πολιτείας. Τῶν παρόντων διατάττομεν τὴν ἐγγραφὴν ὅπου δεῖ, καὶ ιδίως ἐν τῷ δημοσίῳ τούτῳ Ταμείῳ, διὰ τὴν ἐπὶ παντὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Πρὸς πιστοποιήσιν τούτων, κτλ.

Κερκύρα, τῇ 30 Μαρτίου 1717, ε. ν.

Ἀνδρέας Πισάνης, Γενικὸς Καπιτάνος.

Ὁ αὐτὸς Πισάνης, δι' ἐτέρου θεσπίσματος τῆς 7 Ἰουλίου 1718, προσέφερεν εἰς τὸν Ἅγιον Προστάτην τὴν μεγάλην ἀργυρὰν λαμπάδα, ἀνάθημα τοῦ στόλου. Ἐπίσης καὶ ἡ Βενετικὴ Γερουσία, διὰ θεσπίσματος τῆς 25 Ἀπριλίου 1727, εἶχε προσφέρει, ὡς ἀνάθημα εὐχαριστήριον, ἐτέραν ἀργυρὰν λαμπάδα ἔχουσαν ἐπτὰ λυχνίας, ἥτις ἀνηρτήθη ἐνώπιον τοῦ κουβουκλίου τοῦ Ἀγίου (2). Κατὰ δὲ τὸ 1772, ὁ γενικὸς προβλεπτής

(1) Δημόσιοι παραστάται, καὶ ἀπλῶς παραστάται, ὠνομάζοντο οἱ βενετοὶ κυβερνῆται, ὡς ἀντιπροσωπεύοντες τὸ κυρίαρχον κράτος.

(2) Ἡ παρὰ τοῦ Πισάνη ἀφιερωθείσα λαμπὰς φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν.

Divo Spyridioni Tutelari utraque Classe Protecta, Andrea Pisani Supremo Duce utriusque Classis Nobilis. Ex voto. Anno MDCCXVII.

Εἰς τὴν παρὰ τῆς Βενετικῆς Γερουσίας ἀφιερωθείσαν, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπομένη.

Ob. Servata Coreyra. Divo Spyridioni Tutelari. Senatus Venetus. Anno MDCCXVI.

Ἀντώνιος Κουερίνης προσέφερεν ἀργυρὰν λαμπάδα, ἐβδομήκοντα οὐγγιῶν, καὶ συνέπραξεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐπιπλάτυνσιν τοῦ σκευοφυλακείου.

Ἐκτὸς τῆς λιτανείας ταύτης, καὶ τῆς τῶν Βαίων, ὀφείλομεν ν' ἀναφέρωμεν καὶ ἐτέρας δύο τελουμένας, ἐτησίως. Ἡ μὲν γίνεται ἐκ παλαιῶν χρόνων ἕκαστον Μέγα Σάββατον, ἐνεκα τῆς περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐγκαίρου ἀφίξεως σιτοφόρου πλοίου, δι' ἧς ὁ λαὸς οὗτος ἀπηλλάγη τῆς σιτωδίας, ἥτις ἠπεύλει τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ· ἡ δὲ πᾶσαν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Νοεμβρίου μηνός, καθιερωθεῖσα ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1673, ὑπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως, δι' ἀποφάσεως τῆς 29 Ὀκτωβρίου, ἐνεκα τῆς κατ' ἐκείνο τὸ ἔτος, ἐνσκηψάσης πανόλους, ἐξ ἧς καὶ πάλιν ἡ Κέρκυρα ἀπηλλάγη, τῇ ἀντιλήψει τοῦ θαυματουργοῦ αὐτῆς Προστάτου.

Ἡ μεγίστη εὐλάβεια, ἣν ἡ Βενετικὴ Πολιτεία εἶχε πρὸς τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυριδῶνος, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ σειρᾶς θεσπισμάτων, δι' ὧν πολλὰ ἀνάθηματα καὶ δῶρα ἀφιέρωσεν αὕτῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, καὶ πολλὰς παραχωρήσεις εἰς δόξαν αὐτοῦ ἐθέσπισεν. Οὕτω, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1662, ὁ γενικὸς προβλεπτής καὶ ἐξελεγκτὴς Φραγκῆκος Μοκνίνιος, διέταξε κατὰ τὴν ἐσοδεῖαν τῶν ἐλαίων, νὰ τίθεται εἰς πᾶν ἐλαιοτριβεῖον τῆς νήσου μίξ ξέστα, ἵνα οἱ εὐσεβεῖς ἀφίνωσιν εἰς αὐτὴν ὅσον ἔλαιον θέλουσι νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν Ἅγιον· νὰ φυλάττηται δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ ἐλαιοτριβεῖου, καὶ, τῇ βοήθειᾳ τῶν δημοσίων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἱερέων τῆς ἐξοχῆς, νὰ μετακομίζεται εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ παραδίδηται εἰς τὸν ὑπηρέτην τῆς ἐκκλησίας. Τῇ δὲ 19 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ βασιλεὺς Ἀντώνιος Λομβάρδος ἀφιέρωσε τῷ Ἀγίῳ ἀργυρὰν λαμπάδα, μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προμηθείας ἐλαίου. Ἡ ἀφιέρωσις αὕτη φαίνεται εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμβολαιογράφου Φιλίππου Ἀσημοπούλου.

Τὸ 1675, τῇ 9 Ἀπριλίου, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀνδρέας Βαλιέρ, ἐθέσπισε τὴν κατ' ἔτος χορήγησιν εἰς τὸν Ἅγιον τῆς χάριτος ὑπὲρ δύο δεσμωτῶν, ἐφ' ὧν νὰ προσφέρῃ ἕκαστος τούτων εἰς τὸν Ἅγιον ἑκατὸν λίτρας κηρίου. Καὶ ἄλλας τοιαύτας χάριτας ἔχομεν εἰς τὰ ἐπόμενα ἔτη, τὰς ὁποίας καταγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἀξίας παρατηρήσεως.

Τῇ 18 Μαρτίου 1676, ὁ προβλεπτής καὶ γενικὸς καπιτάνος Μοκενίγος εἶχεν ἤδη, διὰ θεσπίσματος, ἀπαλλάξῃ πάσης ἀγγαρίας τὴν λέμβον Γεωργίου τινὸς Μεγαλογένους, διότι οὗτος ὑπεχρεοῦτο νὰ συνεισφέρῃ ἐτησίως εἰς τὸν Ἅγιον εἴκοσι λίτρας κηρίου. Μετὰ ταῦτα βλέπομεν, κατὰ τὸ ἔτος 1678, νέον θέσπισμα, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1 Μαρτίου, δι' οὗ ὁ αὐτὸς Μεγαλογένης ἀπαλλάττεται ἐκ νέου πάσης ἀγγαρίας, διότι ὑπεχρεοῦτο νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου τὸ ἥμισυ τῆς ὠφελείας, ἣν ἀπελάμβανεν ἐκ τῆς αὐτῆς λέμβου.

Τὸ ἔτος 1691, τῇ 26 Νοεμβρίου, ὁ γενικὸς καπιτάνος Δομίνικος Μοκενίγος, χαρίζομενος εἰς τοὺς εἰς αὐτὸν παρουσιασθέντας ἱερεῖς τοῦ Ἀγίου, ἔδωκε τὴν παρ' αὐτῶν ζητούμενην χάριν τινὸς ἐν τῷ κατέργῳ καταδίκου, Μανόλη ἐκ Κρήτης. Ὀλίγα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα, τῇ 25 Δεκεμβρίου 1695, ὁ γενικὸς προβλεπτής καὶ ἐξελεγκτής, Ἀντώνιος Μολίνος, ἐθέσπισεν ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἐξετίθετο τὸ λείψανον τοῦ Ἀγίου, ὅσοι χωρικοί, εἴτε ἔχοντες χρέη, εἴτε ὑποβεβλημένοι εἰς μικρὰς ἐξορίας, ἤρχοντο εἰς τὴν πόλιν, ἔπρεπε νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ἢ συλλαμβάνωνται.

Τὸ 1707, τῇ 16 Μαΐου, ὁ γενικὸς καπιτάνος Φραγκῖσκος Γριμάνης, ὑποχρεώνει τοὺς ἐν τέλει νὰ φέρωσι τὸν οὐρανίσκον εἰς τὰς λιτανείας, ἐπὶ ποινῇ προστίμου, δι' ἐκάστην φορὰν, πέντε ἀργυρῶν δουκάτων. Ὁ δὲ γενικὸς προβλεπτής Φραγκῖσκος Κορέρ, διὰ θεσπίσματος τῆς 13 Μαΐου 1724, διατάττει,

εἰς ἰδιαιτέραν τιμὴν τοῦ Ἀγίου, νὰ μένωσι, κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐορτῶν τοῦ Ἀγίου, κλεισμένα πάντα τὰ ἐργαστήρια, καὶ αὐτὰ τῶν Ἑβραίων, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, εἶχον, διὰ δημοσίων ἀποφάσεων, ἀπαλλαγθῇ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης.

Τὸ 1753, διὰ θεσπίσματος τῆς 27 Ἀπριλίου, ὁ γενικὸς προβλεπτής Ἀντώνιος Λορεδάνος, μετὰ δουκικῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς 1 Ἰουνίου, ἐπικυροῖ τὴν ἀρχαίαν λιτανεὶαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Δι' ἐπιστολῆς 21 Φεβρουαρίου 1771 καὶ διὰ διαταγῆς 22 Αὐγούστου 1772, ἡ βενετικὴ κυβέρνησις ἀνενέωσε τὰ ἀρχαῖα προνόμια τῶν εἰς τὸν Ἅγιον ἀποδιδόμενων στρατιωτικῶν τιμῶν, καὶ τῶν κατὰ τὰς λιτανείας γινομένων ὑπὸ τῶν φρουρίων καὶ δημοσίων πλοίων κανονοβολισμῶν καὶ τουφεκοβολισμῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω θεσπισμάτων τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως, πλεῖσται προσφοραὶ καὶ ἀναθήματα ἔγινον, κατὰ διαφόρους καιροὺς, ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων, ἢ καταγραφή τῶν ὁποίων ἠθέλην ὁμῶς ἀποθεῖ ἑκτὸς τοῦ ἡμετέρου προκειμένου. Ὅθεν ἀκούμεθα μόνον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι, κατὰ τὸ ἔτος 1672, Νικόλαος ὁ Πολίτης, εὐπατρίδης Κερκυραῖος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἅγιον χρυσὴν λαμπάδα, ἀξίας σχεδὸν τριῶν χιλιάδων φλωρίων. Τὸ ἔτος 1749 ἀφίχθη ὁ Πανισρώτατος Σίδης, φέρων ἀργυρὰν λαμπάδα, ἔχουσαν ἐπτὰ λυχνίας, δῶρον πεμπόμενον ὑπὸ Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα, ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας. Διὰ χρυσοβούλλου δέ, ἐκδοθέντος τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος ἀφιέρωσεν πρὸς τούτοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου, ἐτησίαν χορήγησιν ἑκατὸν γροσίων.

Περὶ τὸ 1772 ἐπέμφθη ἐπίσης δῶρον εἰς τὸν Ἅγιον, παρὰ ἡγεμονίδος τινὸς τῆς Μολδαβίας, μοναχῆς Σοφρωνίας, μέγας ἀργυροῦς πολυέλεος κρεμασθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλη-

σίας (1). Τέλος, περί τὸ 1777, δι' ἰδιαιτέρου ἀναθήματος τῆς ὁμογενοῦς κυρίας Καραγιάννη, ἡ λάρναξ τοῦ Ἀγίου ἐσκεπάσθη ἐξ ἀργυροῦ περιβλήματος, φέροντος ἐγγχαρμένον τὰ θαύματα τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου (2), καὶ τὸ 1795 ἐπέμφθη ὑπὸ τῶν ἐμπόρων τῆς Σμύρνης, Εὐαγγέλιον, ἀξίας δύο χιλιάδων γροσίων, καὶ λαμπὰς ἀργυρᾷ μετὰ πλοίου ὑποκρεμαμένου.

(1) Ἀγνοοῦμεν ποῦν τινὰ πολυέλεον ἐννοοῦσιν ἐνταῦθα, οἱ συγγραφεῖς τοῦ παραρτήματος τούτου, διότι ὁ νῦν ἐν τῇ μέσῃ τῆς Ἐκκλησίας ἀνηρτημένος πολυέλεος εἶναι ἀφιέρωμα Ἑμμανουὴλ τοῦ Θεοτόκου, φέρον μάλιστα καὶ τὴν κατωτέρω περιεργὸν ἐπιγραφὴν

Ἐν Παρισίοις τῆς Γαλλίας τοῖς ὑπὸ Ῥώσων ἀπειλουμένοις καυθῆναι πολιορκούμενος, ὑπὲρ τε τῆς εἰς Κέρκυραν τὴν πατρίδα ἐπανώδου μου καὶ τοῦ ζώσας εὐρεῖν τὴν μητέρα Ἑλένην καὶ τὴν θυγατέρα Αἰκατερίνην, ταύτην τὴν εὐχὴν ἡρώδην ἀνάθημα πρὸς τὸν Ἅγιον ἡμῶν Προστάτην Σπυρίδωνα, ἐγὼ Ἑμμανουὴλ Θεοτόκος ἐξετέλεσα, ἐν ἔτει 1826 κατὰ τὰς θερμὰς παραγγελίας ἐλατὼν γενικῶς ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ὀρφανῆς Λευκιμνίας ἀναπαυθείσης Ἀγγελικῆς ὀλίγας στιγμὰς πρὶν ἢ τῇ Θεῷ τὴν ἐκυτῆς παραδοῦναι ψυχὴν.

(I. K. B).

(2) Τὸ περίβλημα τοῦτο περιχρυσωθὲν ἀργότερον, φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν

1770 Νοεμβρίου πρώτη S. V. Κορφοῦς.

Ποίημα Μάρκου Καβάλλη

Ἀφιερῶθαι τὸ παρὸν ἀπὸ τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ Ἑλένην Μαρούτση Καραϊωάννου τοῦ ποτὲ Ἀναστασίου εἰς μνήμην καὶ εὐχαρίστησιν τῶν τε θαυμάτων καὶ χαρίτων τῶν τελεσθέντων Αὐτῇ παρὰ τοῦ Θαυματουργοῦ τούτου Σπυρίδωνος ἔτει 1769.

(I. K. B).

Καταλυθέντος τοῦ Βενετικοῦ κράτους, οἱ τὰς νήσους καθέξαντες Γάλλοι, ἐπὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ 1789, δὲν ἠθέτησαν τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τοῦ ἀπονέμειν πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἅγιον τὰς στρατιωτικὰς τιμὰς. Ὅτε δέ, ἐξωσθέντων τῶν Γάλλων, καθιδρύθη ἡ Ἑπτανήσιος Πολιτεία, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς παρούσης ἐκαντονταετηρίδος, ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωσσιῶν Παῦλος ὁ Α΄ ἐτίμησε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἡμετέρου Ἀγίου, διὰ τοῦ ἐπομένου Θεσπίσματος, μεθ' οὗ νομίζομεν ἄξιον νὰ τελειώσωμεν τὴν παροῦσαν ἐκθεσιν.

Τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι,

Ἡμεῖς ΠΑΥΛΟΣ Α΄ Ἱμπεράτωρ
καὶ Αὐτοκράτωρ Πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν,
κτλ. κτλ. κτλ.

Τοῖς Ἱερουργοῦσιν ἐκ τῆς ἐφαμηνίας τῶν Βουλγάρων, ἐγκατοίκους τε ἐν τῇ Νήσῳ Κερκύρας, καὶ τῆς Ἐκκλησίας δεσποτεύουσι, καθ' ἣν κεῖται τὸ Λεῖψανον τοῦ Ἀγίου ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Τριμυθοῦντος.

Ἡ Εὐνοία τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἡμῶν Μεγαλειότητος.

Συγκαταβαίνουσα ἡ Ἡμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Ἐρесь, εἰς τὴν ταπεινῶς ἀναφερθεῖται Ἡμῖν ἱεσίαν, ἵνα ἀνελάβωμεν ὑπὸ τὴν Ἡμετέραν Προστασίαν, ὑμᾶς τε, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν δεσποτευομένην ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Ἐφαμηνίας, ἐν ᾗ κεῖται τὸ Λεῖψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος Τριμυθοῦντος. Ἡμεῖς φιλευσπλάγχχνως ταύτην χαρίζομεν. Καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἡμῶν Προστασίας χαρίζομενοι, διορίζομεν πρὸς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, ἐτήσιον δόσιμον ἐλέους, ἑκατὸν εἴκοσι πέντε Ρ' ουμβλίων.

Προσετάξαμεν δὲ ἐπομένως τῇ Ἡμετέρᾳ Συνόδῳ, ἵνα Αὐτὴ ἀποδίδωσι τὸ αὐτὸ ἐτήσιον ἔλεος τῇ Αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ τριετι-

κῶς. Ταύτη τε συνενωτιζόμενοι ἀπολαμβάνετῶσαν αὐτὸ οἱ Προεστώτες τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡμετέρου Πρέσβεως. Εἰς ἀσφάλειαν δὲ τοῦδε, καὶ διὰ τὸν ἐπερχόμενον καιρὸν, ὑπεγράψαμεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν τοῦτο Δίπλωμα.

Ἐδόθη ἐν Γατζίνῃ τῷ ἀπὸ Χριστοῦ Γεν. 1800 ἔτει, τῇ 15 Σεπτεμβρίου, καὶ τῷ τετάρτῳ χρόνῳ τῆς Ἡμῶν Βασιλείας.

(Τὸ ἰδιόγραφον τῆς ὑπογραφῆς, τοιοῦτον)

ΠΑΥΛΟΣ Α΄.

Μεταφρασμένον ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου παρ' ἐμοῦ τοῦ ὑπογεγραμμένου Συμβούλου τοῦ Κολλεγγίου, καὶ Γενικοῦ Κονσόλου

Ἐλευθερίου Μπενάκη.

Τῇ 19 Δεκεμβρίου 1800. ἔ. π. Κορφοῦς.

Ἀναθεωρημένον ὑπὸ τοῦ ὑπογεγραμμένου Μεταφραστοῦ τοῦ Κολλεγγίου

Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΑΜΟΝΤΩΝ

Εἰς τὴν ἐκδόσιν τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Η ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ: ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΕΛΙΚΗ
ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΛΙΑΣΣΙΔΗΣ
Π. ΤΥΠΑΛΔΟΣ ΦΟΡΕΣΤΗΣ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗ
ΜΑΡΚΟΣ Δ. ΖΕΡΒΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΛΟΜΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ καὶ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΪΚΟΥΣΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΥΚΟΥΔΗΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΕΠΡΟΥΣΗ
ΣΟΦΙΑ ΚΟΡΩΝΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΡΚΑΣΗΣ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΒΛΑΝΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΛΕΣΣΑΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΣΤΡΑΚΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΟΝΕΥΤΗΣ
Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΓΙΑΝΝΙΩΤΗ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ